

READING & WRITING for CRITICAL THINKING

ဘာသာရပ်တိုင်းမှာ
စာဖတ်ခြင်း၊ စာရေးခြင်းနဲ့
ဆွေးနွေးခြင်း

(Reading & Writing for Critical Thinking Project) အတွက် ပြင်ဆင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

လမ်းညွှန်စာအုပ် ၃

Charles Temple, Jeannie L. Steele, and Kurtis S. Meredith

မာတိကာ

အပိုင်း ၁ သင်တန်းနိဒါန်း	၁
မျှော်လင့်လားတဲ့ရလဒ်များ	၂
သင်တန်းတည်ဆောက်ပုံနှင့်အချိန်ကိုက်ခြင်း	၂
အပိုင်း ၁။ သင်တန်းနိဒါန်းပျိုးပေးခြင်း	၃
အပိုင်း ၂။ သရုပ်ပြခြင်းနဲ့ ဆွေးနွေးခြင်း	၄
အပိုင်း ၃။ သင်ကြားနည်းများကို အကျယ်ရှင်းလင်းခြင်း	၄
အပိုင်း ၄။ ကြီးကြပ်ထားတဲ့ လေ့ကျင့်ခန်း	၄
အပိုင်း ၅။ အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ စီစဉ်ခြင်း	၄
သင်တန်းပြီးဆုံးပြီးနောက်ပိုင်း။ နောက်ဆက်တွဲဘာလုပ်မလဲဆိုတာ အစီအစဉ်လုပ်ခြင်း	၄
သင်တန်းအချိန်ဇယား	၅
သင်တန်းအတွက် လိုအပ်တဲ့ပွဲများ	၅
သင်တန်းအကျိုးတန်ဖိုးကိုစိစစ်ခြင်း	၆
နေ့စဉ်စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်း	၆
နောက်ဆုံးတန်ဖိုးဖြတ်စိစစ်ခြင်း	၇
လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရေးခြင်း။	၇
စိစစ်ခြင်းပုံစံ	၇
အပိုင်း ၂။ သရုပ်ပြ သင်ခန်းစာများ	၉
သင်တန်းကာလနိဒါန်း	၁၀
သင်ခန်းစာ ၁။ စာဖတ်သူ တုန့်ပြန်ဆွေးနွေးခြင်း	၁၀
သင်တန်းနိဒါန်း	၁၀
စဉ်းစား/တွဲဘက်/ဖလှယ်	၁၁
၂ ပိုင်းပါ နေ့စဉ်မှတ်တမ်း	၁၁
စဉ်းစား/တွဲဘက်/ဖလှယ်ခြင်းကို ပြန်လုပ်ခြင်း	၁၃
၁၀မိနစ် လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရေးခြင်း	၁၃
လေ့ကျင့်ခန်းကို အထုတ်ပြေကြည့်ခြင်း	၁၃

(page iv)

ဟိုလစ်တစ်ခန့် ပါတ်သက်တဲ့ တုန့်ပြန်မှုများတောင်းခြင်း	၁၃
နည်းစဉ်ရဲ့အဆင့်တွေကိုပြန်သွားပါ။	၁၃
အထူးဂရုပြုရမည့်အချက်များ	၁၄
သင်ခန်းစာ ၂။ တိုးမြှင့်ထားတဲ့ ပို့ချချက် လေ့ကျင့်ခန်း	၁၆
သင်ခန်းစာနိဒါန်း	၁၆
ပြင်ဆင်ချက် လေ့ကျင့်ခန်း နံပါတ် ၁	၁၆
ပို့ချချက် ပထမပိုင်း	၁၇
စာရင်းလုပ်ခြင်း	၁၈
ပြင်ဆင်ချက် လေ့ကျင့်ခန်း နံပါတ် ၂	၁၈
ပို့ချချက်အဆက်	၁၈
စာရင်းပြုလုပ်ခြင်း	၂၀
ဆယ်မိနစ်စာစီစာကုံး	၂၀
နည်းတွေကို အထုပ်ဖြည့်ကြည့်ခြင်း	၂၀
တိုးမြှင့်ထားတဲ့ ပို့ချချက်နည်းစဉ် ရှင်းပြချက်	၂၁
ပြင်ဆင်ခြင်း အဆင့်(အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်း)	၂၁
ပို့ချချက်တစ်ဝက်တဒေသ(အပိုပုံဖော်ခြင်း)။	၂၃
စာရင်းလုပ်ခြင်း(ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်း)။	၂၃
ပြင်ဆင်ချက်လေ့ကျင့်ခန်းနောက်တခု (အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်း)။	၂၃
ပို့ချချက်ကိုဆက်လုပ်ပြီး နောက်ထပ်စာရင်းပြုလုပ်သည့် အချိန်။	၂၃
အကျဉ်းချုပ်ရေးခြင်း လေ့ကျင့်ခန်း (ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်း)။	၂၃
အပိုင်း ၃။ အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်း/အပိုပုံဖော်ခြင်း/ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်းသံသရာ အတွက် အပိုလေ့ကျင့်ခန်းများ	၂၅
အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်းအဆင့်အတွက်	၂၆
ရောထွေးထားတဲ့ အစီအစဉ်များ	၂၆
လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရေးခြင်း	၂၇
အဓိပ္ပါယ်လွှာစာ သုံးသပ်ခြင်း	၂၇
အဓိပ္ပါယ်ပုံဖော်ခြင်းအဆင့်အတွက်	၂၈
ရီကွက်စ် (Re Quest) နည်းစဉ်	၂၈
အတုနဲ့အလှည့်သင်နည်း	၂၉
လေ့လာပုံလမ်းညွှန်များ	၃၀

(page vi)

အဆင့် ၃။ အကျယ်ချဲ့ခြင်း	၅၀
အလယ်တန်းနှင့်အထက်တန်းသိပ္ပံသင်ခန်းစာ။ စာအိုး ပိုးကောင်နှင့်စမ်းသပ်ချက်	၅၁
သိပ္ပံဘာသာသင်ကြားရေး နမူနာများနှင့်အာရ်ဒီပယ်စီတီ သင်ယူမှုသံသရာ	၅၂
သိပ္ပံဘာသာရပ်ကို ဖတ်စာတွေ့နဲ့သင်ခြင်း	၅၄
နောက်ဆက်တွဲ ၁ သင်တန်းတိုလေ့ကျင့်ခန်းတွေမှာ သုံးဖို့ဖတ်စာများ	၅၅
စွန့်စားသူ မာကိုပိုလို	၅၅
လေထုညစ်ညမ်းခြင်း	၅၇
အက်စစ်မိုး	၆၀

(page v)

၂ ပိုင်းရေး နေ့စဉ်မှတ်တမ်းများ	၃၂
ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်း အဆင့်	၃၂
ရောထွေးထားတဲ့အစီအစဉ်တွေ ပြန်လုပ်ခြင်း	၃၃
လေ့လာပုံလမ်းညွှန် ပြန်လုပ်ခြင်း	၃၃
၂ ပိုင်းရေး နေ့စဉ်မှတ်တမ်းများ ပြန်လုပ်ခြင်း	၃၃
စဉ်းစား/တွဲဘက်/ဖလှယ်	၃၃
ဆွေးနွေးပွဲ ထိန်းပို့နည်းများ	၃၄
နောက်ဆုံးစကား ကျနော့်ကို ပြောပေးပါ	၃၅
၁၀မိနစ် စာစီစာကုံးများနဲ့ တခြားလွတ်လွတ်လပ်လပ်ရေးခြင်းလေ့ကျင့်ခန်းများ	၃၆
ငါးမိနစ် စာစီစာကုံး	၃၆
ရုပ်ပုံပေါ်အောင် စနစ်တကျ လုပ်ပေးတဲ့အရာတွေဟာ	၃၇
အတွေးအခေါ်ဇယား။	၃၇
တီ-ဇယား။	၃၇
ဗင် ဇယား	၃၈
အပိုင်း ၄။ သင်ကြားနည်းများနှင့်လုပ်ကိုင်ခြင်း	၃၉
ထိန်းထားတဲ့လေ့ကျင့်ခန်း	၄၀
အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ အစီအစဉ်လုပ်ခြင်း	၄၀
နောက်ဆက်တွဲလုပ်ရပ်အတွက် အစီအစဉ်လုပ်ခြင်း	၄၁
အညွှန်းစာအုပ်များ	၄၃
အဓိပ္ပါယ်ဆိုလိုချက်များ	၄၄
နောက်ဆက်တွဲ က။ အာရ်ဒဗယ်လ်စီတီကို သိပ္ပံဘာသာသင်ကြားရာမှာ အသုံးပြုခြင်း	၄၆
မျက်နှာပြင်အမျိုးမျိုးမှ အငွေ့ပြန်ခြင်း နမူနာသင်ခန်းစာ	၄၈
သိပ္ပံဘာသာသင်ကြားခြင်းနမူနာများ	၄၉
အဆင့် ၁။ စုစမ်းလေ့လာခြင်း	၄၉
အဆင့် ၂။ ရှင်းပြခြင်း	၄၉

(page 1)

အပိုင်း ၁။ သင်တန်း
နိဒါန်း

(page 2)

ဒီစာအုပ်ကို အရှေ့ကစာအုပ်ဥပဒေအပေါ် အခြေခံထားပါတယ်။ ဒါကြောင့်ဒီမှာပါတဲ့ သင်ကြားနည်းတွေနဲ့ သင်တန်းသားတွေ ရင်းနှီးပြီးသားဖြစ်မှာပါ။ ဒါပေမဲ့ ဒီမှာ သင်နည်းအသစ်တွေ အများကြီးပါပြီး ဘာသာရပ်အမျိုးမျိုး အခြေအနေအမျိုးမျိုးနဲ့ ကိုက်ညီအောင်လုပ်နိုင်ဖို့ အခွင့်အလမ်းတွေပေးထားပါတယ်။ ဒီစာအုပ်မှာပါတဲ့ နည်းတွေဟာ ဖတ်စာတွေနဲ့ တွဲသင်ရပါတယ်။ သို့ပညာနဲ့ပါတ်သက်တဲ့ သင်နည်းတွေကိုတော့ ဒီစာအုပ်ရဲ့ နောက်ဆက်တွဲ က မှာတွေ့နိုင်ပါတယ်။

မျှော်လင့်ထားတဲ့ရလဒ်များ

ဒီသင်တန်းအပြီးမှာ သင်တန်းသားတွေဟာ

- အကြံထွက်ပေါ်ခြင်း/အဓိပ္ပာယ်ဖော်ဆောင်ခြင်း/ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်း စတာတွေကို သက်တောင့်သက်သာ သင်ကြားလာနိုင်မယ်၊
- ဒီနမူနာနဲ့ အဆင့်တိုင်းမှာ သင်ယူမှုကို အားပေးတဲ့ နည်းပညာတွေအများကြီး ရရှိပြီး နမူနာပုံစံကို ဘာသာရပ်အမျိုးမျိုးက သင်ခန်းစာတွေမှာနဲ့ ရင့်ကျက်မှုအဆင့် အမျိုးမျိုးရှိတဲ့ ကလေးတွေအတွက် အသုံးပြုနိုင်မယ်၊
- မိမိတို့သင်ကြားရေးမှာ သင်တန်းက သုံးလိုက်တဲ့ နည်းစနစ်တွေကို သုံးဖို့အစီအစဉ်တွေလုပ်မယ်

လို့မျှော်လင့်ပါတယ်။

သင်တန်းတည်ဆောက်ပုံနှင့် အချိန်ကိုက်ခြင်း

သင်တန်းသားများ ဘာသာရပ်စုံမှာ ဝေဖန်ပိုင်းခြားစဉ်းစားခြင်းကို ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် သင်နိုင်ဖို့ ရည်ရွယ်ထားပါတယ်။ လေ့ကျင့်ခန်းတွေကို အရင်လုပ်ပြီး သင်တန်းသားတွေ အနေနဲ့ပြောဖို့ အတွေ့အကြုံတွေရှိတဲ့အထိ စောင့်ပြီးမှ ဆွေးနွေးပွဲတွေကို လုပ်တာကောင်းပါတယ်ဆိုတာ အတွေ့အကြုံအရ သိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီသင်တန်းတို့ကို နိဒါန်းနဲ့အစပျိုးပြီး သင်တန်းသားတွေကို စာဖတ်ခြင်းနဲ့ ဆွေးနွေးခြင်း

(page 3)

လေ့ကျင့်ခန်းတွေ လုပ်စေပါတယ်။

ဒီမှာလုပ်တဲ့လေ့ကျင့်ခန်းတွေဟာ သီအိုရီတွေအများကြီးအပေါ် အခြေခံထားကြောင်း သင်တန်းသားတွေကို ပြောပါ။ အစပိုင်း မှာ စွန့်စားခရီးသွားသူတွေနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ပြဿနာတွေအကြောင်းကို ပြောမှာဖြစ်ပေမဲ့ အဓိကရည်ရွယ်ချက်ကတော့ သင်ယူ မှုနဲ့ ဝေဖန်ပိုင်းခြားစဉ်းစားခြင်းတို့ကို အားပေးတဲ့ သင်နည်းတွေကို ဆန်းစစ်ဖို့ပါပဲဆိုတာ ရှင်းပြပါ။ သင်တန်းသားတွေကိုလည်း **How Children Learn: A Statement of First Principle**(Temple, Meredith, & Steele, 1997)ဆိုတဲ့ စာအုပ်ဖတ်ဖို့ ညွှန်ကြားပါ။ ဒီစာအုပ်မှာ ဒီနည်းတွေနဲ့ပါတ်သက်တဲ့ သီအိုရီတွေ သုတေသနအကြောင်း ပါပါတယ်။

သင်တန်းကို သရုပ်ပြလေ့ကျင့်ခန်းနဲ့ စပါမယ်။ အပြီးမှာ သင်တန်းသားတွေရဲ့ လေ့ကျင့်ခန်းတွေအပေါ် တုန့်ပြန်ချက်သိရအောင် အချက်အလက်တွေရအောင် စူးစမ်းခြင်းလုပ်ပါမယ်။ ပြီးရင်အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်း/အခွိယံပုံဖော်ခြင်းတို့ အဆင့်အတိုင်းစီစဉ် ထားတဲ့ သင်ကြားနည်းတွေတင်ပြပါမယ်။ ပြီးရင် ကြီးကြပ်ထားတဲ့ လေ့ကျင့်ခန်းတွေရှိမှာဖြစ်ပြီး သင်တန်းသားတွေဟာတင်ပြ ထားတဲ့ သင်ကြားနည်းတွေကိုသုံးပြီး သင်ခန်းစာတွေကို စီစဉ်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ သင်တန်းသားတွေ သုံးနိုင် မယ့် ဖတ်စာတွေကို နောက်ဆက်တွဲ ခမှာ သင်တန်းသားတွေသုံးဖို့ ထည့်ထားပါတယ်။ အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ စီစဉ်တဲ့အခါ ဒီနည်းတွေကို မိမိတို့ အခြေအနေမှာ ဘယ်လိုသုံးမလဲဆိုတာ သေသေချာချာစဉ်းစားဖို့ အစီအစဉ်တွေ တိတိကျကျလုပ်ဖို့ လိုပါ တယ်။ သင်တန်းသားတွေနဲ့ သူတို့ ကိုအထောက်အကူပေးမယ့်လူတွေဟာ ဘာကိုမျှော်လင့်ရမလဲနဲ့ ကြားအစည်းအဝေးတွေမှာ ဘာလုပ်ရမလဲဆိုတာ တိတိကျကျသိဖို့ လိုပါတယ်။ နောက်ဆုံးအနေနဲ့ ပါဝင်သူတိုင်းဟာ သင်တန်းတန်ဖိုးရှိပုံကို ဆန်းစစ်ဖို့ လိုပါ တယ်။ သင်တန်းကို ၅ ပိုင်းပိုင်းထားပါတယ်။

အပိုင်း ၁။ သင်တန်းနိဒါန်းပျိုးပေးခြင်း

- ၁။ သင်တန်းပေးသူတို့က လုပ်မယ်လို့ ရည်ရွယ်ထားတဲ့ အထွေထွေအစပျိုးလေ့ကျင့်ခန်းတွေ
- ၂။ သင်တန်းတိုနိဒါန်း။ ဒီသင်တန်းမှာ ဘာလုပ်မလဲဆိုတာပြောပြခြင်း၊

(page 4)

အပိုင်း ၂။ သရုပ်ပြခြင်းနဲ့ ဆွေးနွေးခြင်း

- ၁။ ပထမသင်ခန်းစာ။ စာဖတ်ခြင်း/ ဆွေးနွေးခြင်းလေ့ကျင့်ခန်း
 - က။ သင်ခန်းစာအပြီးမှာသင်ခန်းစာနဲ့ ပါတ်သတ်ပြီး ပြန်လည်အချက်အလက်ရှာဖွေဆောင်းခြင်း
- ၂။ ဒုတိယသင်ခန်းစာ။ နားထောင်ခြင်း/ ဆွေးနွေးခြင်း လေ့ကျင့်ခန်း
 - က။ သင်ခန်းစာအပြီးမှာ သင်ခန်းစာနဲ့ ပါတ်သတ်ပြီး ပြန်လည်အချက်အလက်ရှာဖွေဆောင်းခြင်း

အပိုင်း ၃။ သင်ကြားနည်းများကိုအကျယ်ရှင်းလင်းခြင်း

- ၁။ အကြံများထွက်ပေါ်စေခြင်းအဆင့်မှာ သုံးတဲ့နည်းများ
- ၂။ အဓိကပုံစံဖြင့်အဆင့်မှာ သုံးတဲ့နည်းများ
- ၃။ ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်းအဆင့်မှာ သုံးတဲ့နည်းများ
- ၄။ သင်ယူခြင်းအတွက်စာရေးခြင်းကို အသုံးပြုတဲ့အခြားနည်းများ

အပိုင်း ၄။ ကြီးကြပ်ထားတဲ့လေ့ကျင့်ခန်း

- ၁။ သင်တန်းသားတွေဟာ အုပ်စုငယ်တွေအလိုက် အနည်းဆုံး သင်ခန်းစာတစ်ခုတင်ပြသူတွေရဲ့ ကြီးကြပ်မှုနဲ့ ပြင်ဆင်ပါတယ်။
- ၂။ တခြားသင်တန်းသားတွေနဲ့ သင်ခန်းစာကို အနည်းအကျဉ်းသင်ပါတယ်။

အပိုင်း ၅။ အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ စီစဉ်ခြင်း

- ၁။ သင်တန်းသားတွေဟာ အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ အစီအစဉ်တိတိကျကျလုပ်ပါတယ်။ အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ ရက်စွဲ နဲ့ အုပ်စုနဲ့ နောက်ဆက်တွဲ ဆွေးနွေးပွဲလုပ်ဖို့ အချိန်သတ်မှတ်ခြင်းတို့ ပါပါတယ်။
- ၂။ သင်တန်းတိုပြီးဆုံးချိန်မှာ သင်တန်းသားတွေဟာ သင်ကြားနည်းတွေကိုသုံးပါမယ်။ ကျောင်းသားတွေရဲ့ တုန့်ပြန်ချက်တွေရယ် နောက်ဆက်တွဲ ဆွေးနွေးပွဲတွေမှာ သူတို့ မေးတဲ့မေးခွန်းတွေရယ်ကို မှတ်တမ်းတင်ထားပါမယ်။

သင်တန်းပြီးဆုံးပြီးနောက်ပိုင်း။ နောက်ဆက်တွဲဘာလုပ်မလဲဆိုတာ အစီအစဉ်လုပ်ခြင်း

ဒေသတွင်းလုပ်အားပေးတွေလာချိန် တလတခါလောက် သင်တန်းသားတွေဆုံပါမယ်။ ဒီတွေ့ဆုံပွဲတွေအတွက် အစီအစဉ်တွေကို တခြားသင်တန်းသားတွေနဲ့ အထူးသဖြင့် အဲဒီမှာကူညီမယ့်လူတွေနဲ့ စီစဉ်ဖို့ အချိန်ပေးပါ။

သင်တန်းအချိန်ဇယား

ဒီသင်တန်းတိုဟာ ၁၀ နာရီက ၁၂ နာရီကြာနိုင်ပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ်ပိုကြာနိုင်ပါတယ်။ တခြားသင်တန်းတို(အညွှန်းစာအုပ် ၄ မှာ ပါတဲ့သင်တန်း) နဲ့ ပေါင်းပြီးလုပ်နိုင်ပါတယ်။ သင်တန်း ၂ ခုပေါင်းရင် ၄ ရက် ၅ ရက် ကြာနိုင်ပါတယ်။ သင်တန်း ၂ ခုပေါင်းထားတဲ့ ၄ ရက်သင်တန်းအတွက် နမူနာသင်တန်းတိုကို အောက်မှာဖော်ပြထားပါတယ်။

- ပထမရက် မနက်ပိုင်း အစပျိုးလေ့ကျင့်ခန်းများနဲ့ သင်တန်းမှာ ဘာလုပ်မလဲဆိုကြည့်မယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့သင်တန်းက နည်းတွေကို သင်တန်းသားတွေ အကောင်အထည်ဖော်ပုံကို ဆွေးနွေးမယ်။
- (မနက်ပိုင်း) ပထမသရုပ်ပြမယ်။ ပြီးတော့လမ်းညွှန်စာအုပ် ၃ က သင်ခန်းစာနဲ့ ပါတ်သက်ပြီးအချက်အလက်တွေပြန် ကြည့်မယ်။
- (နေ့လည်ပိုင်း) ဒုတိယအကြိမ်သရုပ်ပြမယ်။ ပြီးတော့လမ်းညွှန်စာအုပ် ၃ က သင်ခန်းစာနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး အချက်အလက် ပြန်ကြည့်မယ်။
- ဒုတိယရက် (မနက်ပိုင်း) အကြံတွေထွက်ပေါ်စေခြင်းအဆင့်၊ အဓိကဖော်ပြခြင်းအဆင့်နဲ့ ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်းအဆင့်တို့ အတွက် နောက်ထပ်နည်းလမ်းတွေကိုအလေးထားပါ။
- (နေ့လည်ပိုင်း) သင်ခန်းစာတွေကို သရုပ်ပြခြင်း၊ အချက်အလက်စုဆောင်းခြင်းနဲ့ တခြားသင်တန်းက နည်းတွေကို ကြီးကြပ်မှုနဲ့ လေ့ကျင့်ခြင်း(ဥပမာ၊ အညွှန်းစာအုပ် ၄)
- တတိယရက် သင်ခန်းစာတွေဆက်သရုပ်ပြမယ်။ အချက်အလက်စုဆောင်းမယ်။ ပြီးတော့တခြားသင်တန်းကနည်းတွေ ကိုကြီးကြပ်မှုနဲ့ လေ့ကျင့်မယ်။
- စတုတ္ထရက် အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ အစီအစဉ်တွေစီစဉ်ပြီး အချင်းချင်းဖလှယ်မယ်။ (လမ်းညွှန်စာအုပ် ၃ နဲ့ တခြား သင်တန်းတိုတို့ ကနည်းတွေလည်းပါမယ်) သင်တန်းအကျိုးရှိပုံဆန်းစစ်မယ်။

သင်တန်းအတွက်လိုအပ်တဲ့မွှည်းများ

မွှည်းနံနံပဲ လိုပါတယ်။ ဘာသာ ၂ မျိုးစလုံးနဲ့ ရေးထားတဲ့ဖတ်စာအုပ်တွေ အဓိကလိုပါမယ်။ သင်ပုန်းနဲ့ မြေဖြူ။ ဒါမှမဟုတ် စာရွက်နဲ့ မာကာတွေလိုပါမယ်။ အိုဗာဟက်ပရိုဂျက်တာနဲ့ ရေးဖို့ ကရိယာတွေလိုချင်လိုပါမယ်။ ကပ်ပြားလွတ် ၂၀၀လောက်လည်း ယူသွားပါ။

သင်တန်းအကျိုးတန်ဖိုးကိုစိစစ်ခြင်း

ကျွန်ုပ်တို့ ရဲ့ လုပ်ဆောင်မှုတွေအားလုံးကို စစ်ဆေးစောင့်ကြပ် ကြည့်ရှုခြင်းဖြင့် လုပ်ရပ်တွေကို လမ်းမှန်ပေါ်မှာရှိနေစေပြီး သင်တန်းသားတွေရဲ့ လိုအပ်ချက်တွေကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်တဲ့ သင်တန်းတွေလုပ်ရာမှာ လိုအပ်တဲ့အချက်အလက်တွေကိုလည်း ပေးပါတယ်။ တနဲ့ တာကုန်ဆုံးချိန်မှာ အဲဒီနေ့က လုပ်ဆောင်မှုတွေကို ကြီးကြပ်စစ်ဆေးဖို့ အချိန်ဖယ်ထားဖို့ စီစဉ်သင့်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် သင်တန်းအဆုံးမှာလည်း သင်တန်းအကျိုးတန်ဖိုးစိစစ်မှု လုပ်ဖို့ စီစဉ်သင့်ပါတယ်။

နေ့ စဉ်စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်း

တနဲ့ တာကုန်ဆုံးချိန်မှာ သင်တန်းသားတွေအားလုံးကို သင်ပေးမယ့်ကဒ်ပြားလေးတွေပေါ်မှာ မေးခွန်းသုံးခုဖြေဖို့ ဝါးမိနစ်အချိန်ပေးပါ။ သင်တန်းသားတွေဟာ မိမိတို့ ရဲ့ နာမည်ရေးဖို့ လိုပါတယ်။ ဒီမေးခွန်းတွေဟာ စာမေးပွဲမေးခွန်းတွေမဟုတ်ကြောင်း၊ အဖြေမှား အဖြေမှန်ဆိုတာ မရှိကြောင်းရှင်းပြပါ။ ဒီမေးခွန်းတွေဟာ သင်တန်းသားတွေကို သင်နဲ့ စကားပြောဖို့ ရည်ရွယ်ပြီးလုပ်ထားပါတယ်။ ဘာသာပြန်ပေးမယ့်လူရှိရင် သင်ပုန်းပေါ်မှာ ဒါမှမဟုတ် အိုဗာဟက်ပရိုဂျက်တာပေါ်မှာ ရေးပေးရင်ကောင်းပါတယ်။

(page 7)

၁။ ဒီနေ့ ဆွေးနွေးခဲ့တဲ့အထဲမှာ သင့်အထင် ဘယ်အတွေးအခေါ်ဟာ အရေးအကြီးဆုံးလဲ။

၂။ သင်တန်းကာလ ဒီအချိန်မှာ ဘာမေးစရာတွေရှိသလဲ။

၃။ လုပ်ချင်တဲ့ ယေဘုယျဝေဖန်ချက်တခုခု လုပ်ပါ။

အတန်းနောက်တကြိမ်ပြန်မစခင် ဒါတွေကိုဖတ်ပြချင်မှာပေါ့။ နောက်တကြိမ်အတန်းစတဲ့အခါ ဝေဖန်ချက်တွေနဲ့ မေးခွန်းတွေရဲ့ ဖြေ
တွေနဲ့ စရင်ကောင်းပါတယ်။

နောက်ဆုံးတန်းဖိုးဖြတ်စိစစ်ခြင်း

သင်တန်းဆုံးမှာ တန်းဖိုးဖြတ်စိစစ်ခြင်း ၂ ခုလုပ်ဖို့ အချိန်ဖယ်ထားဖို့ လိုပါတယ်။ တခုက လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရေးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။
တခြားတခုကတော့ပုံစံဖြည့်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။

လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရေးခြင်း။ ။ သင်တန်းသားတွေကို စာရွက်တွေဝေပေးပါ။ သူတို့ တက်ရောက်ပြီးသွားတဲ့သင်တန်းအကြောင်း
မရပ်တန်း ၁၀ မိနစ်ရေးခိုင်းပါ။ ဘာသာပြန်ရှိပါက ဒီမေးခွန်းတွေကို သင်ပုန်းပေါ်မှာ ဒါမှမဟုတ် အိုဗာဟက်ပရိုဂျက်တာမှာ ပြီးဆုံး
သွားတဲ့သင်တန်းနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး သင့်စိတ်ထဲမှာ လောလောဆယ်ဘာရှိသလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်းကိုရေးခိုင်းပါ။

စိစစ်ခြင်းပုံစံ။ ။ တဘက်စာမျက်နှာမှာပါတဲ့ပုံစံကို ဝေပြီးသင်တန်းသားတွေကို ဖြည့်စေပါ။

(page 8)

သင်တန်းအကျိုးရှိပုံကိုစိစစ်ခြင်း

သင်တန်းနာမည်။ ။

ရက်စွဲ နဲ့ နေရာ။ ။

မေးခွန်းများ။ ။

၁။ ဒီသင်တန်းမှာ သင့်အတွက် ဘာတန်ဖိုးအရှိဆုံးလဲ

၂။ သင်မျှော်လင့်ထားချက်တွေ ဘယ်လောက်အတိုင်းအတာအထိ ပြည့်ဝသလဲ။

၁ နဲ့ ၂ မျှော်လင့်တာတွေအားလုံးပြည့်တယ်
၂ ၃ ၄ ၅

၃။ ဒီသင်တန်းပိုအစွယ်ရှိဖို့ ဘာလိုသလဲ။

၄။ ဒီသင်တန်းကြောင့်စာသင်ရာမှာဘာအပြောင်းအလဲရှိမလဲ။

၅။ ဒီသင်တန်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီးယေဘုယျအားဖြင့်ဘယ်လိုထင်သလဲ။

၁ အကျိုးနဲ့နဲ့ပဲ ၂ ၃ ၄ ၅ အကျိုးအများကြီးရှိတယ်

၆။ နောင်မှာဆွေးနွေးဖို့ စိတ်ဝင်စားတဲ့ခေါင်းစဉ်တွေအကြံပြုပါ။

၇။ ဒီသင်တန်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီးပြောလိုတဲ့ယေဘုယျဝေဖန်ချက်တွေပြောပါ။

(page 9)

အပိုင်း ၂။ ။ သရုပ်ပြ
သင်ခန်းစာများ

သင်တန်းကာလနိဒါန်း

သင်တန်းကို သရုပ်ပြခြင်း ၂ ရပ်နဲ့ စပါမယ်။ ပထမ သရုပ်ပြသင်ခန်းစာမှာ နှစ်ပိုင်းရေးလို့ ရတဲ့ နေ့ စဉ်မှတ်တမ်းသုံးတွဲ စာဖတ်သူ တုန့် ပြန်ခြင်းနည်းစဉ်ကို သရုပ်ပြပါတယ်။ ဒုတိယသင်ခန်းစာဟာ နားထောင်ခြင်း/ဆွေးနွေးခြင်း လေ့ကျင့်ခန်းဖြစ်ပြီး မေးခွန်းမေးခြင်းနဲ့ ဆွေးနွေးခြင်းတို့ ကို ပို့ ချချက်ပုံစံနဲ့ တင်ပြထားပါတယ်။ သင်ခန်းစာတိုင်းဟာ အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်း/ အဓိပ္ပါယ်ပုံဖော်ခြင်း/ ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်းလို နာမည်ပေးထားတဲ့ သင်ကြားမှုပုံစံကိုခိုင်မာတဲ့ သင်ယူမှုသီအိုရီအပေါ် အခြေခံထားပါတယ်။ နေ့စဉ် သင်ခန်းစာတွေကို လမ်းညွှန်ပေးနိုင်လောက်အောင် တိကျပေမဲ့ ခေါင်းစဉ်အမျိုးမျိုး ရည်ရွယ်ချက်အမျိုးမျိုးတို့ အတွက် အသုံးပြုနိုင်ပါတယ်။ ဒါနဲ့ သင်တန်းသားတွေ ကျင့်သားပိုရသွားအောင် ဒီမှာထည့်ထားပေးလိုက်ပါတယ်။

သင်တန်းသားတွေရဲ့ အတန်းတွေမှာ ဆီလျော်အောင်သုံးနိုင်ဖို့ ဒီသင်ခန်းစာ ၂ ရပ်ကို သင်ကြားမှုပုံစံအနေနဲ့ ရည်ရွယ်ထားပါတယ်။ နမူနာသင်ခန်းစာတွေအပြီးမှာ လေ့ကျင့်ခန်းတွေကို ဆွေးနွေးပြီးသုံးသွားတဲ့ သင်ကြားမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို သေသေချာချာစဉ်းစားပါမယ်။

သင်ခန်းစာမှာ သင်တန်းသားတွေဟာ ကျောင်းသားတယောက်ပါဝင်သလို ပါဝင်ရပါမယ်။ နောက်တဆင့်မှာတော့ ဆရာတွေဘာလုပ်နေသလဲဆိုတာ သတိပြုရမှာဖြစ်ပြီး ဒီသင်ကြားနည်းတွေရဲ့ ရလဒ်တွေကိုသတိပြုရပါမယ်။

သင်ခန်းစာ ၁။ စာဖတ်သူတုန့် ပြန်ဆွေးနွေးခြင်း

သင်တန်းနိဒါန်း

သင်ကြားခြင်းရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ဟာ ကျောင်းသားတွေကိုမိမိတို့သင်ယူနေတာတွေနဲ့ ဆက်စပ်စေရန်ကူညီဖို့ဆိုရင် စာဖတ်သူတုန့် ပြန်တဲ့နည်းတွေကို တခါတလေသုံးသင့်ပါတယ်။ ဒီနည်းတွေဟာ ကျောင်းသားတွေကို သူတို့ ဖတ်တာတွေ ဒါမှမဟုတ် လေ့လာတာတွေဟာ သူတို့ အတွက် ဘယ်လိုအဓိပ္ပါယ်ရှိသလဲ၊ သူတို့ ဘဝက ဘာတွေနဲ့ ဆက်စပ်သလဲဆိုတာတွေ စဉ်းစားစေပါတယ်။ ယေဘုယျအားဖြင့် စာဖတ်သူတုန့် ပြန်မှုမှာ မေးတဲ့မေးခွန်းတွေဟာ အောက်ပုံစံရှိပါတယ်။

၁။ ဘာသတိထားမိသလဲ။

၂။ ဘာကိုအမှတ်ရစဉ်းစားစေသလဲ။

၃။ ဘယ်လိုခံစားစေသလဲ။

စဉ်းစား/ တွဲဘက်/ ဖလှယ်

သင်တန်းသားတွေကို နှစ်ယောက်စီတွဲခိုင်းပါ။ တယောက်က ဓအမျိုးသမီးတို့ ရဲ့ အလုပ်အကိုင်နဲ့ ပါတ်သက်ပြီး စဉ်းစားတဲ့အခါ ခေါင်းထဲကို ဘာအတွေးတွေ ဝင်လာသလဲဆိုတာ ၃ မိနစ်ရေးပါ။ နောက်တယောက်က ဓအမျိုးသမီးတို့ ရဲ့ အလုပ်အကိုင်နဲ့ ပါတ်သက်ပြီး ၃ မိနစ်ရေးပါ။ သူတို့ ရေးအပြီးမှာ သူတို့ ၂ ယောက်ဘာရေးတယ်ဆိုတာ တယောက်နဲ့ တယောက်ပြောပြစေပါ။ အဲဒါတွေကို (ဒီထက်မပိုပါစေနဲ့) သူတို့ အတွေ့အကြုံကို တတန်းလုံးကို ပြောပြဖို့ ခေါ်ပါ။

အခု သင်တန်းသားတွေကို အမျိုးသမီးတွေရဲ့ အလုပ်အကြောင်း လေးလေးနက်နက် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ထားတဲ့ ကဗျာတပုဒ် ဖတ်ရမယ်ဆိုတာပြောပါ။ ကဗျာကိုဖတ်စဉ် သူတို့ ဟာ ၂ ပိုင်းပါ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းရေးတဲ့ နည်းစဉ်အတိုင်း မှတ်စုရေးရပါမယ် (Berthoff, 1981)။

၂ ပိုင်းပါနေ့စဉ်မှတ်တမ်း

၂ ပိုင်းပါ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းရေးဖို့ ရာ သင်တန်းသားတွေဟာ စာရွက်လွတ်တခုကို အလယ်က ဒေါင်လိုက်ဖြတ်လိုင်းတခု တွဲတွဲဆွဲရပါမယ်ဆိုတာ ရှင်းပြပါ။ ဗယ်ဘက်အခြမ်းမှာ သူတို့ အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိတဲ့ ဖတ်စာကစာပိုဒ် ဒါမှမဟုတ် ရုပ်ပုံကိုရေးရပါမယ်။ အဲဒါက သူတို့ ရဲ့ အတွေ့အကြုံကို သတိရစေတာ ဖြစ်ချင်ဖြစ်ပါမယ်။ အဲဒါက ပဟေဠိဆန်ချင်ဆန်နေပါ မယ်။ သူတို့ သဘောမတူတဲ့အချက် ဖြစ်ချင်ဖြစ်ပါမယ်။ ဒါမှမဟုတ်စာရေးသူရဲ့ စာရေးဟန် ဒါမှမဟုတ် စာရေးနည်းကို သတိထားမိအောင်လုပ်ချင်လုပ်မယ်။ စာရွက်ရဲ့ ညာဘက်မှာတော့ အဲဒီစာပိုဒ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဝေဖန်ချက်ရေးရပါမယ်။ အဲဒီအကိုးအကားရဲ့ ဘာအကြောင်းက အဲဒါကိုရေးစေတာလဲ။ အဲဒါက သူတို့ ကို ဘာအကြောင်း စဉ်းစားစေတာလဲ။ အဲဒါနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး ဘာမေးခွန်းရှိသလဲ။ သူတို့ ကို ကဗျာဖတ်ခိုင်းပြီး နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွေ ရေးခိုင်းပါ။ သင်တန်းသားတွေကို နောက်ဆက်တွဲ ၁ မှာပါတဲ့ ‘ကျမအရှေ့ကဒယ်အိုး၊ ဒန်အိုးနဲ့မီး’ ဆိုတဲ့ကဗျာကို ဖတ်ခိုင်းပါ။

သူတို့ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းမှာ အကြောင်းအရာအနည်းဆုံး လေးခုရေးခိုင်းပါ။ သူတို့ ပြီးတဲ့အခါ ကဗျာကိုပြန်ကြည့်ပြီး မှတ်စုတွေ ထုတ်ချင်ပါဦးမယ်။

စာဖတ်တာနဲ့ မှတ်တမ်းရေးတာနဲ့ စုစုပေါင်းမိနစ် ၂၀လောက်ကြာပါမယ်။ သင်တန်းခေါင်းဆောင်ကလည်း ဒီအချိန်မှာဖတ်ပြီးဝေဖန်ချက်တွေ ရေးသင့်ပါတယ်။ ဖတ်ပြီးရင် ဝေဖန်ချက်တွေတောင်းပါ။ ပြောချင်တဲ့လူတွေကို စာပိုဒ်မှာပါတဲ့အစီအစဉ်အတိုင်း သူတို့ ရဲ့ ဝေဖန်ချက်တွေကို ပြောခိုင်းပါ။ ကဗျာရဲ့ အစပိုင်းကို ဝေဖန်ချင်တဲ့လူတွေကို အရင်စပြောခိုင်းပါ။

စာပိုဒ်တစ်ပိုဒ်နဲ့ ပါတ်သက်ပြီး ဝေဖန်ချက်ကြားတဲ့အခါ နောက်ဆက်တွဲမေးခွန်းတွေမေးပါ။ ဒီစာပိုဒ်ကို ဘာလို့ စိတ်ဝင်စားသွားသလဲ။ ဘာကိုစဉ်းစားသလဲ။ တခြားလူတွေရော ဒီစာပိုဒ်ကိုသတိထားမိသလားမေးပါ။ သတိထားမိတယ်ဆိုရင် အဲဒါနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး ဘာရေးတယ်ဆိုတာပြောပြခိုင်းပါ။ သင်တန်းသားတွေရဲ့ တုန့်ပြန်မှုတွေမှာ တူညီတာတွေကွဲပြားတာတွေရှိရင် ထောက်ပြပါ။ ပြီးတော့ဘာဖြစ်လို့ လဲလို့ မေးပါ။

အဆုံးမှာ သင့်ရဲ့ ဝေဖန်ချက်တွေကိုလည်းပြောပါ။ သိပ်သိတဲ့ပုံစံမျိုးမဖြစ်ပါစေနဲ့။ နောက်စာဖတ်သူတယောက်အနေနဲ့ ဖတ်ပြနေတာပါ။ ဒီလိုလုပ်တာဟာ တခြားလူတွေကို စကားပြောဖို့ အားပေးဖို့ ဖြစ်ပြီး သူတို့ ကိုမကြောက်ပါစေနဲ့။ စိတ်ဝင်စားကျပါစေနဲ့။ ယေဘုယျကျတဲ့ မေးခွန်းတချို့ မေးပါ။ သင်တန်းသားတွေ သတိပြုမိတဲ့အချက်တွေကနေ ဆွေးနွေးပွဲတွေ ပေါ်ထွက်လာနိုင်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် တခြားလူတွေရဲ့ ဝေဖန်ချက်တွေနဲ့ ဆက်စပ်ပေးလိုက်ရင် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့်ဖတ်စာနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး ယေဘုယျကျတဲ့ မေးခွန်းအချို့မေးရင် ပိုအဆင်ပြေပါတယ်။ ဒီလိုမေးတာဟာ သင်တန်းသားတွေကို ဖတ်စာကိုတစ်ခုလုံးခြုံငုံပြီး စဉ်းစားစေပါတယ်။ ဒုတိယအချက်ကတော့ ဒီလိုပုံစံမေးခွန်းတွေကို ထပ်တလဲလဲမေးတဲ့အခါ ကျောင်းသားတွေက ဒီမေးခွန်းတွေကိုမျှော်လင့်ပြီး မေးခွန်းတွေမေးတဲ့ပုံစံအတိုင်း စဉ်းစားလာပါလိမ့်မယ်။

အောက်ပါမေးခွန်းတွေထဲက သင့်တော်ရာ မေးခွန်းသုံးလေးခုလောက် မေးပါ။

- အဓိပ္ပါယ်နဲ့ ပါတ်သက်ပြီးမေးပါ။
- ဒီဖတ်စာနဲ့ ပါတ်သက်ပြီးဘာမှတ်မိသလဲ။
- ဖတ်နေတုန်းဘာအကြောင်းစဉ်းစားမိသလဲ။
- ဒီဖတ်စာထဲကအရေးကြီးတဲ့ပြောချင်တဲ့အကြောင်းအရာကဘာလဲ။
- ဘယ်မေးခွန်းတွေရဲ့ အဖြေတွေကိုဒီဖတ်စာကပေးနိုင်ဘူးလဲ။
- ဖတ်စာကိုအရေးအသားတရပ်အနေနဲ့ မေးပါ။
- သင်သာရေးမယ်ဆိုရင်ဘာကိုပြောင်းမလဲ။
- ဒီစာဟာအများနဲ့ မတူတူမှုထူးခြားသလား။ ဘာဖြစ်လို့လဲ။
- စာရေးဆရာရဲ့ လက်စွမ်းနဲ့ ပါတ်သက်ပြီးမေးပါ။
- ခင်ဗျားကိုဒီစာထဲမှာစိတ်ဝင်စားနေအောင် စာရေးဆရာကဘယ်လိုလုပ်သလဲ။
- အရေးကြီးတဲ့အချက်အလက်တွေကိုဘယ်လိုညွှန်ပြသလဲ။

(page 13)

စာရေးသူဟာ သူ့ရဲ့အတွေးအခေါ်တွေကို ဘယ်လိုပုံပေါ်လာစေသလဲ။

(ဒီမေးခွန်းတွေကို Moore, Moore, Cunningham, & Cunningham, 1994, pp.49-50 ကနေ ဆီလျော်အောင်သုံး ထားတာပါ။)

စဉ်းစား/တွဲဘက်/ဖလှယ်ခြင်းကို ပြန်လုပ်ခြင်း

ဒီသင်ခန်းစာအစမှာ လုပ်တဲ့ စဉ်းစား/တွဲဘက်/ဖလှယ်ခြင်း လေ့ကျင့်ခန်းမှာ ဆွေးနွေးခဲ့တဲ့ အတွေ့အကြုံတွေကို သင်တန်းသားတွေကို အမှတ်ရစေပါ။ သူတို့ရဲ့ အမျိုးသမီးတွေရဲ့ အလုပ်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ အတွေးအခေါ်တွေက ကဗျာထဲမှာ ဖော်ပြထားတာတွေနဲ့ ဘယ်လိုတူသလဲ။ ဘယ်လိုကွာသလဲ။

၁၀မိနစ်လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရေးခြင်း

ဆွေးနွေးပြီးတဲ့အခါ သင်တန်းသားတွေကို အဲဒီအချိန်မှာ ကဗျာနဲ့ပတ်သက်ပြီး သူတို့စိတ်ထဲမှာ ရှိနေတာကို ၁၀မိနစ် လွတ်လွတ် လပ်လပ်ရေးခိုင်းပါ။ အချိန်ရှိရင် တချို့ ဖတ်ပြလိုတဲ့လူတွေကို တစ်ဖွဲ့လုံးသိအောင် သူတို့ရေးထားတာတွေကို ပြောပြစေပါ။

လေ့ကျင့်ခန်းကို အထုတ်ဖြေကြည့်ခြင်း

ဟိုလစ်တစ်ခေါ်တခုလုံးနဲ့ အစိတ်အပိုင်းတွေ ဆက်စပ်ထားပုံနဲ့ ပါတ်သက်တဲ့ တုန့်ပြန်မှုများတောင်းခြင်း

ဆွေးနွေးပွဲအပြီးမှာ အခုဘယ်လိုခံစားနေရသလဲလို့ သင်တန်းသားတွေကိုမေးပါ။ ဒီလေ့ကျင့်ခန်းမှာ ကျောင်းသားတွေအဖြစ်ပါဝင် ရတာ ဘယ်လိုခံစားရသလဲ။ သူတို့ပါဝင်ခြင်းရယ် ဒီလိုပါဝင်ခြင်းကြောင့် ဒီစာနဲ့ပတ်သက်ပြီး စိတ်ဝင်စားမှုအပေါ် ဘယ်လို သက်ရောက်မှုရှိသလဲဆိုတာ မေးပါ။ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းရေးရတဲ့ အတွေ့အကြုံကို ဆွေးနွေးပွဲလုပ်တဲ့နည်းတွေနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ခိုင်းပါ။ (ဒီလိုလုပ်တာ တချို့လူတွေအတွက် ဆန်းနေပါလိမ့်မယ်။ ခံစားချက်တွေ ထင်မြင်ယူဆချက်တွေကို ပြောရတာ အင်မတန် စိမ်းနေပါလိမ့်မယ်။) ဒီလိုနည်းတွေကနေ ဘယ်လိုအကျိုးခံစားရသလဲ။ ဘာဆုံးရှုံးသွားသလဲ။

နည်းစဉ်ရဲ့အဆင့်တွေကို ပြန်ကြည့်ပါ။

ဒီလေ့ကျင့်ခန်းဘယ်လိုစသလဲ အတူတူပြန်စဉ်းစားပါ။ သင်တန်းသားတွေကို ပထမ ဒီကဗျာအကြောင်းအရာနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ သူတို့ရဲ့ အတွေ့အကြုံတွေ ပြန်စဉ်းစားခိုင်းတယ်။ အဲဒါကတော့ အမျိုးသားတွေရဲ့အလုပ်နဲ့ အမျိုးသမီးတွေရဲ့အလုပ်တို့ အကြောင်းပါ။ ပြီးတော့ ကဗျာဖတ်ခိုင်းပြီး ဖတ်နေတုန်း နေ့စဉ်မှတ်တမ်းမှာ

ရေးခိုင်းတယ်။ (သူတို့ ရဲ့ ဝေဖန်ချက်တွေကိုဆွေးနွေး ပါ။)

ဖတ်အပြီးမှာ သူတို့ တုန့်ပြန်မှုတွေကို ပြောခိုင်းပါတယ်။ ဒီလိုလုပ်တာ ဖတ်စာထဲက အဖြစ်အပျက်အစီအစဉ်အလိုက် လုပ်ပါတယ်။ သင်တန်းခေါင်းဆောင်ကိုယ်တိုင်ကလည်း သူ့တုန့်ပြန်ချက်တချို့ ပြောပါတယ်။ ဒါပေမဲ့များသောအားဖြင့် သင်တန်းသားတွေကိုပြောဖို့ ဆွဲဆောင်တဲ့နေရာက ပါဝင်ပါတယ်။ သူတို့ ရဲ့ တုန့်ပြန်မှုတွေကို စဉ်းစားဖို့ နဲ့ တယောက်နဲ့ တယောက်ရဲ့ အတွေးအခေါ်တွေမှာ ပါဝင်ဖို့ အားပေးပါတယ်။

သင်တန်းခေါင်းဆောင်ဟာ ယေဘုယျတုန့်ပြန်မှုတွေရမယ့် မေးခွန်းတွေမေးပေမဲ့ ဆွေးနွေးပွဲကို ရိုးရိုးစကားပိုင်းတခုလို ရှိစေပါတယ်။ သင်တန်းခေါင်းဆောင်ရဲ့ ဦးဆောင်မှုအစား သင်တန်းသားတယောက်နဲ့ တယောက် ဦးဆောင်မှုနဲ့ ထိန်းသွားပါတယ်။ ဒီမှာ သင်တန်းခေါင်းဆောင်ဟာ ဆွေးနွေးပွဲမှာ ဘယ်လိုပြုမူသလဲဆိုတာ သင်တန်းသားတွေကို စဉ်းစားပါစေ။ သင်တန်းခေါင်းဆောင်ဟာနည်းတချို့ ကိုသုံးပြီး ဆွေးနွေးပွဲတွေ ရှေ့ဆက်စေတယ်။ သင်တန်းသားတွေကို ဗဟိုပြုတယ်။ အာဏာရှိတဲ့လေသံမျိုးရှောင်တယ်။ လူတွေဘာထင်သလဲ၊ ဘယ်လိုခံစားရသလဲဆိုတဲ့ တကယ့်မေးခွန်းတွေမေးတယ်။ သင်တန်းသားတွေ တယောက်နဲ့ တယောက်ရဲ့ အတွေးအခေါ်တွေကို ဝေဖန်ခိုင်းတယ်။ လက်ဟန် ခြေဟန်သုံးတယ်။ ပြီးတော့စောင့်ချိန်ပေးတယ်။(ဒီနေရာမှာစာမျက်နှာ ၃၄-၃၅ မှာပါတဲ့ တက်ကြွတဲ့ဆွေးနွေးပွဲ ဘယ်လိုလုပ်မလဲဆိုတာနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး အကြံပြုချက်တွေကို ညွှန်ပြဖို့ မှာထားပါတယ်။)

သင်ခန်းစာမဆုံးခင် မိမိတို့ ကိုယ်တိုင် ‘အမျိုးသမီးတွေရဲ့ အလုပ်’ ရယ် ‘အမျိုးသားတွေရဲ့ အလုပ်’ ရယ်နဲ့ ပါတ်သက်ပြီး ကြိုတွေ့ရတဲ့ အတွေ့အကြုံတွေကို ‘ကျမအရှေ့ကဒယ်အိုး၊ ဒန်အိုးနဲ့ မီး’ ဆိုတဲ့ကဗျာထဲက အဖြစ်အပျက်တွေ နဲ့ နှိုင်းယှဉ်ခိုင်းတယ်။ အဆုံးမှာ ကဗျာအကြောင်း ၁၀ မိနစ် လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရေးခိုင်းတယ်။

ဒီနေရာမှာ ပြီးခဲ့တဲ့လေ့ကျင့်ခန်းတွေထဲက ဘယ်လေ့ကျင့်ခန်းတွေက အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်း လေ့ကျင့်ခန်း၊ ဘယ်လေ့ကျင့်ခန်းက တော့ အဓိပ္ပာယ်ဖော်ဆောင်ခြင်းလေ့ကျင့်ခန်းနဲ့ ဘယ်လေ့ကျင့်ခန်းကတော့ ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်းလေ့ကျင့်ခန်းဆိုတာသင်တန်းသားတွေကို ဆုံးဖြတ်ခိုင်းပါ။

အထူးဂရုပြုရမည့်အချက်များ

ကျောင်းသားတွေကို သူတို့ ရဲ့ တုန့်ပြန်ချက်တွေကို အောင်အောင်မြင်မြင်ထွက်လာပြီး ပြောစေတဲ့ စာဖတ်သူတုန့်ပြန်စေတဲ့နည်းတွေကနေ ဆွေးနွေးပွဲကောင်းတွေ ရနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အောက်ပါအချက်တွေကို လိုက်နာရပါမယ်။

၁။ ကိုယ်လိုချင်တဲ့တုန့်ပြန်မှုမျိုးကိုသရုပ်ပြဖို့ လိုချင်လို့ပါမယ်။ ကျောင်းသားတွေ (ဒါမှမဟုတ် သင်တန်းသားတွေ) ရုပ်အကောင်အထည်မရှိတဲ့ သဘောတရားရေးနဲ့ ဆိုင်တဲ့ အဖြေမျိုးတွေသာပေးလေ့ရှိရင် ပထမမေးခွန်းတွေမေးတဲ့အခါ ဒီလိုအဖြေမျိုးတွေပဲရပါလိမ့်မယ်။ သင်တန်းခေါင်းဆောင်က အဲဒီကဗျာဖတ်ပြီး ကျနော်တော့ ကျနော်အဖွားကိုသွားသတိရတယ်။ သူ့ကိုကြည့်ရတာ တသက်လုံးမီးဖိုထဲမှာပဲနေပြီး ကျနော်တို့ အတွက်

ထမင်းဟင်းချက်ပေးနေတဲ့အချိန်ပဲ သူ့ မှာပျော်ပုံရတယ်။ဆိုတာမျိုး ကိုယ်တွေ့ တုန့် ပြန်မှုလေးနဲ့ စလိုက်ရင် ပိုအဆင်ပြေပါမယ်။

၂။ ဆွေးနွေးပွဲလမ်းကြောင်းကိုဖတ်စာဘက်ပြန်လှည့်ချင်လှည့်ရပါမယ်။ ဥပမာ၊ သင်တန်းသားတယောက်က ဖော်ပြခဲ့သလိုမျိုးတုန့် ပြန်မှုမျိုးပေးရင် သင်တန်းခေါင်းဆောင်အနေနဲ့ အဲဒီသင်တန်းသားကို ဒီအဆက်အစပ်နဲ့ ပါတ်သက်ပြီး ပိုစဉ်းစားခွင့်ပေးချင်ပေး မယ်။ ဒါပေမဲ့ ဆွေးနွေးပွဲကို ဖတ်စာဘက်ပြန်လှည့်လိုပါလိမ့်မယ်။ ဒါကြောင့်ခေါင်းဆောင်အနေနဲ့ ဒီကဗျာထဲကဘယ်အကြောင်းက များ ခင်ဗျားရဲ့ အဖွားကိုသတိရစေတာပါလိမ့်။။ လို့ ပြောချင် ပြောရပါလိမ့်မယ်။

၃။ ကွဲပြားမှုတွေလေးစားခြင်းကို သတိပြုပြီးပြုစုပျိုးထောင်ပေးရပါမယ်။ ကျောင်းသားတွေ(နဲ့ သင်တန်းသားတွေ)ဟာ ဖတ်စာရဲ့ အစိတ်အပိုင်းအမျိုးမျိုးကို နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ သတိပြုမိပါမယ်။ တခါတလေ အဓိပ္ပာယ်မှားကောက်လို ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့များ သောအားဖြင့် အတွေ့ အကြုံတွေနဲ့ စိတ်ဝင်စားမှုတွေမတူလို့ တုန့် ပြန်မှုတွေပေါ်လာပါမယ်။ ဒီအခါမျိုးမှာစိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းတယ်။ သူမက စိတ်ထိခိုက်စရာအကောင်းဆုံးက (က) လို့ ထင်တယ်။ ဒါပေမဲ့သူကတော့ (ခ) လို့ ထင်တယ်။။ လို့ ပြော ပြီး သင်တန်းသားတွေဝေဖန်ဖို့ အချိန်ပေးလိုက်ပါ။ ကိုယ်ကိုယ်တိုင်လည်း ဒီကွဲပြားမှုတွေကို စဉ်းစားပါ။ ဘာလို့ မတူတဲ့အပိုင်း တွေရွေးတာပါလိမ့်။ အတွေ့ အကြုံရှိလို့ ၊ ဒါမှမဟုတ် ဖတ်ဖူးတဲ့စာအုပ်တခုက ဒီလိုတုန့် ပြန်စေတာဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။။ လို့ ပြောနိုင် ပါတယ်။

၄။ သင်တန်းသားတွေရဲ့ တုန့် ပြန်မှုတွေကို အမှားမပြင်ဖို့ သတိထားပါ။ တခါတလေ ကျောင်းသားတွေအနေနဲ့ ထူးဆန်းတယ်လို့ ထင်ရတဲ့တုန့် ပြန်မှုမျိုးတွေ ပေးနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ ရဲ့ အတွေ့ အကြုံအခြေအနေကို သိလိုက်တာနဲ့ သူတို့ ရဲ့ တုန့် ပြန်မှုကို နားလည်နိုင်ပါတယ်။ ဥပမာ၊ ဒုတိယတန်းက ကျောင်းသားလေးတယောက်က သူ့ ရဲ့ ချစ်တက်ပြီး ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်နေတက်တဲ့ အဖေနဲ့ ရိုးမားဂျစ်ပစ် အမိုးတပ်လှည်း တခုမှာ နှစ်ယောက်တည်းနေတယ်။ (ဒီဇာတ်လမ်းဟာ **Roald Dahl ရဲ့ Danny, the Champion of the World** ပါ။)စာဖတ်သူအတွက် ဒီဇာတ်လမ်းထဲက အရေးအကြီးဆုံးအချက်က အဖေဖြစ်သူဟာ ရည်းစား ရပြီး အဖေနဲ့ နှစ်ယောက်တည်းငြိမ်းချမ်းနေတဲ့ ဒီကလေးရဲ့ အခြေအနေကို ဖျက်လိုက်တဲ့အချက်ပါပဲ။ တကယ်တော့ဒီစာဖတ်သူ လူငယ်ဟာ သူ့ မိခင်နဲ့ ကွဲနေတဲ့ သူ့ ဖခင်နဲ့ နေပြီး မကြာသေးခင်ကမှစလိုက်တဲ့ သူ့ ဖခင်နဲ့ အမျိုးသမီးတယောက်တို့ ရဲ့ အချစ် ဇာတ်လမ်းကြောင့် စိတ်ပျက်နေသူလေးတဦးပါပဲ။ ဒီအကြောင်းမသိတဲ့ ဆရာတယောက်အနေနဲ့ ဒီဇာတ်လမ်းကို ဒီလိုတုန့် ပြန် တာမှားတယ်လို့ ပြောချင်ပြောပါမယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီစာဖတ်သူလေးအတွက်ကတော့ ဒီကလေးနဲ့ဖခင်တို့ရဲ့ ဆက်ဆံရေးဟာ အရေးအ ကြီးဆုံးအကြောင်းအရာပါပဲ။ (Lovell, 1992)

(page 16)

သင်ခန်းစာ ၂။ တိုးမြှင့်ထားတဲ့ပို့ချချက်လေ့ကျင့်ခန်း

သင်ခန်းစာနိဒါန်း

ဒီသင်ခန်းစာမှာ သင်တန်းသားတွေဟာ အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်း/အဓိပ္ပာယ်ဖော်ဆောင်ခြင်း/ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်းဆိုတဲ့သင်ယူနည်းပုံစံကို အသုံးပြုတဲ့လေ့ကျင့်ခန်းကို ပို့ချချက်ကို အခြေခံထားတဲ့သင်ခန်းစာမှာ လုပ်ရပါတယ်။ တပြိုင်နက်မှာပဲ ပို့ချတဲ့ဆရာက ကျောင်းသားတွေ တက်ကြွစွာသင်ယူဖို့နဲ့ ဝေဖန်ပိုင်းခြားစဉ်းစားစေဖို့ တို့အတွက် ပို့ချချက်ပုံစံကို ပြောင်းပါမယ်။

ပြင်ဆင်ချက်လေ့ကျင့်ခန်းနံပါတ် ၁

ဆရာကကျောင်းသားတွေကိုပြင်ဆင်ဖို့ ရာ အောက်ပါလိုမျိုးပြောပါတယ်။

ဒီနေ့ ပို့ချချက်မှာ ရည်ရွယ်ချက် ၂ ခုရှိပါတယ်။ တခုကတော့ ၁၄၉၂ ခုနှစ်မှာ ခရစ်စတိုဖာကိုလံဘတ်ရဲ့ ကွာသစ်ကိုသွားခဲ့တဲ့ ခရီးစဉ်ကို ဖော်ပြဖို့ ပါပဲ။ နောက်တခုကတော့ ကိုလံဘတ်နဲ့ ပါတ်သက်တဲ့ပဟေဠိတချို့နဲ့ ပါတ်သက်ပြီး လေ့လာဖို့ ပါပဲ။

ပို့ချချက်ပထမပိုင်းမှာ ကွာဟောင်းနဲ့ ကွာသစ်တို့ ထိတွေ့လိုက်လို့ ဖြစ်လာတဲ့ သက်ရောက်မှုတွေဖော်ပြပါမယ်။ ဒါပေမဲ့ မစခင် အတွဲဖွဲ့ပြီးမေးခွန်းကို စဉ်းစားစေချင်ပါတယ်။ ကိုလံဘတ်ရဲ့ နာမည်ကျော်ခရီးစဉ်နောက်ပိုင်းနှစ်တွေမှာ ဥရောပကနေ ကွာသစ်ကို အရာအမျိုးမျိုးရောက်လာပါတယ်။ ကွာသစ်က အရာအမျိုးမျိုးဟာလည်း ဥရောပကိုရောက်သွားပါတယ်။ အဲဒီလိုရောက်သွားတဲ့အရာအချို့ဟာ ဘာတွေလဲ။ ၁၄၄၂ အောက်တိုဘာလမှာပထမထိတွေ့လိုက်ပြီးနောက်ပိုင်း အရှေ့နဲ့ အနောက်ကို ရောက်သွားတဲ့အရာအားလုံး အတွဲလိုက်စာရင်းလုပ်ပါ။

လေးမိနစ်ကြာပြီးရင် အတွဲ ၂ တွဲ ၃ တွဲကို သူတို့ တွေ့ထားတဲ့အရာတွေကို တဖွဲ့လုံးကိုပြောပြခိုင်းပါ။ ဆရာကအကြံတချို့ကို သင်ပုန်းပေါ်မှာရေးပြီး သင်တန်းသားတွေရဲ့အကူအညီနဲ့ ဥပမာ၊ အပင်တွေ၊ တိရစ္ဆာန်တွေ၊ ရောဂါတွေနဲ့ သို့နည်းပညာတွေဆို ပြီး အမျိုးအစားခွဲပါတယ်။ ပြီးတော့ ဆရာကပို့ချချက်ပထမပိုင်းစပါတော့မယ်လို့ ဆက်ပြောပါတယ်။ ပြောနေတုန်းစာရင်းကို အဆင်သင့် ကိုင်ထားပါလို့ ပြောပါတယ်။

ပို့ချချက်ပထမပိုင်း

ကိုလံဘတ်ကိုအမှတ်ရခြင်း

လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်းနှစ်သောင်းက အခု ဘယ်ရင်းရောက်ကြား (နှမည၊ အမေအေ) လို့ ခေါ်တဲ့ နေရာပေါက်ကုန်းမြေဟာ ဖြတ်သွားလို့ မရလောက်အောင် နိမ့်ကျသွားပြီး ကွာရဲ့ အပိုင်း ၂ ပိုင်းသီးခြား ဖြစ်သွားပါတယ်။ အပင်တွေ၊ တိရစ္ဆာန်တွေ၊ လူတွေနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေ၊ ဘုရားတွေနဲ့ ရောဂါတွေအားလုံးသီးခြား ဖြစ်ကုန်တယ်။ ဒါပေမဲ့ နေသာတဲ့တမနက် အောက်တိုဘာလပေါင်း ၅၀၀ လောက်က၊ ခရစ်စတိုဖာကိုလံဘတ်ကို သယ်ဘာတဲ့လှေဟာ စန်စယ်လ်ဗဒေါက်ကျွန်းက သဲပေါ်မှာတိုက်လို့ ရပ်သွားပြီး ကွာရဲ့ အပိုင်း ၂ ပိုင်းကို ပြန်ပေါင်းစပ်ပေးလိုက်ပါတယ်။

လူတယောက်ဟာမသိပဲနဲ့ ဒီလိုပထမပေါင်းစပ်ပေးလိုက်တယ်ဆိုတာ စဉ်းစားရင်အံ့ဩစရာပဲ။ အဲလိုလုပ်အပြီး ခရစ်စတိုဖာကိုလံဘတ်တယောက်ဟာ ကွာရဲ့စူးစမ်းခြင်းကို ထာဝရခံရတော့တာပဲ။

အဲဒီပေါင်းစပ်အပြီးမှာ စီးဆင်းသွားတဲ့တန်ခိုးတွေဟာ ကွာတခုလုံးကိုလုံးဝ လေးလေးနက်နက် မြန်မြန်ဆန်ဆန် ပြောင်းလိုက်ပါတယ်။ ဥရောပသားတွေကို အင်ဒီးယန်းတွေပေးတဲ့အပင်တွေဟာ သူတို့ သေသေချာချာပျိုးထောင်ထားပြီး သူတို့ ဆွေစဉ်မျိုးဆက်ပေါင်းများစွာပိုကောင်းအောင် လုပ်ထားပါတယ်။ မကြာခင်မှာပဲအားလူ၊ ပြောင်း၊ ချည်မျှင်ရှည်ဝါဂွမ်း စတာတွေဟာ ကွာအဟောင်းရဲ့ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှုကိုပျောက်ဖျက်လိုက်ပြီး လူဦးရေပေါက်ကွဲမှုတွေ ဖြစ်ပေါ်စေလိုက်ပါတယ်။ စီးပွားရေးကအစ အစားအစာချက်ပုံအထိ အားလုံးပြောင်းလဲကုန်ပါတယ်။ ခရမ်းချဉ်သီးမပါတဲ့ အိတာလျံအစာ၊ ဒါမှမဟုတ် ငရုပ်သီးမပါတဲ့အင်ဒီးယန်းအစာ၊ ဒါမှမဟုတ် အာလူးမပါတဲ့ အိုင်းရစ်ဂျီအစာ ဘယ်သူစိတ်ကူးလို့ ရသလဲ။ ဒါတွေအားလုံးဟာ ကွာအသစ်ကလာတာပါ။ ချည်မျှင်ရှည်ဝါဂွမ်းသာမရှိရင် ဥရောပမှာချည်မျှင်နဲ့ အထည်စက်ရုံတွေရှိမှာမဟုတ်ပါဘူး။ ပြီးတော့စက်မှုတော်လှန်ရေးလည်း ဖြစ်ချင်မှဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

တခြားတဘက်ကိုသွားလိုက်ရင် ကျွဲနွားမပါတွဲနဲ့ ရှုအ လို့ ခေါ်တဲ့ မယဉ်ပါးသေးတဲ့ အမေရိကန်အနောက်ပိုင်း၊ ဒါမှမဟုတ် မြင်းတွေမပါတဲ့ မြေပြန့်ကအင်ဒီးယန်းတွေကို ဘယ်သူစိတ်ကူးလို့ ရမလဲ။ အဲဒီ ၂ မျိုးစလုံးကို စပိန်လူမျိုးတွေက ၁၄၉၃ မှာကွာသစ်ကိုယူလာပြီး သူတို့ ဟာနေသားတကျဖြစ်သွားပြီး၊ မျိုးပွားပြန့် ပွားသွားပါတယ်။ ၁၅၈၀ ခုနှစ်တွေမှာ စွန့် စားခရီးသွားသူ စပိန်လူမျိုး ကာဘောဇာဒီဗာကာဟာ မွှေဆီကိုပင်လယ်ကွေ့ ကနေ မုန်တိုင်းတိုက်ခံရပြီး ထွက်ခွာခံရပြီး ကွာဆင်ကမ်းခြေပေါ် ရောက်ခဲ့ရပါတယ်။ သူဟာထွက်ခွာကို ပထမဆုံးတွေ့တဲ့ ဥရောပသားတဦးဖြစ်ပေမဲ့ သူ့ အရင်စပိန်က ကျွဲနွားတွေက ရောက်နှင့်နေပါပြီ။ သူတို့ ကိုကြည့်ရတာ အင်မတန်ရိုင်းပြီး အဲဒီမှာနေသားကျနေပုံရပါတယ်။ ဒါကြောင့်သူက အမေရိကန်ဒေသခံပုံဖြစ်မယ်လို့ ထင်လိုက်ပါတယ်။ လာကိုတာ စူးလူမျိုးတွေ ဟာအင်မတန်ကောင်းပြီး သူတို့ ဘဝကိုတိုးတက်စေတဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေရောက်လာပုံနဲ့ ပါတ်သက်ပြီးဒဏ္ဍာရီတွေရှိပါတယ်။ အဲလိုက်ခွေးတွေဟာ ရေကန်အနက်ကြီးအောက်ခြေမှာရှိတဲ့ မှော်နိုင်ငံက ရောက်လာပါတယ်။ တကယ်တော့ အဲဒါတွေကမြင်းတွေပေါ့။

မကောင်းတဲ့အချက်တွေကတော့ ကိုလံဘတ်နဲ့ သူ့ နောက်လိုက်တွေ ယူလာတဲ့ရောဂါတွေဟာ ဆယ်စုနှစ်အနည်းငယ်အတွင်းမှာပဲ ယဉ်ကျေးမှုထွန်းကားတဲ့ နိုင်ငံစုတွေများစွာကို ပျောက်ဖျက်လိုက်နိုင်ပါတယ်။ ဥပမာ၊ ဟစ်ပါနီယိုလားလို့ ခေါ်တဲ့ ကရစ်ဘီယန်ကျွန်းကလူဦးရေဟာ နှစ်ပေါင်းငါးဆယ်အတွင်းမှာသန်းတဝက်ကနေ တယောက်မှမကျန်တော့တဲ့အထိ လျော့ကျသွားပါတယ်။ ကိုလံဘတ်ရောက်လာပြီး နှစ်ပေါင်းများစွာကြာမှ ဥရောပကစွန့်စားခရီးသွားသူတွေဟာ မြောက်အမေရိကကမ်းရိုးတန်းကို ရောက်လာပေမဲ့ စပိန်လူမျိုးတွေယူလာတဲ့ရောဂါတွေဟာ မြောက်ဘက်ကိုမြန်မြန်ပြန့် သွားပြီး ၁၆၀၇ခုနှစ်မှာ ကွတ်နီဂျိမ်းစ်စမစ်ဟာ ဗာဂျီးနီးယားမှာရှိတဲ့ ဂျိမ်းစ်တောင်းကိုရောက်ချိန်မှာ ဒေသခံလူတွေဟာ ကစဉ့်ကလျားဖြစ်နေကြပါတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ တောင်ပိုင်းကစပိန်စွန့်စားခရီးသွားသူတွေကနေ စလိုက်တဲ့ကြောက်ရောဂါကြောင့် သူတို့ လေးပုံတပုံလောက်သေဆုံးသွားခဲ့ပြီး လူမျိုးစုတစုကတစု မြောက်ဘက်ကို လက်ဆင့်ကမ်းလိုက်ပါတယ်။ ကရစ်ဘီယန်မှာ အဲဒါမတိုင်ခင်နှစ်ပေါင်းတရာက ဒေသခံလူတွေဟာ ကြောက်စရာကောင်းလောက်တဲ့နှုန်းနဲ့ သေနေတုန်းက စပိန်လူမျိုးတွေက အာဖရိကကနေ အတင်းအကြပ်ခိုင်းစေဖို့ အလုပ်သမားတွေတင်သွင်းခဲ့ပြီး

ကျွန်တစ်ရဲ့ မျိုးဆက်နဲ့ ကြာသစ်က လူမျိုးပေါင်းစုံသွေးနှောထားတဲ့ လူတွေပေါ်လာပါတယ်။

စာရင်းလုပ်ခြင်း

ဆရာက ခေဏလောက်အချိန်ယူပြီး စာရင်းလုပ်ထားတဲ့ မိမိရဲ့အကြံတွေကိုပြန်ကြည့်ပါ။ ဒီစာရင်းလုပ်တုန်းက ပိုချချက်ထဲမှာ ပြောတဲ့ ဘာအကြောင်းတွေစဉ်းစားမိသလဲ။ တခြားဘာတွေသင်ယူလိုက်ရသေးသလဲ။ လို့ ပြောပါ။

ပြင်ဆင်ချက်လေ့ကျင့်ခန်း နံပါတ် ၂

ဆရာကဆက်ပြောပါတယ်။ ခပိုချချက်နောက်တပိုင်းဟာ စွန့်စားခရီးသွားသူ ကိုလံဘတ်နဲ့ ပါတ်သက်တဲ့ ပဟေဠိတွေနဲ့ ဆိုင်ပါတယ်။ ကြာသစ်ကိုအောင်မြင်စွာ ခရီးထွက်နိုင်ခဲ့ဖို့ ခရစ်စတိုဖာကိုလံဘတ်မှာရှိတဲ့ လိုအပ်တဲ့အရည်အချင်းတွေနဲ့ ကျွမ်းကျင်မှုတွေကို သင်သိသမျှ အတွဲလိုက်စာရင်းလုပ်ပါ။။ ၂ မိနစ်အပြီးမှာ ဆရာကကျောင်းသားတွေကို ရေးတာရပ်ခိုင်းပါတယ်။ ပြီးတော့ ပြောလိုတဲ့ကျောင်းသားအချို့ကို ပြောပြခိုင်းပါတယ်။ ပြီးတော့ဆရာက ကျောင်းသားတွေကို သူတို့ရဲ့ အကြံတွေစာရင်းကို လက်ကိုင်ထားပြီး ပိုချချက်နောက်တပိုင်းကို သေသေချာချာ နားထောင်ခိုင်းပါတယ်။

ပိုချချက်အဆက်

အဲဒီအချိန်တုန်းက ကြွကြီးလုံးတယ်လို့ ထင်တာ ကိုလံဘတ်တယောက်တည်းမဟုတ်ပါဘူး။ ဥရောပ ပညာတက်သူတော်တော်များများက ဒီအချက်ကို လက်ခံပါတယ်။ တချက်က ဆိပ်ကမ်းကထွက်သွားတဲ့သင်္ဘောတွေဟာ ပထမကိုယ်ထည် ပျောက်သွားပြီး နောက်ရွက်တိုင်ပျောက်သွားတာ သတိထားမိပါတယ်။ ပြန်ပေါ်လာတဲ့အခါ ရွက်တိုင်အရင်ပေါ်လာပြီးမှ ကိုယ်ထည်ပေါ်လာပါတယ်။

ရေးခေတ်ကဂရိလူမျိုးတွေဟာကြွကြီးလုံးတာသိယုံမက၊ တယောက်ကဆိုရင် ကြွအဝန်းကိုတိတိကျကျတွက်လိုက်တာ ကီလိုမီတာနည်းနည်းပဲလွဲတယ်။ ဒါပေမယ့်ဂရိလူမျိုးတွေရော ခန့်မှန်းခြေတွေရော အများကြီးရှိပြီး အခုခေတ်နဲ့ နီးတဲ့အချိန်အထိ ဘယ်ခန့်မှန်းခြေကိုယုံရမှန်း ဘယ်သူကမှမသိပါဘူး။ တကယ်တော့ ကိုလံဘတ်ဟာ ကြွအဝန်းဟာမိုင်၂ သောင်း ဒါမှမဟုတ် ကီလိုမီတာ ၃သောင်း ၂ ထောင်ဆိုတဲ့ ခန့်မှန်းခြေအမှားကြီးကို ရွေးလိုက်မိပါတယ်။ ဒါကြောင့်သူဟာ အသက်အရွယ်ရှိတဲ့ဒီခရီးကို စတင်ခဲ့ပါ တယ်။ ကိုလံဘတ်ဟာ လျော့တွက်ထားတဲ့ကြွအဝန်းကိုယူပြီး အဲဒီပေါ်မှာ ဥရောပရှိတဲ့မြေနေရာရဲ့ ဂြိုဟ်ကျိတ်မှတ်သားလိုက်ပါတယ်။ မာကိုပိုလိုရဲ့ တရုတ်ပြည်ခရီးသွားမှတ်တမ်းကိုလေ့လာပြီး အာရှအနေနဲ့ ဂြိုဟ်ကျိတ်ဘယ်လောက်ထပ်ယူနိုင်မလဲဆိုတာတွက် ကြည့်ပါတယ်။ ပြီးတော့ဂျပန်ပင်လယ်အတွက် မိုင် ၁၀၀၀ ဒါမှမဟုတ် ကီလိုမီတာ ၁၆၀၀ ထပ်ထည့်လိုက်ပြီး အပေါင်း အနှုတ်လုပ်ပြီးတဲ့နောက် ဂျပန်ဟာစပိန်ပြည်အနောက်ဘက် မိုင် ၂၀၀၀

ဒါမှမဟုတ် ကီလိုမီတာ ၃၂၀၀ မှာရှိမှာပဲလို့ ယုံလိုက်ပါတယ်။ တရုတ်ပြည်ကတော့ မိုင်တထောင် ဒါမှမဟုတ် ကီလိုမီတာ ၁၆၀၀ လောက်ဆက်သွားရင် ရောက်မယ်လို့ ယူဆပါတယ်။ ဟုတ်ပါတယ်။ သူဟာသင်္ဘောပြင်ဖို့ ဂရင်းကနေရီကျွန်းမှာရပ်ပြီး ပြန်ထွက် လာချိန်မှာ သူ့မှတ်တမ်းမှာ သူဟာခရီးကို ၂၁ ရက်ကြာမယ်မျှော်လင့်ကြောင်းနဲ့ လိုလိုမယ်မယ်အစားအသောက်ကို ၂၈ ရက်စာ ယူခဲ့ကြောင်းရေးပါတယ်။ တကယ်ဆိုသူထင်ထားတာထက်ပင် လယ်ကိုမိုင် ၈၀၀၀ ဒါမှမဟုတ်ကီလိုမီတာ ၁၃၀၀ ပိုသွားရမှာပါ။ တကယ်လို့ ကြာအသစ်သာ ကြားမှာမရှိဘူးဆိုရင် ပင်လယ်ထဲမှာကိုလံဘတ်နဲ့ သူ့ လူတွေရဲ့ အရိုးခြောက်တွေ မျောနေဆဲဖြစ်နေ ပါလိမ့်မယ်။

ကိုလံဘတ်ကိုလမ်းညွှန်ဖို့ စာအုပ်အပြင်တခြားရှိပါသေးတယ်။ သိုးမွှေးရောင်းသူတယောက်နေနဲ့ သူဟာတောင်ပိုင်းကို အာဖရိက ကမ်းခြေက ဝီနီအယ်သင်္ဘောခရီးသွားဖူးပါတယ်။ မြောက်ဘက်ကိုအင်္ဂလန်အထိသွားဖူးပြီး အိုင်စလန်တောင်ရောက်ချင်ရောက် ခဲ့ပါမယ်။ ဝီနီမှာ ပင်လယ်တဘက်မှာရှိတဲ့ ကြာသစ်အကြောင်းကို အာဖရိကသင်္ဘောသားတွေကသူ့ ကိုပြောပြပြီး လမ်းပြဖို့ မြေ ပုံတွေ တောင်ပေးလိုက်တယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။ အိုင်စလန်မှာ အနောက်ဘက်က ထူးဆန်းတဲ့ကုန်းမြေအကြောင်း ဇာတ်လမ်း တွေ နယူးဖေါင်လင်ကမ်းရိုးတန်းမှာ ငါးဖမ်းပြီး တခါတလေ အဲဒီမှာနေတဲ့အမျိုးသားတွေဆီက ကြားတယ်လို့ ပြောကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ဒီနည်းတွေနဲ့ သူဟာ ကြာသစ်အကြောင်းသိရတယ်ဆိုတာ ခိုင်လုံတဲ့သက်သေမရှိပါဘူး။ သူ့မှတ်တမ်းထဲမှာ ရေးထားသ မျှအရတော့ သူဟာတွေ့ ရှိလာမယ့် ကုန်းမြေကြီးအကြောင်းကို ကြိုတင်မသိယုံမက သူတွေ့ပြီးတဲ့အခါတောင် ယုံဖို့ ငြင်းဆိုနေ တယ်လို့ ယူဆနိုင်ပါတယ်။

တခြားကြောင်းကြောင့် ဒီခရီးတွေဟာ အကျိုးရှိတယ်လို့ ကျွန်ုပ်တို့ ထင်နိုင်ပါတယ်။ စပိန်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းကနေ ခပ်ဝေးဝေးသွား ရင် အနောက်ဘက်ကို မရပ်တန်းတိုက်ခတ်နေတဲ့လေနဲ့ ကြုံမယ်။ ပြီးတော့မြောက်ဘက်ခပ်ဝေးဝေးသွားရင် အရှေ့ဘက်ကိုမရပ် တန်း ပြန်တိုက်ခတ်နေတဲ့လေနဲ့ ကြုံမယ်လို့ သူ့ကိုသူများက သင်လိုက်ချင်သလိုလိုက်ပါမယ်။ ဒီသေချာတဲ့စိတ်နဲ့ ကိုလံဘတ်ဟာ သင်္ဘောသုံးစင်းစလုံးကို လေးထောင့်ရွက်တိုင်တွေလုပ်ထားပြီး သူနဲ့ သူ့ သင်္ဘောသားတွေရဲ့ ဘဝကို လေတိုက်ရာအရပ်သွားဖို့ မြှုပ်နှံလိုက်ပါတယ်။ သူမှန်တာပေါ့။ ပြီးတော့လည်း ရွက်တိုက်တဲ့ခေတ် တလျှောက်မှာ ကြာသစ်ကို လှေတွေသယ်သွားပြီး ပြန်ယူလာတဲ့ ရွက်တိုက်တဲ့လမ်းကြောင်းတွေကို သူပထမဆုံးတွေ့ ရှိခဲ့ပါတယ်။

ကိုလံဘတ်ဟာအရင်က သိုးမွှေးအရောင်းသမားလို့ ဆိုခဲ့ပါတယ်။ သူဟာ မြေပုံလုပ်သူတစ်ဦးလည်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့သင်္ဘော ကွ တိန်တမီမလုပ်ဖူးပါဘူး။ သူ့ရဲ့ နာမည်ကျော်ခရီးမတိုင်ခင် သူဟာတခါမှ လှော်တဲ့ လှေထက်ကြီးတဲ့အရာ မဦးဆောင်ဖူးပါ ဘူး။ ကိုလံဘတ်ဟာ သူ့ သင်္ဘောသားတွေနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး အမြဲအခက်အခဲရှိနေတဲ့ ခေါင်းဆောင်တယောက်ပါ။ သူ့သင်္ဘောသုံးစင်းထဲ က နှစ်စင်းကမာလိန်မူးတွေဟာ သူ့ကိုရေထဲပစ်ချဖို့ သူ့ သင်္ဘောသားတွေနဲ့ တိတ်တိတ်ကြီးနေတယ်လို့ တခါကသူ့မှတ်တမ်းထဲ မှာရေးဖူးပါတယ်။ သူ့ သင်္ဘောသားတွေဟာ သူနဲ့ ပါတ်သက်ပြီးအခက်အခဲရှိပုံရပါတယ်။ သူ့ရဲ့ ပထမခရီးမှာ တနေ့ တနေ့ သင်္ဘောသွားခဲ့ရတဲ့ အကွာအဝေးကို ညာလှေရှိပါတယ်။ သူ့နေ့ စဉ်မှတ်တမ်းထဲမှာရေးခဲ့တဲ့အတိုင်း တကယ်လို့ သူ့သင်္ဘော သားတွေ ထင်တဲ့အတိုင်း သူပြောတာထက်နည်းပြီးခရီးသွားခဲ့ရင် သူတို့ သိပ်မစိုးရိမ်ဘူးလို့ သူယူဆပါတယ်။ (ဒီလိုစဉ်းစားတာ ထူးဆန်းပါတယ်။ တကယ်လို့ပင်လယ်ပြင်ကြီးကိုဖြတ်ကျော်နေပြီး ခရီးပိုတွင်တယ်လို့ ထင်ပြီး ခရီးနည်းနည်းပဲသွားနေတာမဟုတ် ဘူးလို့ ထင်ရင်စိတ်မချမ်းသာဘူးလား။) ကမ်းမမြင်မီလေးတင် သူဟာကုန်းကိုပထမဆုံးမြင်တဲ့လူကို တနှစ်စာလစာပေးမယ်လို့ဂတီ ပေးပြီးသင်္ဘောသားတွေ ပုန်ကန်ဖို့ လုပ်တာကို လမ်းလွှဲခဲ့လိုက်ရပါတယ်။ အောက်တိုဘာ ၁၂ ရက်နေ့ ၁၄၉၂ ခုနှစ်မှာ ရော်ဒရီ ဝိုဒီထရီယာနိုလို့ ခေါ်တဲ့သင်္ဘောသားဟာ ပထမဆုံးမြင်တဲ့လူဖြစ်ပေမဲ့ ကိုလံဘတ်ဟာပြီးခဲ့တဲ့ညက ကုန်းကအလင်းရောင်ကို မြင် တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒါပေမဲ့တကယ်တော့အဲဒီအချိန်ဟာကုန်းကမီးရောင်ကိုမြင်ဖို့ အတွက် (မိုင် ၄၀ ဒါမှမဟုတ် ကီလိုမီတာ ၇၀) သိပ်ဝေးလွန်းတဲ့နေရာမှာ အသေအချာရောက်နေမှာပါ။ ကိုလံဘတ်ဟာ ဆုကိုသူ့ အတွက်သူယူထားလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီအဖြစ် အပျက်နောက်ပိုင်းမှာ သူ့ သင်္ဘောသားတွေဟာ နှစ်ကြိမ်သူ့ အမိန့် ကို လစ်လျူရှုတာ မဆန်းပါဘူး။ တကြိမ်က ပင်တာ ဆိုတဲ့ သူ့ သင်္ဘောတစင်းက မာလိန်မူးက သင်္ဘောကိုစွန့် သွားပြီးသူ့ ဟာသူ ရွက်တိုက်သွားပါတယ်။ နောက်တကြိမ်မှာတော့

သူ့ သဘောတရားနိကာက သဘောသားတွေကို သွာကျောက်တန်းတခုမှာသောင်တင်နေတဲ့ စန်တာမာရီယာသဘောကို မပြီး ဆွဲဖို့ အမိန့် ပေးတဲ့အခါဖြစ်ပါတယ်။ (နိကာသဘောကလိုက်နာဖို့ ငြင်းဆိုပြီး စန်တာမာရီယာ ကိုဆုံးရှုံးခဲ့ရပါတယ်။) ဒါပေမဲ့ ကိုလံဘတ် ဟာ ရည်မှန်းချက် အထမြောက်သွားတဲ့ ရေကြောင်းခရီးကျွမ်းကျင်သူတဦး ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ ခေတ်အခါမှာ အရှည်ဆုံးခရီးသွားခဲ့ ပြီးနောက် ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဆောင်းရာသီမုန်တိုင်းကြားက အိမ်ပြန်ခဲ့ရပါတယ်။ နောက်နှစ်မှာသူဟာ သူ့ ရဲ့ ပန်းတိုင်ခရီး လမ်းဆုံးဖြစ် တဲ့ကျွန်းကို အံ့ဩဖွယ်ရာကောင်းတဲ့တိကျမှုနဲ့ သွားနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါကို ခရီးသွားလမ်းညွှန်အိမ်မြှောင်နဲ့ အကြမ်း ဖြင်းအားဖြင့် လွှဲကျပေးနိုင်တဲ့ ရှေးဟောင်းကျတဲ့ နေလန္ဒာတို့ ၊ အမြင့်ထောင့်ကိုတိုင်းတာတဲ့ ကရိယာတို့ နဲ့ လုပ်နိုင်ခဲ့ပါ တယ်။ လောင်ဂျီတွတ် ကိုတော့မသိခဲ့ပါဘူး။

စာရင်းပြုလုပ်ခြင်း

ဆရာက သင်တန်းသားတွေကို သူတို့ လုပ်ထားတဲ့ ကိုလံဘတ်ရဲ့ အရည်အချင်းတွေနဲ့ ကျွမ်းကျင်မှုစာရင်းကို အခုပို့ ချချက်မှာ ပြောသွားတဲ့အချက်တွေနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ခိုင်းပါတယ်။ ပြောချင်တဲ့အုပ်စုတွေကို သူတို့ ရေးထားတဲ့အချက်တွေ ပြောချင်ပြောခိုင်းမယ်။

ဆယ်မိနစ်စာစီစာကုံး

၁၀ မိနစ် လွတ်လွတ်လပ်လပ်စာစီစာကုံးရေးဖို့ ဆရာကမေးခွန်းတခုပေးပါတယ်။ ကော်လံဘတ်အပေါ်အခုဘယ်လိုထင်သလဲ။ သူ ကမှတ်မှတ်ရရအရာတွေလုပ်ခဲ့ ပါတယ်။ သူဟာသူရဲကောင်းတယောက်လား။။ ဒီစာစီစာကုံးအချို့ ကို အသံထွက်ဖတ်ပြီးဝေဖန် ကြပါ မယ်။

နည်းတွေကိုအထုပ်ဖြည့်ကြည့်ခြင်း

အခုသင်တန်းသားတွေကို သင်ခန်းစာအတွေ့ အကြုံပြန်ကြည့်စေပါ။ ပထမဒီလေ့ကျင့်ခန်းကိုလုပ်ခြင်းဖြင့် သူတို့ ရဲ့ ကျောင်းသား တွေအဖြစ်နဲ့ နေရမှုပေါ် သက်ရောက်မှုဘယ်လိုရှိသလဲဆိုတာ မေးပါ။ ၁၄၉၂ ခုနှစ်က အကြောင်းတရားရဲ့ အကျိုးသက်ရောက် မှုတွေ လေ့ကျင့်ခန်းအစမှာပြောထားတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဘယ်လောက်သိခဲ့ရသလဲဆိုတာ ပြောစေပါ။ သူတို့ ဟာပို့ ချချက်ကိုဘယ်လိုအာရုံစိုက်ခဲ့သလဲဆိုတာ ပြောစေပါ။ အပြီးမှာသူတို့ ဘယ်လောက်မှတ်မိသလဲ။ ဒီကြောင်းအရာနဲ့ ပတ်သက်ပြီးသူတို့ သိထားတဲ့အချက်တွေနဲ့ ပို့ ချချက်မှာပါတဲ့အချက်တွေကို သွယ်ဝိုက်ပြီးနှိုင်းယှဉ်ခိုင်းတာဟာသူတို့ ရဲ့ အာရုံစိုက် မှုနဲ့ သင်ယူမှုကို ဘယ်လောက်အတိုင်းအတာအထိသက်ရောက်မှုရှိသလဲ။ ၁၀ မိနစ် စာစီစာကုံးအကြောင်းပြောခိုင်းပါ။ ဒီပို့ ချချက်ကတင်ပြထားတဲ့အချက်အလက်တွေနဲ့ အကြောင်းအရာတွေကို အဆုံးသတ်တဲ့အနေနဲ့ ဒီလေ့ကျင့်ခန်းလုပ်ခိုင်းတာနဲ့ ပတ် သက်ပြီး ဘယ်လိုသဘောရသလဲ။ တကယ်လို့

သူတို့ကို ဒီအရေးလေ့ကျင့်ခန်းမှာပါသလိုမျိုး မစဉ်းစားစေရင် ဒီအတွေ့အကြုံဘယ်လိုအပြောင်းအလဲရှိမလဲ။ ဒီလေ့ကျင့်ခန်းက သူတို့ကိုစဉ်းစားစေတဲ့ စဉ်းစားပုံမျိုးအကြောင်းသင်တန်းသားတွေကိုပြန်စဉ်းစားစေပါ။ အချက်အလက်တွေကိုမှတ်မိခြင်း၊ အတွေးအခေါ်တွေကိုနားလည်ခြင်း၊ အတွေးအခေါ်တွေပေါင်းစပ်ပြီး အသိပညာအသစ်တွေလုပ်ဆောင်ခြင်း၊ အတွေးအခေါ်တွေကို အခြေအနေတွေမှာအသုံးပြုပြီး အကဲဖြတ်ခြင်းစတာတွေအထဲက ဘယ်ဟာတွေလုပ်သလဲ။

အဆုံးမှာတိုးမြှင့်ထားတဲ့ပို့ချချက်ကို လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်ပို့ချချက်နဲ့ နှိုင်းယှဉ်ခိုင်းပါ။ ဒီနေရာမှာပို့ချချက်အချိန်အတွင်း ကျောင်းသားတွေရဲ့ အာရုံစိုက်မှုနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး သုတေသနလုပ်ထားတာရဲ့ အကျဉ်းချုပ်ကို ကျောင်းသားတွေကိုပြောပြပါ။ သုတေသနအရ မှတ်မိစေမယ့်အချက်အလက်တွေကိုပေးရာမှာ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်ပို့ချချက်နဲ့ ဟာမလုံလောက်ပါဘူး။ အထူးသဖြင့်ကျောင်းသားတွေကို မိမိတို့ သိလာရတဲ့ ဘယ်ဗဟုသုတမဆိုကို အသုံးပြုစေတဲ့အခါမှာပါ။ ဒါပေမဲ့တိုးမြှင့် ထားတဲ့ပို့ချချက်ကလုပ်ရိုးလုပ်စဉ်ပို့ချချက်ကို တိတိကျကျ ဘယ်လိုပိုကောင်းအောင်လုပ်ထားတယ် ဆိုတဲ့အချက်ကို မှတ်သားစေပါ။ သာမန်အားဖြင့် ၁၅ မိနစ် ဒါမှမဟုတ် မိနစ် ၂၀ အပြီးမှာ ကျောင်းသားတွေဟာ အာရုံရောပါးသွားတာနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး ဘယ်လိုဖြေရှင်းသလဲ။ (ပုံ ၁ ကိုကြည့်ပါ။) ကျောင်းသားတွေမပါဝင်ဘဲနေတာ ဘယ်လိုကိုင်တွယ်သလဲ။ ပို့ချချက်တွေကဖြစ်စေလေ့ရှိတဲ့ အဆင့်နိမ့်စဉ်းစားပုံမျိုးပြဿနာကို ဘယ်လိုဖြေရှင်းသလဲ။ သင်တန်းသားတွေဟာ တိုးမြှင့်ထားတဲ့ပို့ချချက်မှာ ကျောင်းသားတွေစဉ်းစားခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်းနဲ့ စာရေးခြင်း စတာတွေလုပ်နေလို့ ပို့ချချက်တချို့ ဆုံးရှုံးရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျောင်းသားတွေအတွက်အသုံးကျတဲ့ အသိဉာဏ်ရစေပါတယ်လို့ ကောက်ချက်ချချင် ချပါ လိမ့်မယ်။

တိုးမြှင့်ထားတဲ့ပို့ချချက်နည်းစဉ်ရှင်းပြချက်

အခု သင်တန်းသားတွေကို လေ့ကျင့်ခန်းအဆင့်တွေ တဆင့်ပြီးတဆင့် ပြန်ရှင်းပြပါ။

ပြင်ဆင်ခြင်းအဆင့် (ထွက်ပေါ်စေခြင်း)။ ။ သင်ခန်းစာအစမှာခေါင်းဆောင်ဆရာက သင်တန်းသားတွေကို လာမယ့်ဖတ်စာကို အာရုံစိုက်စေတဲ့လေ့ကျင့်ခန်းပေးပါတယ်။ ဒီမှာရည်ရွယ်ချက် ၂ ချက်ရှိပါတယ်။ ဒီအကြောင်းအရာနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး ကျောင်းသားတွေရဲ့ သိပြီးသားဗဟုသုတကို စစ်တမ်းယူဖို့ နဲ့ ပို့ချချက်အချိန်အတွင်း ဖြေဖို့ မေးခွန်းတွေလုပ်အောင် စိန်ခေါ်လိုက်တာပါ။ ဆရာဟာ အောက်ပါနည်းစဉ်တွေထဲက ကြိုက်တာရွေးနိုင်ပါတယ်။ ဆရာဟာ

- ကျောင်းသားတွေကို သူတို့ အရင်ကဆွေးနွေးမယ့် အကြောင်းအရာနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး ဘယ်လောက်သိထားသလဲ ဆိုတာသိဖို့ (အကြံတွေကို စာရင်းလုပ်ခိုင်းတာမျိုးလို) မေးခွန်းတခုခုနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး ၅ မိနစ် စာရေးခိုင်းပါ။
- ဆွေးနွေးရမယ့် မေးခွန်းတခုကို သင်တန်းသားတွေကိုမေးပြီး အတွဲလိုက်ဖြေစေပါ။

ပုံ ၁ ပို့ချချက်များကို သင်ကြားရေးကရိယာတခုအနေနဲ့ သုံးတဲ့အပေါ် သုတေသနပြောကြားချက်များ

ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လုပ်ထားတဲ့ သုတေသနတွေအရ ပို့ချချက်တွေလုပ်တဲ့အခါ ချို့ယွင်းချက် ၂ ရပ်ရှိကြောင်း တွေ့ရပါတယ်။

၁။ သာမန်အားဖြင့် သင်တန်းသားတွေဟာ ပို့ချချက်တွေမှာပါတာတွေကို နည်းနည်းပဲမှတ်မိပါတယ်။ မိနစ် ၅၀ ပို့ချချက်တခုမှာ သင်တန်းသားရဲ့ အာရုံစိုက်မှုနဲ့ ပါတ်သက်တဲ့ သုတေသနတခုမှာ ကျောင်းသားတွေရေးတဲ့မှတ်စုတွေအရ ပထမ ၁၅ မိနစ်အတွင်းမှာ ပို့ချချက်ရဲ့ ၄၁ ရာခိုင်နှုန်း၊ မိနစ် ၃၀ ပို့ချချက်မှာ ၂၅ ရာနှုန်း၊ မိနစ် ၅၀ ပို့ချချက်တခုလုံးအတွက်တော့ ၂၀ ရာနှုန်းပဲ မှတ်စုရေးကြတာကိုတွေ့ရပါတယ်။ (Penner, 1984 က McLeish ကို ကိုးကားထားပါတယ်။) ပို့ချချက်တခုမှာ ကျောင်းသားတွေရဲ့ အာရုံစိုက်မှုကိုအနီးကပ်လေ့လာတဲ့ နောက်သုတေသီတဦးကတော့ ဒီလိုပြောပါတယ်။

ပရိသတ်ရဲ့ ၁၀ ရာနှုန်းက ၁၅ မိနစ်အတွင်းအာရုံပြောင်းသွားတဲ့လက္ခဏာတွေ ပြပါတယ်။ ၁၈ မိနစ်အကြာမှာပရိသတ်ရဲ့ သုံးပုံတပုံဟာ ဂဏာမငြိမ်ဖြစ်နေပါတယ်။ ၃၅ မိနစ်အကြာမှာ ဘယ်သူမှဂရုမစိုက်တော့ပါဘူး။ ၄၅ မိနစ်မှာ ဂဏာမငြိမ်တာထက်စာရင် မိန်းမောတွေဝေနေတာ ပိုတွေ့ရပါတယ်။ ၄၇ မိနစ်မှာ တချို့ကအိပ်နေပြီး တယောက်ကတော့ စာဖတ်နေပါတယ်။ ၂၄ မိနစ် အကြာမှာ မသိမသာစစ်လိုက်တော့ ပရိသတ်ဟာ အရေးမကြီးတဲ့အသေးစိတ်အချက်တချို့ကိုမှတ်မိပြီး အဲဒီအချက်တွေဟာလည်း များသောအားဖြင့် မှားနေပါတယ်။ (Bonwell & Eison, 1991 က Verner & Dickinson, စာမျက်နှာ ၉၀ ကို ကိုးကားထားပါတယ်။)

၂။ ပို့ချချက်တွေဟာ သင်တန်းသားတွေကို သတိထားမိစေခြင်း၊ မှတ်မိစေခြင်းစတဲ့ အဆင့်နိမ့်စဉ်းစားမှုသာ လုပ်စေပါ။ အတွေးအခေါ်တွေကို ကောင်းကောင်းမှတ်မိတာဟာ ကောင်းကောင်းတွေးခေါ်တာနဲ့မတူဘူးဆိုတာ အမှတ်ရပါ။ အချက်အလက်တွေတင်ပြရာမှာ ပို့ချချက်တွေဟာ ဆွေးနွေးပွဲတွေထက် ပိုမကောင်းပါဘူး။ ပြီးတော့ သဘောထားပြောင်းစေရာမှာ ဒါမှမဟုတ် သုံးသပ်တဲ့အတွေးအခေါ်မျိုး ဒါမှမဟုတ် ပြဿနာ အဖြေရှာတာမျိုးကို အားပေးရာမှာ ဆွေးနွေးပွဲတွေနဲ့စာရင် အတော်လေးကို ထိရောက်မှုမရှိတာ တွေ့ရပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ပို့ချချက်တွေမှာ အကျိုးကျေးဇူး နည်းနည်းရှိပါတယ်။ ၁) အကြောင်းအရာတခုနဲ့ပါတ်သက်ပြီး ယေဘုယျအချက်အလက်တွေကို တင်ပြနိုင်ပါတယ်။ ဒါမှ ကျောင်းသားတွေအနေနဲ့ ဒီအကြောင်းအရာနဲ့ပါတ်သက်ပြီး ပိုသိပြီး လေ့လာရာမှာ အကျိုးရှိစေပါတယ်။ ၂) အကြောင်းအရာတခုနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး ရေးထားတာတွေနဲ့ ကော်ပီတွေ သိပ်မရှိတဲ့အခါ ပို့ချချက်တွေဟာ ထိရောက်တဲ့ သတင်းပေးတဲ့ နည်းတရပ်ဖြစ်ပါတယ်။

- လာမယ့်ပို့ချချက်မှာကြိုရမယ့် အခေါ်အဝေါ်တွေကို သင်တန်းသားတွေကို ပေးထားပြီး ၂မိနစ် ၃မိနစ် အချိန်ပေးပြီး သူတို့ရဲ့ဆက်စပ်ပုံကို ရှင်းပြနိုင်ဖို့ခိုင်းပါ။

ဥပမာ သင်ခန်းစာထဲမှာ သင်တန်းသားတွေကို အတွေးအခေါ်တွေကို စာရင်းလုပ်ခိုင်းပြီး လာမယ့်ပို့ချချက်နဲ့

နှိုင်းယှဉ်ခိုင်းပါ။ စာရင်းတွေဟာ အဖြေတိုတွေကို မြန်မြန်ဖြေစေတဲ့ အခွင့်အရေးရှိပြီး ပို့ချချက်ထဲက အချက်အလက်တွေနဲ့လည်း မြန်မြန် နှိုင်းယှဉ်နိုင်ပါတယ်။

ပို့ချချက်တစ်စိတ်တစ်ဒေသ(အဓိကပုံဖော်ခြင်း)။ ။ ဆရာက(မိနစ် ၂၀ထက် မကျော်ပဲ) ၁၀မိနစ် ၁၅မိနစ်လောက်ပို့ချပါတယ်။ လေ့လာချက်တွေအရ ၁၅မိနစ် ဒါမှမဟုတ် မိနစ် ၂၀ အပြီးမှာ ကျောင်းသားတွေရဲ့ အာရုံစိုက်မှုဟာ ကျဆင်းလာတယ်လို့ တွေ့ရလို့ တွေ့ရလို့ တမင်သက်သက်အချိန် ကန့်သတ်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

စာရင်းလုပ်ခြင်း(ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်း)။ ။ ပို့ချချက် ပထမပိုင်းအပြီးမှာ ဆရာက သင်တန်းသားတွေကို မိမိတို့အတွေးအခေါ်တွေကို ပို့ချချက်ထဲက အတွေးအခေါ်တွေနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ခိုင်းပါတယ်။

တကယ်လို့ ဆရာက သင်တန်းသားတွေရဲ့ ခန့်မှန်းချက်တွေ မှန်မမှန်အတည်ပြုတာထက် အဓိကပြန်ဆိုခြင်းနဲ့ စကားရည်လှခြင်းတို့ ပိုလုပ်စေချင်တယ်ဆိုရင် စဉ်းစား/တွဲဘက်/ဖလှယ်တဲ့ မေးခွန်းတခုကို အစားထိုးပါလိမ့်မယ်။ ပြီးတော့ ဆရာက ကျောင်းသားတွေကို အတွဲလိုက် “၁၄၉၂ နောက်ပိုင်းမှာ ကြွအပိုင်းတခုကနေ နောက်တခုကို ရောက်သွားတဲ့ အရေးကြီးဆုံး အရာ ၂ ခုရှိတယ်လို့ ဘာလို့ထင်သလဲ။” ဆိုတဲ့မေးခွန်းလို့မျိုး မေးခွန်းဖြေခိုင်းပါလိမ့်မယ်။

ပြင်ဆင်ချက်လေ့ကျင့်ခန်းနောက်တခု (အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်း)။ ။ အခု ဆရာအနေနဲ့ သိပြီးသား ဗဟုသုတတွေစုဖို့ တဦးစီလိုက် ဒါမှမဟုတ် အတွဲလိုက် လုပ်ဖို့လေ့ကျင့်ခန်းတို နောက်တခုပေးပြီး နောက်လာမယ့် ပို့ချချက်ကို နားထောင်ဖို့ ရည်ရွယ်ချက်စ ပေးလိုက်ပါတယ်။

ပို့ချချက်ကိုဆက်လုပ်ပြီး နောက်ထပ်စာရင်းပြုလုပ်သည့် အချိန်။ ။ ဆရာက နောက်ထပ် ၁၀ မိနစ် ၁၅ မိနစ်ပို့ချချက်အပိုင်းကို တင်ဆက်ပြီးနောက် စာရင်းပြုလုပ်တဲ့ အချိန်ရှိပါတယ်။ ဒီအချိန်မှာ သင်တန်းသားတွေဟာ မိမိတို့ အတွေးအခေါ်တွေနဲ့ပို့ချချက် ထဲအတွေးအခေါ်တွေကို နှိုင်းယှဉ်ပါတယ်။ ဒီမှာလည်းပဲ ဆရာရဲ့ ရွေးချယ်ချက်အရ စဉ်းစား/တွဲဘက်/ဖလှယ်တဲ့ မေးခွန်းတွေကို စာရင်းလုပ်တဲ့ လေ့ကျင့်ခန်းတွေအစား အစားထိုးနိုင်ပါတယ်။

အကျဉ်းချုပ်ရေးခြင်း လေ့ကျင့်ခန်း (ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်း)။ ။ ပို့ချချက်ထဲမှာပါတဲ့ အရာတွေကို သင်တန်းသားတွေ ပြန်စဉ်းစားရာမှာ အထောက်အကူဖြစ်စေတဲ့ လေ့ကျင့်ခန်းမျိုးကို ခိုင်းသင့်ပါတယ်။ ဆရာအနေနဲ့

- ပို့ချချက်နဲ့ပါတ်သက်ပြီး အဓိကအကြောင်းအရာတွေကို စဉ်းစားရတဲ့ ဘယ်လိုဖြေဖြေရတဲ့ မေးခွန်းမျိုးကို ကျောင်းသားတွေကို အတွဲလိုက် ဖြေခိုင်းနိုင်ပါတယ်။
- (ဥပမာမှာလုပ်ခဲ့ရသလို) ပို့ချချက်က အကြောင်းအရာတရပ်ကို ပိုစူးစမ်းလေ့လာဖို့ သင်တန်းသားတွေကို ၁၀ မိနစ် စာစီစာကုံး ရေးခိုင်းနိုင်ပါတယ်။
- သင်တန်းသားတွေကို ပိုတိုတဲ့ ၅ မိနစ် စာစီစာကုံးရေးခိုင်းနိုင်ပါတယ်။ ဒီ စာစီစာကုံးမှာ အတန်းက

(page 24)

သင်ယူလိုက်ရတဲ့ အရာတစ်ခုအကြောင်း တိုတိုရေးနိုင်ပါတယ်။ ပြီးတော့အဖြေမရသေးတဲ့ အရာတစ်ခုအကြောင်းလည်း ရေးနိုင်ပါတယ်။ (အဖြေတွေကို ဆရာကနောက်မှာ လိုက်သိမ်းပါတယ်။ ဘာလဲဆိုတာတော့ ဒီအဖြေတွေက နောက်တတန်းစရင် သုံးဖို့ အချက်ကောင်းတွေ ပေးပါတယ်။ ပြီးတော့ ကျောင်းသားတွေအနေနဲ့ ဒီသင်ခန်းစာကို ဘယ်လိုနားလည်သလဲနဲ့ ဘယ်လောက် နားလည်သလဲဆိုတာ အသိပေးတဲ့အချက်တွေလည်း ပါပါတယ်။)

(page 25)

အပိုင်း ၃ အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်း/
အဓိပ္ပါယ်ပုံဖော်ခြင်း/
ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်း
သံသရာ
အတွက်
နောက်ထပ်လေ့ကျင့်ခန်းများ

အခု အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်း/အဓိကပုံဖော်ခြင်း/ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်း ဘောင်နဲ့ပတ်သက်ပြီး သင်ခန်းစာ ၂ခုအပြီးမှာ အဆင့် တိုင်းမှာ သုံးနိုင်မယ့် တခြားနည်းတွေကို စဉ်းစားဖို့လိုပါတယ်။

နည်းတွေအားလုံးကို အသေးစိတ်ဖော်ပြဖို့တော့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဒီနည်းတချို့အတွက် သင်ခန်းစာတိုတချို့ပြင်ဆင်ပါ။ ဒါမှမဟုတ် သင်တန်းသားတွေကို ကိုယ့်ဟာကိုယ် ဒီနည်းတွေကို စမ်းကြည့်ဖို့ပြောပါ။ သင်တန်းသားတွေကို ဒီနည်းအကြောင်းပြောပြတဲ့အခါ သင်တန်းသားတွေဟာ ဒါတွေနဲ့အရင်က ပြောပြီးသားနည်းတွေအနက်က ဘယ်နည်းတွေဟာ အကြံထွက်ပေါ်စေပြီး/အဓိက ပြန်ဆိုခြင်း/ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်းဘောင်က ဘယ်အစိတ်အပိုင်းနဲ့ ပတ်သက်သလဲဆိုတာ သတိပြုပါ။ ထိရောက်တဲ့နည်းတခုက တော့ အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်း/အဓိကပြန်ဆိုခြင်း/ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်းတို့ တခုစီအတွက် ကော်လံတခုစီပါတဲ့ ဇယားတခုဆွဲပါ။ နည်းစဉ်တခုအကြောင်းပြောပြနေချိန်မှာ သင့်တော်ရာ ကော်လံမှာရေးပါ။

အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်းအဆင့်အတွက်

ဒီအဆင့်ကလေးကျင့်ခန်းတွေဟာ အကြောင်းအရာတခုနဲ့ပတ်သက်ပြီး အရင်ကသိထားတာတွေကို ပြန်စုဖို့ စိတ်ဝင်စားမှု ဖြစ်ပွား လာစေဖို့နဲ့ စူးစမ်းလေ့လာဖို့ ရည်ရွယ်ချက်ပေးလိုက်ပါတယ်။

ရောထွေးထားတဲ့ အစီအစဉ်များ

အုပ်စုတစုလုံးအတွက် လေ့ကျင့်ခန်းအနေနဲ့ အဖြစ်အပျက်တခုက ဒါမှမဟုတ် အကျိုးအကြောင်းဖြစ်စဉ် ငါးခု ဒါမှမဟုတ် ခြောက်ခုကို ကြိုတင်စုစည်းရာမှာ ရေးပါမယ်။ ဒီစုစုတွေကို ရောမွှေလိုက်ပြီး ကျောင်းသားတွေကို တယောက်တစီ ကိုင်ခိုင်းနိုင်ပါ တယ်။ အတန်းသားတွေဟာ အဖြစ်အပျက်တွေကို အစီအစဉ်မှန် ပြန်ရွေးရပါမယ်။ ကျောင်းသားတယောက်စီ ရှေ့ကိုလာခိုင်းပြီး နေရာမှန်လို့ထင်ရတဲ့နေရာမှာ ထားခိုင်းပါ။ အတန်းအနေနဲ့ အစီအစဉ်မှန်ကို သဘောတူလောက်ပြီဆိုရင် ဆရာက သူတို့ကို ဖတ်စာကို သေသေချာချာ လေ့လာခိုင်းပြီး အဲဒီက အစီအစဉ်ဟာ ကျောင်းသားတွေလုပ်တဲ့ အစီအစဉ်နဲ့ တူသလားကြည့်ခိုင်းပါ တယ်။

လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရေးခြင်း

ကျောင်းသားတွေကို အကြောင်းအရာတစ်ခုခုပတ်သက်ပြီး ကောင်းထဲမှာပေါ်လာသမျှကို မရပ်တန်း ၅ မိနစ် လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရေးခိုင်းနိုင်ပါတယ်။ အချိန်စေ့တဲ့အခါ (၅မိနစ်ပြည့်ရင် ပြည့်ကြောင်းပြောပြီး ဖိအားရှိရင် အကြံဉာဏ်တွေပိုထွက်တတ်လို့ အပြီး သတ်ဖို့ ၁မိနစ် ပေးရင်ကောင်းပါတယ်) သူတို့အဖော်ကို ဖတ်ပြခိုင်းနိုင်ပါတယ်။

ဒီအချိန်မှာ အမျိုးမျိုးလုပ်နိုင်ပါတယ်။ အတွဲလိုက် တအုပ်စုလုံးကို ပြောပြခိုင်းနိုင်တယ်။ ဒါမှမဟုတ် ကျောင်းသားတွေကို သူတို့စာရွက်တွေပေါ်က သူတို့သေချာတဲ့ အတွေးအခေါ်တွေကို လိုင်းတားခိုင်းနိုင်တယ်။ ပြီးတော့ သူတို့မသေချာတာတွေကို သေချာစေမလားဆိုပြီး ဖတ်စာကို သေသေချာချာ ဖတ်ခိုင်းနိုင်တယ်။

အဓိပ္ပါယ်လက္ခဏာ သုံးသပ်ခြင်း

နောက်ခံအသိကို လှုံ့ဆော်ပေးနည်းနောက်တနည်းကတော့ အဓိပ္ပါယ်လက္ခဏာသုံးသပ်တဲ့နည်းပါပဲ။ ကျောင်းသားတွေဟာ နောက်ခံဗဟုသုတ နည်းနည်းပဲရှိတဲ့ အကြောင်းအရာတစ်ခုအကြောင်း ဖတ်ရတဲ့အခါမှာ ဒီနည်းဟာ အသုံးဝင်ပါတယ်။ ဒီနည်းမှာ အဓိကအားဖြင့် မသိသေးတဲ့အရာတွေရယ် သိပ်မသိသေးတဲ့အရာတွေရယ်က လွှဲကာတွေကို ပိုရင်းနှီးတဲ့အရာတွေ ပိုရင်းနှီးတဲ့အရာတွေ ဒါမှမဟုတ် အကြောင်းအရာတွေနဲ့ နှိုင်းယှဉ်စေတာပါပဲ။ ဒီလေ့ကျင့်ခန်းအတွက် ဆရာဟာ ထရန်စပယ်စီ ဒါမှမဟုတ် စာရွက်ကြီးကြီးတစ်ခုပေါ်မှာ ဇယားတစ်ခုပြင်ထားပါတယ်။ အရာသုံးမျိုးရဲ့ အမည်တွေကို ဇယားရဲ့ဘယ်ဘက်ကော်လံမှာ ရေးထားပြီး နှိုင်းယှဉ်မယ့် လက္ခဏာတွေကိုတော့ ဇယားအပေါ်ဘက်လိုင်းမှာ ကန့်လန့်ရေး ထားပါတယ်။ (ပုံ ၂ ကိုကြည့်ပါ)

ပုံ ၂ အဓိပ္ပါယ်လက္ခဏာ သုံးသပ်ခြင်း၊ ဝေလငါးများ

	ဘယ်မှာနေလဲ		ရွေးလျားလား			ဘာစားသလဲ		ဘယ်လိုတိရစ္ဆာန်မျိုးလဲ			ဘာအရွယ်အစားလဲ				
	ပင်လယ်	ကုန်း	ပျံ	ရေ	ပြေး	အသား	ငါး	အ	ငါး	နို့တိုက်	ငှက်	ကြောင်	နွား	ဆင်	လောက်
	မှာ	မှာ		ကူး				ပင်		ညွှတ်		လောက်	လောက်	လောက်	
ကုလားအုပ်	-	+	-	-	+	-	-	+	=	+	-	-	+	-	
လင်းယုန်	-	+	+	-	-	+	+	-	-	-	+	+	-	-	
ဝေလငါး	+	-	-	+	-	?	+	?	+	-	-	?	?	?	

အစပျိုးတဲ့အနေနဲ့ (အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်းအဆင့်မှာ) ကျောင်းသားတွေဟာ ရင်းနှီးပြီးသားအရာ ၂ခုအကြောင်းဆွေးနွေးပြီး အစွယ်လွှာအောက်မှာ သင့်တော်တဲ့ အမှတ်အသား (ဟုတ်ကဲ့အတွက်+ လွှာအနဲ့ မဟုတ်ဘူးအတွက်၊ လွှာ) လုပ်ပါတယ်။ ပြီးတော့ အကြောင်းအရာအသစ်တခုအကြောင်းမဖတ်ခင်၊ ပို့ချချက်နားမထောင်ခင်၊ ဒါမှမဟုတ် မလေ့လာခင် ကျောင်းသားတွေဟာ ဒီအကြောင်းအရာနဲ့ပါတ်သက်ပြီး လုပ်မယ့်အစွယ်လွှာတွေ အကြံပြုပါတယ်။ (ဟုတ်ကဲ့အတွက်+ လွှာအနဲ့ မဟုတ်ဘူးအတွက်၊ လွှာ) လွှာမသေချာတဲ့အရာအတွက် ။) ဒီနေရာမှာ ဆရာက သူတို့ကို မသေချာရင်တောင်မှ အကြောင်းအရာနဲ့ပါတ်သက်ပြီး ခန့်မှန်းခိုင်းပါတယ်။ ကျောင်းသားတွေဟာ အကြောင်းအရာအသစ် အကြောင်းဖတ်တယ်။ ဒါမှမဟုတ် ဆက်လေ့လာတယ်။ (အစွယ်ပုံဖော်ခြင်းအဆင့်)ပြီးတော့ သူတို့သိလာတာတွေကို ဆွေးနွေး တယ်။

နောက်ဆက်တွဲလေ့ကျင့်ခန်းအနေနဲ့ (ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်းအဆင့်ရဲ့ တစိတ်တဒေသအဖြစ်) ကျောင်းသားတွေဟာဇယားကို ပြန်ကြည့်ပြီး အစပျိုးလေ့ကျင့်ခန်းလုပ်တုန်းက လုပ်ထားတဲ့ အမှတ်အသားတွေကို အတည်ပြုခြင်း ဒါမှမဟုတ် အမှားပြင်ဖို့ အကြံ ပြုတာတွေလုပ်ပါတယ်။

ဖတ်စာအုပ်ပေါ် အခြေမခံထားတဲ့ သင်ခန်းစာတွေနဲ့ပါတ်သက်ရင် အစွယ်လွှာ သုံးသပ်ခြင်းဟာ အောင်မြင်ပါတယ်။ သိပ္ပံ နဲ့ သင်္ချာမှာ များစွာအသုံးပြုနိုင်ပါတယ်။

အဓိပ္ပါယ်ပုံဖော်ခြင်းအဆင့်အတွက်

ကျောင်းသားတွေ မိမိတို့သိတာတွေကို စိတ်ထဲမှာ စုပြီးတော့ သေချာတာတွေ မသေချာတာတွေ စစ်ဆေးပြီး မေးခွန်းတွေမေး၊ သင်ကြားခြင်းရည်ရွယ်ချက်တွေ သတ်မှတ်ပြီးတဲ့အခါ နောက်တဆင့်ဖြစ်တဲ့ အဓိပ္ပါယ်ပုံဖော်ခြင်းအတွက် အဆင်သင့်ဖြစ်ပါပြီ။ ဒီအဆင့်မှာ ကျောင်းသားတွေအတွက် နည်းတွေအမျိုးမျိုးရှိပါတယ်။

ရီကွက်စ်(နွဲ့ကနုအ) နည်းစဉ်

ဖတ်စာကို သတင်းအချက်အလက်ရဖို့ဖတ်ရာမှာ သင်တန်းသားတွေ အကူအညီလိုတဲ့အခါ ရီကွက်စ်နည်းစဉ်ကို သုံးပြီးကူညီနိုင် ပါတယ်။ (Manzo, 1969) ဒီနည်းမှာ ကျောင်းသား ၂ယောက်က ဖတ်စာကို ပြီးအောင်ဖတ်ပြီး စာပိုဒ်တခုဆုံးတိုင်း ရပ်ပြီး တယောက်တလည့် မေးခွန်းမေးပါတယ်။ ဒီနည်းစဉ်ကို စတင်ပြတဲ့အခါ ဆရာက အတွဲတခုက အဖော်တယောက်အဖြစ်နဲ့ နမူနာ ပြရင် အတော်အထောက်အကူဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာ ဆရာက ဒေးဗစ်ဆိုတဲ့ကျောင်းသားနဲ့ ရီကွက်စ်နည်းစနစ်ကို လုပ်နေပါတယ် ဆိုပါစို့။ မာကိုပိုလိုအကြောင်း ပထမစာပိုဒ်ကို(စိတ်ထဲက)ဖတ်ပြီးတဲ့အခါ ဆရာက ဒေးဗစ်ကို ဒီစာပိုဒ်နဲ့ ပါတ်သက်ပြီး မေးခွန်း ကောင်း အတော်များများ မေးပါတယ်။ အဓိက

အတွေးအခေါ်တွေအကြောင်း၊ အပေါ်ယံကိုကျော်ပြီး အတွင်းကိုစူးစမ်းတဲ့မေးခွန်းတွေ၊ ဒီစာပိုဒ်ထဲက အရာတချို့က နောက်ပိုင်းဒီ ဖတ်စာမှာ ဘယ်လိုအရေးပါလာမယ်ဆိုတာတွေ မေးပါတယ်။ (ဒီလိုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် ဒေးဗစ်ကို စဉ်းစားစေယုံမက ဒေးဗစ်ဟာ သူ့အလှည့်ကျရင် ဘယ်လိုမေးခွန်းတွေ မေးနိုင်မလဲဆိုတာ နမူနာပြုပါတယ်။) ဒေးဗစ်ဟာ ဒီမေးခွန်းတွေကို တတ်နိုင်သမျှ အကောင်းဆုံးဖြေရပါတယ်။ ဆရာမေးခွန်းတွေ ဖြေပြီးတဲ့အခါ သူတို့ ၂ယောက်လုံး နောက်စာပိုဒ်ကိုဖတ်ပါတယ်။ အခု ဆရာကို ဒေးဗစ်မေးခွန်းမေးပြီး ဆရာဖြေရမယ့်အလှည့်ပါ။ ဒီစာပိုဒ်ကအချက်အလက်တွေကို ရှင်းသွားပြီးဆိုရင် နောက်တပိုဒ်ဖတ်ပါတယ်။ ဒီစာပိုဒ်ဖတ်ပြီးမှာ ဆရာအနေနဲ့ ဒေးဗစ်ကို ဒီစာပိုဒ်နဲ့ပါတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းကောင်းတွေ ပထမမေးခွင့်ရပါတယ်။ ၂ ယောက် စလုံးပြီးရင် နောက်စာပိုဒ်ဖတ်ပါတယ်။ ဆရာအနေနဲ့ မေးခွန်းမေးသူအဖြစ် ဒီလေ့ကျင့်ခန်းကို စပြီးတဲ့အခါ ဆရာဟာ တယောက် နဲ့တယောက် မေးခွန်းမေးဖို့ ကျောင်းသားတွေကို အတွဲတွေလုပ်စေပါတယ်။

ရီကွက်စ်နည်းစဉ်ကို တတန်းလုံးအနေနဲ့လည်း သုံးနိုင်ပါတယ်။ တနည်းကတော့ အတန်းအနေနဲ့ ဖတ်စာက စာပိုဒ်တပိုဒ် နှစ်ပိုဒ် ဖတ်ဖို့ပါ။ ပြီးရင် ကျောင်းသားတွေက ရပ်လိုက်ပြီး စာအုပ်ပိတ်ပြီး ဆရာကို သူတို့စဉ်းစားလို့သမျှ မေးခွန်းတွေ အလှည့်ကျမေး နိုင်ပါတယ်။ ဒါပြီးရင် စာပိုဒ်အသစ်ဖတ်ပြီး ဆရာကတလှည့် သူတို့ကိုမေးခွန်းကောင်းတွေမေးပမယ်။ ဒီအခါမှာအချက်အလက် တွေကိုသာမေးတဲ့ မေးခွန်းတွေမဟုတ်ပဲ အတွေးအခေါ်တွေ နောက်ဆက်တွဲဆိုလိုချက်တွေကိုပါ စူးစမ်းတဲ့မေးခွန်းတွေကို နမူနာပြု ပါမယ်။ ဒီလိုမျိုးအပြန်အလှန်မေးခွန်းတွေအတော်များများမေးပြီးရင်အပြောင်းအလဲအနေနဲ့ ဆရာက ကျောင်းသားတွေကိုနောက် လေ့ကျင့်ခန်းတွေက ဘာဖြစ်မလဲဆိုတာ ခန့်မှန်းခိုင်းပြီး ဘာလို့ ဒီလိုထင်သလဲဆိုတာ ပြောခိုင်းပါတယ်။

(Vacca&Vacca,1996)

တတန်းလုံးအတွက် ရီကွက်စ်နည်းစဉ်နဲ့ နောက်တခုလုပ်နိုင်တာက ကျောင်းသားတွေကိုသုံးယောက်တအုပ်ဖွဲ့ ခိုင်းပြီး အလှည့်ကျ မေးခွန်းဖြေခိုင်းနိုင်ပါတယ်။

အတုန့် အလှည့်သင်နည်း

သင်ကြားခြင်းတွေဟာ အကောင်းဆုံးသင်ယူနည်းဆိုတာ အများသိကြပါတယ်။ အတုန့် အလှည့်သင်နည်းဟာ ရီကွက်စ်နည်းစဉ် လိုပဲ ကျောင်းသားတွေကို ဖတ်စာ ဖတ်ရာမှာ ဆရာတွေလို တခြားလူတွေကို ခေါင်းဆောင်တဲ့အတွေ့ အကြုံပေးဖို့ ပါ။ အချက်အ လက်ပါတဲ့ ဖတ်စာတွေနဲ့ အကိုက်ညီဆုံးဖြစ်ပါတယ်။

လေးယောက်က ခုနစ်ယောက်အထိ ပါတဲ့အုပ်စုတွေမှာ အတုန့် အလှည့်သင်နည်းကို သုံးပါတယ်။ **(Palincsar & Brown, 1984)** ကျောင်းတိုင်းမှာ ဖတ်စာရဲ့ ကော်ပီတွေရှိပြီး အလှည့်ကျဆရာအဖြစ် လုပ်ပါတယ်။ ဒီလိုလုပ်ရာမှာတာဝန် ၅ ခုရှိပါတယ်။ ကျောင်းသားတွေဟာ စာပိုဒ်တပိုဒ်ကို (များသောအားဖြင့်စိတ်ထဲက) ဖတ်ပြီးတဲ့အခါ ဆရာအဖြစ်နေရာယူသူဟာ

- ၁။ ဖတ်ပြီးတာကိုအကျဉ်းချုပ်ပါတယ်။
- ၂။ စာပိုဒ်နဲ့ ပါတ်သက်ပြီး မေးခွန်းနှစ်ခု သုံးခုစဉ်းစားပြီး ကျောင်းသားတွေဆီက အဖြေရယူပါ။
- ၃။ တခြားကျောင်းသားတွေ မရှင်းတာတွေကိုရှင်းပါတယ်။
- ၄။ နောက်စာပိုဒ်မှာဘာပြောမယ်ဆိုတာ ခန့်မှန်းပါတယ်။
- ၅။ နောက်စာပိုဒ်ကို လူတိုင်းကို ဖတ်ခိုင်းပါတယ်။

ဥပမာ၊ ဆရာတယောက်နဲ့ ကျောင်းသားငါးယောက်ဟာ (နောက်ဆက်တွဲ ၁ မှာပါတဲ့) လေထုညစ်ညမ်းခြင်းခံ ဆိုတဲ့စာပိုဒ်ဖတ် နေတယ်ဆိုပါစို့။

ပထမဆရာက သူဟာ ပထမစာပိုဒ်အတွက်ဆွေးနွေးတဲ့ ခေါင်းဆောင်လုပ်မယ်လို့ ကြေညာပါတယ်။ ကျောင်းသားတွေဟာ စာပိုဒ် မှာအာရုံစိုက်ရုံမက ဆွေးနွေးပွဲမှာလည်းပါဝင်ပြီး ဆရာဟာ ဆွေးနွေးပွဲဘယ်လိုလုပ်သလဲဆိုတာလည်း သေသေချာချာ လေ့လာ သင့်ပါတယ်။ ဘာလို့ လဲဆိုတော့ နောက်စာပိုဒ်တွေဆက်ဖတ်ရင် သူတို့ တယောက်စီဟာ ဆွေးနွေးပွဲခေါင်းဆောင်လုပ်တုန်းက လိုက်နာခဲ့တဲ့နည်းစဉ်ကို သူတို့ လိုက်နာဖို့ လွယ်ကူအောင် လုပ်တာပါ။

ဒီဖတ်စာကို အပိုင်းလိုက်ဖတ်တာ အကောင်းဆုံးလို့ ဆရာက ယူဆပါတယ်။ (သူ့ ရည်မှန်းချက်က ၅ မိနစ်က ၇ မိနစ် ကြာအောင် ဆွေးနွေးနိုင်တဲ့ အပိုင်းတွေလုပ်ဖို့ ပါ။ ဒါကြောင့် အချက်အလက်တွေဘယ်လောက် ပါသလဲဆိုတာအပေါ်မူတည်ပြီး ရှည်တဲ့ ဒါမှမ ဟုတ် တိုတဲ့ အပိုင်းတွေရွေးပါမယ်။) ဆရာကလူတိုင်းကို ပထမပိုဒ်ကို စိတ်ထဲက ဖတ်ခိုင်းပါတယ်။

ပြီးတဲ့အခါ အဲဒီစာပိုဒ်အကျဉ်းချုပ်ကို ပါးစပ်ကပြောပြီး ကျောင်းသားတွေကို သူတို့ ရောဒီလိုပဲ အကျဉ်းချုပ်မလားဆိုပြီး မေးမယ့် ပုံစံနဲ့ ကြည့်ပါတယ်။ နောက်ဆရာက မေးခွန်းတခုထုတ်ပါတယ်။ ဒီလိုလုပ်ရာမှာသတိထားပြီးလုပ်ပါတယ်။ ဘာလို့ လဲဆိုတော့ သူဟာ ကျောင်းသားတွေစီက အတွေးအခေါ်တွေထုတ်ယူနေတာသာမက ကျောင်းသားတွေကို မေးခွန်းဘယ်လိုမေးရသလဲဆို တာပါ သရုပ်ပြနေတာပါ။ ဒီမေးခွန်းက စာမှာ အတိအလင်းဖော်ပြထားတဲ့ ရှုပ်ထွေးတဲ့အတွေးအခေါ်တခု ဒါမှမဟုတ် ထုတ်မ ပြောထားတဲ့အရာတခုကို စူးစမ်းဖို့ ဖြစ်ချင်ဖြစ်ပါမယ်။ ဒီမေးခွန်းက ဒီစာကပြောထားတဲ့အချက်တချက်ကို ကျောင်းသားတွေကို မိမိတို့ ရဲ့ ပကတိဉာဏ်ကအတွေးအခေါ်နဲ့ နှိုင်းယှဉ်ခိုင်းတာလည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်ပါမယ်။ ဒီမေးခွန်းတွေနဲ့ ဆရာဟာကျောင်းသားတွေ ရဲ့ အတွေးအခေါ်တွေကို ထုတ်ယူပါမယ်။ နောက်လုပ်မယ့်အရာဟာ မကြာခဏဆိုသလို ပြီးခဲ့တဲ့အဆင့်နဲ့ တပြိုင်နက်ဖြစ်တက်ပါ တယ်။ ဆရာဟာစာထဲက ကျောင်းသားတွေမရှင်းတဲ့ အပိုင်းတွေကိုရှင်းပြပါတယ်။ ဒီလိုလုပ်ရာမှာ သဘောမတူတဲ့အချက်တွေကို ညွှန်ပြပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ် ကျောင်းသားတွေပြောသွားတဲ့ အချက်တွေထဲက မရှင်းတာတွေထောက်ပြနိုင်တယ်။ ပြီးတော့ ဒီသ ဘောမတူတာတွေနဲ့ နားလည်မှုလွဲတာတွေကို ရှင်းပြခိုင်းတယ်။ ဒါမှမဟုတ် “ဒီပြဿနာကို

တို့တော့ ဒီလိုရှင်းမယ်။” ဆိုပြီး သူနားလည်တာကို ပြောပြနိုင်ပါတယ်။ (ကျောင်းသားတွေဟာ ဒီအချိန်မှာဆရာလုပ်တာတွေကို သူတို့ ကိုယ်တိုင်လုပ်ဖို့ အခွင့်အရေးမယ်ဆိုတာ စာဖတ်သူသိထားဖို့ လိုပါတယ်။ သင်ခန်းစာဆက်လုပ်သွားတာနဲ့ အမျှ ဆရာဟာ တခြားလူတွေကို သူတို့ရဲ့ ထင်မြင်ယူဆချက်တွေပေးဖို့ အလိုအလျောက် အခွင့်ပေးပါလိမ့်မယ်။)

အခု ဆရာကဖတ်စာက နောက်ဘာပြောမလဲဆိုတာ ခန့်မှန်းပါလိမ့်မယ်။ အချိန်ရှိရင် တခြားလူတွေကိုလည်း သူတို့ဘယ်လိုခန့်မှန်းသလဲဆိုတာ မေးပါလိမ့်မယ်။ ပြီးတော့ စာနောက်တိုင်းဖတ်ခိုင်းပါလိမ့်မယ်။ တကယ်လို့ ဒီလေ့ကျင့်ခန်းကို ဒီကျောင်းသားတွေနဲ့ ပထမဆုံးအကြိမ်လုပ်တာဆိုရင် နောက်စာပိုဒ်ဖတ်ပြီးရင်ဆရာက ဆွေးနွေးပွဲနောက်တကြိမ်လုပ်ပါမယ်။ ဒီလိုလုပ်ခြင်းဖြင့် ကျောင်းသားတွေဟာဆွေးနွေးပွဲလုပ်ရင်လုပ်ရတဲ့ အဆင့် ၅ ဆင့်ကို သူတို့အလှည့်မရောက်ခင် ကောင်းကောင်းနားလည်စေပါတယ်။ ဆရာဟာ ဆွေးနွေးပွဲကအဆင့်တိုင်းလုပ်နေတုန်း ဇယားကိုရည်ညွှန်းပါတယ်။ ကျောင်းသားတွေဟာ ဒီနည်းစဉ်ကို ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ မသိရင်နောက်မှာ သူပါဝင်ဖြေရှင်းရမယ်။ အဲဒီလိုလုပ်ရင်ကျောင်းသားရဲ့ မိမိဖါသားရပ်တည်နိုင်မှုနဲ့ မိမိကိုယ်ကိုယ့် ကြည်စိတ်တို့ကို ထိခိုက်နိုင်တယ်ဆိုတာ သူသိပါတယ်။

တတိယစာပိုဒ်ဖတ်ခင် ဆရာဟာသူ့ရဲ့ ဗဟိုဘက်မှာရှိတဲ့ ကျောင်းသားကို လက်ညှိုးထိုးပြီး နောက်ဆွေးနွေးပွဲကို ဦးဆောင်ခိုင်းပါတယ်။ ဒီကျောင်းသားပြီးရင်သူ့ရဲ့ ဗဟိုဘက်က ကျောင်းသားကို တဆင့်လက်ဆင့်ကမ်းပြီး ဦးဆောင်ခိုင်းပါတယ်။

လေ့လာပုံလမ်းညွှန်များ

လေ့လာပုံလမ်းညွှန်တွေဟာ ဆရာမရှိရင်တောင်မှ သင်တန်းသားတွေ ကိုယ့်ဟာကိုယ်ဖတ်ခိုင်းထားတဲ့ ဖတ်စာကို ဖတ်နေချိန်မှာ သူတို့ရဲ့ စူးစမ်းလေ့လာမှုနည်းစဉ်ကို အထောက်အကူပေးပါတယ်။ လေ့လာပုံလမ်းညွှန်ဟာ ပြောင်းအကြောင်းရေးထားတဲ့ စာထဲမှာ ဆက်စပ်နေတဲ့အတွေးအခေါ်တွေကို သင်တန်းသားတွေတုတ်လုံးဖတ်နေရင်တောင် ဂရုပြုမိစေပြီး ဖတ်ပြီးတဲ့အခါ ဆွေးနွေးပွဲငယ်တွေ ဖွဲ့စေတာ အမှတ်ရမိပါသလား။

ဝေဖန်ပိုင်းခြားစဉ်းစားမှုကို မြှင့်တင်ဖို့ ရာ အောက်ပါအချက်တွေလုပ်ရင် လေ့လာပုံလမ်းညွှန်တွေက အထိရောက်ဆုံးဖြစ်ပါတယ်။

၁။ သင်တန်းသားတွေကို ရှုတ်ထွေးတဲ့အတွေးအခေါ်တွေ ဒါမှမဟုတ် ကိုယ့်ဟာကိုယ်ကောက်ချက်ချဖို့ ခဲယဉ်းတဲ့ အတွေးအမြင်ကလေးတွေကို နားလည်ဖို့ အထောက်အကူပေးပါတယ်။ စာကိုသေသေချာချာဖတ်တာကိုတော့ အစားမထိုးပါဘူး။

၂။ အဆင့်တိုင်းမှာ ဝေဖန်ပိုင်းခြားစဉ်းစားခြင်း ဒါမှမဟုတ် အဆင့်မြင့်စဉ်းစားခြင်းလုပ်စေပါ။ ပြီတော့

၃။ သူကိုသုံးကိုသုံးရမယ်ဆိုတဲ့ရည်ရွယ်ချက်တခုထဲအတွက်မဟုတ်ပဲ ဆွေးနွေးပွဲ ဒါမှမဟုတ် စာရေးဖို့ စပေးလိုက်ဖို့ သုံးပါတယ်။

ပုံ ၃ ဟာ ပြောင်းနဲ့ ပါတ်သက်တဲ့ ဆောင်းပါးတပုဒ်အတွက် လေ့လာပုံလမ်းညွှန်တခုရဲ့ ဥပမာဖြစ်ပါတယ်။ စာပိုဒ်ရှည်ကြီးမဖတ်ခင် အဓိပ္ပါယ်ဖော်တဲ့ နေရာမှာ လမ်းညွှန်အနေနဲ့ ကျောင်းသားတွေကို ဒီစာရွက်ပေးလိုက်ပါတယ်။

ပုံ ၃ ပြောင်းစတင်တဲ့နေရာနဲ့ ပြောင်းကို အသုံးပြုပုံများနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး လေ့လာပုံလမ်းညွှန်

၁။ လူတွေဟာ မိမိတို့ အသုံးပြုဖို့ ပြောင်းကို ဘယ်လိုပြုပြင်လိုက်သလဲ။

၂။ လူတွေဟာ မိမိတို့ အကျိုးအတွက် ပြောင်းပင်တွေကို ကိုင်တွယ်နေတာ ဘယ်လောက်ကြာပြီလဲ။

၃။ လူတွေ သဘာဝကို အလွဲလွဲအချော်ချော် ပြုပြင်နေတာ သဘာဝမကျပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီလိုလုပ်တာမှားပါတယ်လို့ ဆိုကြပါ တယ်။ ပြောင်းနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး သင်သိသမျှဗဟုသုတကိုသုံးပြီး ဒီအယူအဆနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး သဘောတူလား သဘောမတူဘူး လားဆိုတဲ့ ကျိုးကြောင်းပြစာစီစာကုံးတခုကို ရေးပါ။

ပထမမေးခွန်း ၂ ခုရဲ့ အဖြေမှာ ပြောင်းဖတ်စာထဲက အစိတ်အပိုင်းတွေကို တမင်သက်သက် ရောထားပါတယ်။ တတိယမေးခွန်း ဟာ စာဖတ်သူတွေကို ပထမမေးခွန်း ၂ ခုကရလာတဲ့ အသိဉာဏ်ကနေတဆင့် အဆင့်မြင့်စဉ်းစားမှုတွေ လုပ်စေတယ်ဆိုတာ သ တိပြုပါ။

၂ ပိုင်းရေးနေ့ စဉ်မှတ်တမ်းများ

ဒီလမ်းညွှန်စာအုပ်အစပိုင်းမှာ တွေ့လိုက်ရတဲ့အတိုင်း ၂ ပိုင်းရေးနေ့ စဉ်မှတ်တမ်းဟာ (၁၉၈၁) စာဖတ်သူတွေကို ဖတ်စာထဲကအရာတွေနဲ့ မိမိတို့ စိတ်ဝင်စားမှုနဲ့ အတွေ့ အကြုံတွေကို ဆက်စပ်စေပါတယ်။ အတန်းအပြင်မှာလုပ်ရတဲ့ လေ့ကျင့် ခန်းအရှည်တွေဖတ်ရတဲ့အခါ အထူးအသုံးဝင်ပါတယ်။

ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်းအဆင့်

အကြံဉာဏ်များထွက်ပေါ်စေခြင်းနဲ့ အဓိပ္ပါယ်ပုံဖော်ခြင်းအဆင့်တွေမှာ လုပ်ဆောင်ရတဲ့နည်းတွေအများစုဟာ ပြန်လည်စဉ်းစား ခြင်းအဆင့်မဟာ အကောင်အထည်ပေါ်ဖို့ပါ။ အောက်မှာ ဒီလိုလုပ်တဲ့နည်းတွေပြထားပါတယ်။

အဓိကဝေါဟာရများပြန်လုပ်ခြင်း

စာတပုဒ်မဖတ်ခင် ကျောင်းသားတွေကို အဓိကဝေါဟာရတွေ ကြိုတင်ပေးထားပြီး ဒါတွေဘယ်လိုအဆက်အစပ်ရှိတယ်ဆိုတာ မေးထားရင် စာဖတ်အပြီးမှာ ဒီစကားလုံးတွေ ဘယ်လိုအဆက်အစပ်ရှိသလဲဆိုတာ သရုပ်ဖော်ရေးခိုင်းလို့ ရပါတယ်။

ရောထွေးထားတဲ့အစီအစဉ်တွေပြန်လုပ်ခြင်း

စာမဖတ်မီ တချို့ ကျောင်းသားတွေကို အရာရွာတွေ၊ ဝေါဟာရတွေ ဒါမှမဟုတ် အဖြစ်အပျက်တွေပေးထားပြီး (အကြောင်းအကျိုးအရသော်၎င်း၊ အချိန်လိုက်သော်၎င်း) သူတို့ ရဲ့ တကယ့်အစီအစဉ်က ဘယ်လိုလဲဆိုတာ ခန့်မှန်းခိုင်းပါတယ်။ အခုဖတ်စာဖတ်ပြီးတဲ့အခါမှာ ဒီဝေါဟာရတွေကို အစီအစဉ်အလိုက်စီခိုင်းလို့ ရပါတယ်။ ကျောင်းသားတွေဟာ အတွဲလိုက် သူတို့ ဒီဝေါဟာရတွေကို ဘာလို့ ဒီလိုစီသလဲဆိုတာ ရှင်းပြနိုင်ရပါမယ်။

လေ့လာပုံလမ်းညွှန်ပြန်လုပ်ခြင်း

လေ့လာပုံလမ်းညွှန်ကောင်းတစ်ခုဟာ ကျောင်းသားတွေကို အစမှာဖတ်စာရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတွေကနေ အသိဉာဏ်တွေ စုယူခိုင်းပါတယ်။ ကျောင်းသားတွေဟာတယောက်နဲ့ တယောက် ကွဲပြားတဲ့အချက်တွေ ကောက်ယူမှာဖြစ်လို့ ဒါတွေကို ပြန်ကြည့်သင့်ပါတယ်။ ဒီလမ်းညွှန်ဟာ ကျောင်းသားတွေကို ထင်မြင်ယူဆချက် မေးချင်မေးမယ်၊ ဒါမှမဟုတ် သူတို့ အချင်းချင်း မတူနိုင်တဲ့ အကြောင်းအရာတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အကျိုးအကြောင်းပြစာစီစာကုံး ရေးခိုင်းနိုင်ပါတယ်။ ဒါတွေက တက်ကြွတဲ့ဆွေးနွေးပွဲတွေ ဖြစ်စေတဲ့အတွက် ပြန်လုပ်သင့်ပါတယ်။

၂ ပိုင်းရေးမှတ်တမ်းများပြန်လုပ်ခြင်း

ကျောင်းသားတွေစာဖတ်အပြီး ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်းအဆင့်မှာ ဆရာက ဖတ်စာကိုဖတ်ပြီး ကျောင်းသားတွေကို စာမျက်နှာတိုင်းမှာရေးထားတဲ့ ဝေဖန်ချက်တွေ ဖတ်ပြခိုင်းတဲ့အချိန်မှာ ၂ ပိုင်းရေးနေ့ စဉ်မှတ်တမ်းတွေဟာ အထောက်အကူပေးနိုင်ပါတယ်။ ဆရာ ကိုယ်တိုင်လည်း ဝေဖန်ချက်တွေရေးသင့်ပါတယ်။ ဒါမှ ဆွေးနွေးစေချင်တဲ့ အဓိကအချက်တွေကို ဆွေးနွေးနိုင်ပါမယ်။

စဉ်းစား၊ တွဲဘက်၊ ဖလှယ်

စောစောကရှင်းပြခဲ့သလို စဉ်းစား၊ တွဲ၊ ဖလှယ်ခြင်းဟာ ကျောင်းသားတွေကိုဖတ်စာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး စဉ်းစားစေပြီး အတန်းဖော်တယောက်ကမိမိတို့ ရဲ့ အတွေးအခေါ်တွေ ပုံဖော်ရာမှာ အကူအညီပေးနိုင်တဲ့ မြန်ပြီး အများပိုင်းလုပ်ရတဲ့ လေ့ကျင့်ခန်းတမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဖတ်စာတပုဒ် ဒါမှမဟုတ် ပိုချချက်တခုအတွင်းမှာ အကြိမ်ပေါင်းများစွာ လုပ်နိုင်ပါတယ်။ ဆရာက များသောအားဖြင့် အဖြေမှန်တခုထဲမရှိတဲ့ မေးခွန်းတခုကို

ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားပြီး ကျောင်းသားတွေကို အဖြေတိုတို ဖြေခိုင်းပါတယ်။ ပြီးတော့ ကျောင်းသားတွေအတွဲလိုက် အချင်းချင်း အဖြေပြောပြကြပြီး ၂ ယောက်စလုံးရဲ့ အကြံတွေပါတဲ့အဖြေ ရအောင်လုပ်ပါတယ်။ အဆုံးမှာ ဆရာက ကျောင်းသားအတွဲတွေကို အချိန်ရသလောက်တတွဲကိုစွန့် ၃၀ ပေးပြီးသူတို့ ဆွေးနွေးပွဲတွေကို အကျဉ်းချုံ့ ပြောခိုင်းပါတယ်။

ဆွေးနွေးပွဲထိန်းဖို့ နည်းများ

ကြွယ်ဝပြီးတက်ကြွတဲ့ဆွေးနွေးပွဲတွေနဲ့ ကျောင်းသားတွေ စကားမပြောပဲထိုင်နေပြီး ဆရာကပဲစကားပြောနေတဲ့အဆင့်ကိုရောက်သွားတဲ့ ဆွေးနွေးပွဲတွေကြား ကွာခြားမှုရှိပါတယ်။ ကျောင်းသားတွေရဲ့ စိတ်ဝင်စားမှုက ထိန်းသွားတဲ့ ဆွေးနွေးပွဲတွေကတော့ အကောင်းဆုံးပါပဲ။ ဆရာဟာ အထောက်အကူပေးတဲ့လူအဖြစ် အရေးပါတဲ့နေရာမှာ ရှိပါတယ်။ ဝဋ္ဋသည(၁၉၈၈)က ဆွေးနွေးပွဲတွေဖြစ်ပြီး ကျောင်းသားကိုယ်တိုင်ပြုတက်အောင် ဆရာတွေသုံးတဲ့ နည်းလေးခု ပေးထားပါတယ်။

၁။ ပြောဆိုချက်များ။ ။ ပြောဆိုချက်များဟာ မိမိရဲ့ တုန့်ပြန်ချက်၊ နားလည်မှု၊ ဒါမှမဟုတ် ပြောသွားတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရှင်းလင်းဖို့ လိုကြောင်း ပေါ်ပြတဲ့ နည်းတနည်း ဖြစ်ပါတယ်။ မေးခွန်းလောက် တိုက်ရိုက်မကျလို့ ပိုလွတ်လပ်တဲ့ တုန့်ပြန်မှုတွေရနိုင်ပါတယ်။ “ဒို့ နားလည်သလောက် မင်းက-----လို့ ဆိုလိုတယ်။” “ဒါက စောစောက-----လို့ ပြောခဲ့တာကို သတိရစေတယ်” “ခဏနေပါဦး။ မင်းက-----လို့ ပြောပေမယ့် ဒင်နီက-----လို့ အခုပဲပြောတယ်။” ဒါမှမဟုတ် “-----နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဒို့ တော့ ရောနေတယ်။” လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။

၂။ မေးခွန်းများ။ ။ ကျောင်းသားတွေဟာ ဆရာမေးတဲ့မေးခွန်းတွေထက်စာရင် သူတို့ရဲ့မေးခွန်းတွေကို ပိုဆွေးနွေးချင်ကြပါတယ်။ ကျောင်းသားတွေကိုဖတ်စာနဲ့ပတ်သက်ပြီး မေးခွန်းမေးစေတဲ့နည်းတွေလုပ်ပါ။ “ကိုင်း ဒီဖတ်စာနဲ့ပတ်သက်ပြီးဘာမေးခွန်းတွေ မေးသင့်သလဲ။” “အခုအထိ ဆွေးနွေးပွဲမှာ ဘာပြောဖို့ကျန်သေးလဲ။” “ဘယ်သူ ဒီဖတ်စာထဲက ဘာနဲ့သဘောတူပြီး ဘာနဲ့တော့ သဘောမတူဘူးလဲ။” ဆိုတာတွေ ပြောနိုင်ပါတယ်။

၃။ သင်္ကေတလက္ခဏာများ။ ။ ဆရာရဲ့ဝေဖန်ချက်တွေကိုကျောင်းသားတွေဟာ အလေးအနက်ခံယူလေ့ရှိလို့ ဆွေးနွေးပွဲတွေမှာ ဝေဖန်ချက်တွေ ပေးမယ့်အစား လက်ဟန်ခြေဟန် သင်္ကေတတွေသုံးရင် အကောင်းဆုံးပါ။ စိတ်ရှုတ်နေတဲ့ မျက်နှာထားမျိုးက ကျောင်းသားတွေကို ရှင်းပြစေနိုင်ပါတယ်။ အရာနှစ်ခုကိုချိန်ဆနေသလို လက်နှစ်ဖက်ကိုဆန့်ထားရင် ကျောင်းသားတွေကို ပြောဆိုချက်တစ်ခုနဲ့ပတ်သက်ပြီး သဘောတူသလား သဘောမတူဘူးလား ဆိုတာရွေးစေပါတယ်။ ခင်ခင်မင်မင်နဲ့စိုးရိမ်တဲ့ပုံပြလိုက်ရင် အတွေးအခေါ်တစ်ခုကိုစကားနဲ့ပြောဖို့ အခက်အခဲရှိနေတဲ့ ကျောင်းသားတစ်ယောက်ကို အားပေးရာရောက်ပါတယ်။

၄။ ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်း။ ။ မေးခွန်းတစ်ခုမေးထားတယ်ဆိုရင် ဖြေဖို့အချိန်ပေးပါ။ ၃၊ ၄၊ ၅ စက္ကန့်လောက် စောင့်လိုက်ရင် တစ်စုံတစ်ယောက်ကိုတော့ ဖြေစေချင်ပါလိမ့်မယ်။ ဆရာကမဖြေရင် တစ်စုံတစ်ယောက်က ဖြေပါလိမ့်မယ်။

နောက်ဆုံးစကားကျနော့ကိုပေးပြောပါ

နောက်ဆုံးစကားကျနော့ကိုပေးပြောပါဆိုတဲ့ လေ့ကျင့်ခန်းဟာ စာဖတ်ပြီးပြန်စဉ်းစားတဲ့အခါ အထောက်အကူပေးပါတယ်။ ဇာတ်လမ်းဖြစ်ဖြစ်၊ သရုပ်ဖော်စာဖြစ်ဖြစ်၊ ဖတ်စာတစ်ခုကို ဆွေးနွေးဖို့ဘောင်တစ်ခုပေးပါတယ်။ ဒီနည်းက စကားနည်းပြီး၊ ဖြေရမှာဝန်လေးတဲ့ ကျောင်းသားတွေကို ဆွေးနွေးပွဲတွေမှာ ပါဝင်စေဖို့ အထူး အထောက်အကူပေးပါတယ်။ ဒီနည်းက အဆင့်တွေကို အောက်ပါအတိုင်းရှင်းပြသင့်ပါတယ်။

၁။ စာတစ်ပုဒ်ဖတ်နေတုန်း ကျောင်းသားတွေကို သူတို့အနေနဲ့စိတ်ဝင်စားတဲ့ ဒါမှမဟုတ် ဝေဖန်ထိုက်တယ်လို့ယူဆတဲ့ အကိုးအကားတစ်ခု ဒါမှမဟုတ် တစ်ခုထက်ပိုပြီးရှာခိုင်းတယ်။

၂။ ကျောင်းသားတွေဟာ ဒီအကိုးအကားကို ကဒ်ပြား ဒါမှမဟုတ် စက္ကူစတုရံမှာ အကိုးအကားပါတဲ့ စာမျက်နှာနံပါတ်ပါရေးပါတယ်။

၃။ ကဒ်ပြားရဲ့တခြားဘက်မှာတော့ ဒီအကိုးအကားနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဝေဖန်ချက်ရေးပါတယ်။ ကျောင်းသားအနေနဲ့ ဒီအကိုးအကားနဲ့ပတ်သက်ပြီး သဘောမတူချင်မတူဘူး။ အကျယ်ချဲ့ချင် ချဲ့မယ်။ ဒါမှမဟုတ် လုပ်ချင်တာ လုပ်မယ်။

၄။ နောက်နေ့မှာ အဲဒီကဒ်ပြားလေးတွေယူလာပြီး ဆရာကတစ်ယောက်ယောက်ကို အသံထွက်ဖန်ခိုင်းမယ်။ (ကျောင်းသားက ဒီအကိုးအကားဟာ ဘယ်စာမျက်နှာကရသလဲဆိုတာ တခြားကျောင်းသားတွေလည်း လိုက်ဖက်နိုင်အောင် ပြောရင် ပိုကောင်းပါတယ်။)

၅။ ဒီအကိုးအကားကိုဖတ်ပြီးတဲ့အခါ တခြားကျောင်းသားတွေကို သူတို့ရဲ့ဝေဖန်ချက်တွေနဲ့တူနဲ့ပြန်မူတွေ ပေးခိုင်းပါတယ်။ ဆွေးနွေးပွဲတည်ချက် မပျောက်သွားဖို့နဲ့သူများကိုထိခိုက်တဲ့ ဒါမှမဟုတ် သေးသိမ်တဲ့ဝေဖန်ချက်တွေမလုပ်စေဖို့ သတိထားပါ။ ဒီအချိန်မှာ ဆရာကလည်း ဒီအကိုးအကားနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဝေဖန်နိုင်ပါတယ်။

၆။ အကိုးအကားနဲ့ပတ်သက်တဲ့ဆွေးနွေးပွဲကို အဆုံးသတ်ဖို့ဆရာက ဒီအကိုးအကားရွေးတဲ့ကျောင်းသားကို သူ့ဝေဖန်ချက်ကို ဖတ်ခိုင်းပါတယ်။ ဒါထက်ပိုပြီး နောက်ထပ်ဆွေးနွေးပွဲမလုပ်ပါဘူး။ ဒီအကိုးအကားရွေးတဲ့ကျောင်းသားက နောက်ဆုံးပြောခွင့်ရပါတယ်။ (ဆရာများအနေနဲ့ နောက်ဆုံးစကားမပြောပဲနေဖို့ အင်မတန် အခက်အခဲတွေ့ပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ ပြောမယ်ဆိုရင် စည်းကမ်းချိုးဖောက်ရာကျပါတယ်။)

၇။ ဆရာက အခု နောက်ကျောင်းသားတွေကို သူရွေးတဲ့အကိုးအကားကို ပြောပြဖို့ခေါ်နိုင်ပြီး ဒီနည်းစဉ်ကို ပြန်စပါတယ်။ ဆရာအနေနဲ့ အတန်းချိန်တချိန်ထဲမှာ တတန်းလုံးမှာရှိတဲ့ ကျောင်းသားတိုင်းကိုခေါ်ပြီး

ကိုးကားချက်တွေတင်ပြခိုင်းဖို့ မဖြစ်နိုင်ပေမဲ့တချိန်မှာကျောင်းသားအချို့ကိုခိုင်းနိုင်ပါတယ်။

(လမ်းညွှန်မှာ ဆွေးနွေးပွဲလုပ်နည်းတွေပိုပြထားပြီး နည်းတွေဖွဲ့ဖွဲ့မှာ သင့်တော်တဲ့ကော်လံမှာ ထည့်နိုင်ပါတယ်။)

၁၀ မိနစ်စာစီစာကုံးများနဲ့ တခြားလွတ်လွတ်လပ်လပ်ရေးခြင်းလေ့ကျင့်ခန်းများ

စာတုဒ်ဖတ်ပြီးချိန် ဒါမှမဟုတ် ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုအပြီးမှာ လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရေးတဲ့နည်းသုံးပြီး ကျောင်းသားတွေကို ၁၀ မိနစ် စာစီစာကုံးရေးစေပြီး သူတို့ရဲ့အတွေးတွေ စုစေနိုင်ပါတယ်။ ၁၀ မိနစ် စာစီစာကုံးရေးဖို့အတွက် ဆရာက ကျောင်းသားတွေကို အကြောင်းအရာတစ်ခုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မရပ်မတန်းရေးခိုင်းပါတယ်။ တချို့ စာအရေးသင်တဲ့ဆရာတွေက စာရေးခြင်းက ဘာရေးမယ်ဆိုတာ တမင်သက်သက် အစီအစဉ်လုပ်တဲ့အခါဖြစ်တဲ့ စဉ်းစားမှုမျိုးနဲ့ ကွာပြီး တီထွင်ဉာဏ်တွေ ပွင့်စေတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

(Elbow, 1982) ဒါကြောင့် လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရေးတဲ့အခါ ကျောင်းသားတွေက မရပ်တန်း ဆက်တိုက်ရေးပါတယ်။ ဘာရေးရမှန်း စဉ်းစားလို့ မရတဲ့အခါ ဘာရေးမှန်းစဉ်းစားလို့ မရဘူး လို့ ရေးရပါမယ်။ အဓိကကတော့ ပြန်မကြည့်၊ ပြန်မစစ်ဆေးပဲ ဒါမှမဟုတ် မဝေဖန်ပဲ ဆက်ရေးနေဖို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဆရာအတော်များများက လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရေးတဲ့လေ့ကျင့်ခန်းအပြီးမှာ ပြန်ကြည့်၊ အကောင်းဆုံးအတွေးအခေါ်တွေရွေးပြီး တော့ ရလာတဲ့အတွေးအခေါ်အသစ်တွေနဲ့ စာစီစာကုံးအသစ် ပြန်ရေးစေပါတယ်။ လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရေးတဲ့အခါမှာ ပေါ်လာတက်တဲ့ သိပ်အရေးမကြီးတဲ့ အချက်အလက်တွေကိုတော့ ချန်ထားပါတယ်။

ငါးမိနစ်စာစီစာကုံး

အတန်းအပြီးမှာ ကျောင်းသားတွေ အကြောင်းအရာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အတွေးအခေါ်တွေ အဆုံးသပ်ဖို့ ရာနဲ့ အတန်းထဲမှာ အသိဉာဏ်ဖဟုသူတို့နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဘာတွေဖြစ်နေတယ်ဆိုတာ ဆရာတွေသိရအောင် ငါးမိနစ်စာစီစာကုံး ရေးစေလေ့ရှိပါတယ်။ ငါးမိနစ်စာစီစာကုံးက ကျောင်းသားတွေကို ၂ ခုလုပ်စေပါတယ်။ အကြောင်းအရာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး သင်ယူလိုက်ရတာ တစ်ခုရေးပါ။ ပြီးတော့ ဒီအကြောင်းအရာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မေးစရာကျန်သေးတာ တစ်ခုရေးပါ။ ရေးပြီးတာနဲ့ ဆရာက စာရွက်တွေလိုက်သိမ်းပြီး နောက်နေ့ သင်ခန်းစာပြင်ဆင်တဲ့အခါမှာ သုံးချင်သုံးပါလိမ့်မယ်။

ရုပ်ပုံပေါ်အောင်စနစ်တကျလုပ်ပေးတဲ့အရာတွေဟာ

ရုပ်ပုံပေါ်အောင် စနစ်တကျလုပ်ပေးတဲ့ အရာတွေဟာ စူးစမ်းလေ့လာမှုတစ်ခုမှာသုံးတဲ့ စဉ်းစားမှုနည်းစဉ်တွေကို ပုံပေါ်လာအောင် လုပ်ပေးတဲ့နည်းတွေပါ။ (ပြီးခဲ့တဲ့လမ်းညွှန်မှာ တင်ပြထားတဲ့) ကလပ်စတာလုပ်ခြင်း အပြင်၊ အတွေးအခေါ်ဖွဲ့စည်း၊ တီ-ဖွဲ့စည်းနဲ့ ဗင် (Venn) ဖွဲ့စည်းတို့ ရှိပါသေးတယ်။

အတွေးအခေါ်ဖွဲ့စည်း။ ။ အတွေးအခေါ်ဖွဲ့စည်းကို ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုအပြီးမှာ အချက်အလက်တွေကို သရုပ်ပေါ်အောင်စီစဉ်ရာမှာ သုံးပါတယ်။ အရာသုံးခု ဒါမှမဟုတ် သုံးခုထက်ပိုပြီး နှိုင်းယှဉ်တဲ့အခါမှာ အထူးအသုံးဝင်ပါတယ်။ နှိုင်းယှဉ်မယ့်အရာတွေကို ကန့်လန့် ဖြတ်လိုင်းတွေမှာထားပြီး နှိုင်းယှဉ်တဲ့လွှာတွေကိုတော့ ဒေါင်လိုက်ကော်လံတွေမှာ ထားပါတယ်။ ဥပမာ၊ အတွေးအခေါ်ဖွဲ့စည်းတစ်ခုဟာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု အမျိုးမျိုး ပုံ ၄ မှာပြထားတဲ့အတိုင်း နှိုင်းယှဉ်ပါလိမ့်မယ်။

ပုံ ၄ အတွေးအခေါ်ဖွဲ့စည်း

	ပြင်ဆင်မှု လိုအပ်တယ်	အလုပ်အကိုင် အခြေတကျရှိမှု	လစာ အဆင့်	အလုပ်မှာ ကျေနပ်မှု
ဆရာဝန်	အများကြီး၊ တာဝန်အပြင် ဆေးကျောင်း၊ အပြင် အလုပ်သင်	မြင့်မား	မြင့်မား	အတော်အသင့် မြင့်မား
အနုပညာသည်	အတော်အတန်များ၊ သင်တန်း အပြင် ကျွမ်းကျင်မှုရအောင် အချိန်ကြာလေ့ကျင့်မှု	နိမ့်၊ ကာလကြာရှည်စွာ ဆာလောင်မည်ကို မျှော်လင့်ပါ	မသေချာ	အမြင့်ဆုံး
စက်ရုံအလုပ်သမား	နည်းသည်	အတော်အသင့်။ အလုပ်ပြောင်းနိုင်သည် ဒါမှမဟုတ် နေရာပြောင်းနိုင်သည်	အတော်အသင့်	နိမ့်နိုင်သည်

တတန်းလုံးအလိုက် ဆွေးနွေးပွဲတွေလုပ်တဲ့အခါ အတွေးအခေါ်ဖွဲ့စည်းတွေကို လေ့ကျင့်ခန်းအနေနဲ့ လုပ်နိုင်ပါတယ်။ ဒီကရတဲ့ အချက်အလက်တွေကို ကလပ်စတာလုပ်လို ရတဲ့နည်းစဉ်ကို ဆရာအနေနဲ့ ပြချင်ပါလိမ့်မယ်။ ဒါမှ ကျောင်းသားတွေအနေနဲ့ ဘယ်လိုလုပ်ရမယ်ဆိုတာ ထင်ထင်ရှားရှား သိပါလိမ့်မယ်။

တီ-ဖွဲ့စည်း။ ။ ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုက ဟုတ်တယ်၊ မဟုတ်ဘူး ဒါမှမဟုတ် အကျိုး၊ အပြစ် စတဲ့တုန့်ပြန်မှုတွေကို မှတ်တမ်းတင်ရာမှာ သုံးတဲ့ သရုပ်ပေါ်အောင်စီစဉ်တဲ့ အရာတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ လူနည်းစုတွေရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေ

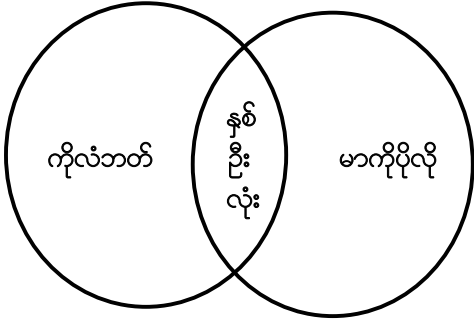
ထိန်းသိမ်းခြင်းအကျိုးအပြစ်တွေအကြောင်းရေးထားတဲ့ အယ်ဒီတာ့ အာဘော်နှစ်ခု ဖတ်အပြီးမှာ၊ ဥပမာ၊ ကျောင်းသားတွေ ဟာ အတွဲလိုက် ပုံ ၅ မှာပြထားတဲ့အတိုင်း တီ-ဇယားဆွဲနိုင်ပြီး ၅ မိနစ်အတွင်းဇယားရဲ့ ဗယ်ဘက်အခြမ်းမှာ လူနည်းစုတွေရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းဖို့ အကြောင်းရင်းတွေ သူတို့ စဉ်းစားလို့ ရသမျှ ရေးနိုင်ပါတယ်။ နောက် ၅ မိနစ်မှာ ဒီအတွေးခေါ်တွေ ကို ဆန့်ကျင်တဲ့ အကြောင်းရင်းတွေ စဉ်းစားလို့ ရသမျှ ရေးရပါမယ်။ အဲဒီအချိန်အဆုံးမှာ နောက်ထပ် ၅ မိနစ် သူတို့ရဲ့ တီ-ဇယား တွေကို နောက်အတွဲတတွဲရဲ့ တီ-ဇယားနဲ့ နှိုင်းယှဉ်နိုင်ပါတယ်။ နောက်မှာ ဆရာက ဒီအကြောင်းအရာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တ တန်းလုံးလုပ်တဲ့ တီ-ဇယားကို ဦးဆောင်နိုင်ပါတယ်။

ပုံ ၅ တီ-ဇယား

လူနည်းစုတို့ ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေ ထိန်းသိမ်းတဲ့ အကြောင်းရင်းတွေ ကွဲပြားမှုကိုအားပေးတယ်၊ လူတွေလိုလားတယ်။	လူနည်းစုတို့ ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေ မထိန်းသိမ်းသင့်တဲ့ အကြောင်းရင်းတွေ လူမှုအဖွဲ့ အစည်း စည်းလုံးမှုပျက်ပြားစေတယ်၊ လူ့ အဖွဲ့ အစည်းအကျိုးနဲ့ ဆန့်ကျင်တယ်။
ရိုးရာတန်ဖိုးတွေ အားပေးတယ်	တချို့ ရိုးရာတန်ဖိုးတွေဟာ မထိန်းသိမ်းထိုက်ပါဘူး။

ဗင်ဇယား။ ။ အလယ်မှာ ကွက်လပ်အနည်းငယ်ရှိပြီး တစ်ဖက်တဖက်အားဖြင့် ထပ်နေတဲ့နှစ်ခု ဒါမှမဟုတ် နှစ်ခုထက်ပိုတဲ့စက် ဝိုင်းတွေမှာ ဗင်ဇယားဆွဲထားပါတယ်။ အတွေးခေါ်တွေခွဲခြားဖို့ နဲ့ သူတို့ ကြား ဘယ်လောက်ထပ်နေသလဲဆိုတာ ပြဖို့ သုံးနိုင်ပါ တယ်။ ဥပမာ၊ ကျောင်းသားတွေဟာ ခရစ်စတိုဖာကိုလံဘတ်ရဲ့ ခရီးစဉ်နဲ့ မာကိုပိုလိုရဲ့ ခရီးစဉ်ကို နှိုင်းယှဉ်နေကြတယ် ဆိုကြပါစို့ ။ ထပ်နေတဲ့ စက်ဝိုင်း ၂ ခု ပါတဲ့ ဗင်ဇယားဟာ ဒီခရီးတွေမှာမတူညီတာတွေကို နှိုင်းယှဉ်စေရာမှာအတန်းကို အထောက်အ ကူပြုပြီး တချိန်တည်းမှာပဲ တူညီတဲ့အရာတွေကိုလည်း ပြပါမယ်။ ဆရာက ကျောင်းသားတွေကို အတွဲလိုက် စက်ဝိုင်းတွေရဲ့ အစိတ်အပိုင်းနှစ်ခုထဲမှာသာ ကိုလံဘတ်နဲ့ မာကိုပိုလိုတို့ ကိုသာ ဖြည့်ခိုင်းပြီး ဗင်ဇယားလုပ်ပါလိမ့်မယ်။ ဒီအတွဲဟာ တခြားအတွဲတွေနဲ့ ပေါင်းပြီး ဒီလေးယောက်က သူတို့ ဇယားတွေကို နှိုင်းယှဉ် ပြီး အလယ်ကအပိုင်းမှာ ခရီးနှစ်ခုစလုံးရဲ့ တူညီချက်တွေကို ရေးနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ (ဥပမာ ပုံ ၆ ကိုကြည့်ပါ။)

ပုံ ၆ ဗင်ဇယား

(page 39)

အပိုင်း ၄ သင်ကြားနည်းများနှင့်
လုပ်ကိုင်ခြင်း

ထိန်းထားတဲ့လေ့ကျင့်ခန်း

သင်တန်းမပြီးခင် သင်တန်းသားတွေဟာ ဒီနည်းတွေကို သူတို့ကိုယ်တိုင်လေ့ကျင့်ဖို့ အခွင့်အရေးတွေလိုပါလိမ့်မယ်။ ဒီအတွက် ဒီ စာအုပ်ရဲ့ နောက်ဆက်တွဲ ခ မှာ တခြားဖတ်စာတွေနဲ့ အကြံပေးချက်တွေကို ထည့်ပေးထားပါတယ်။ နောက်တနည်းကတော့ သင်တန်းမှာ တအုပ်စုလုံးပါတဲ့ လေ့ကျင့်ခန်းတွေ လုပ်နိုင်ပါတယ်။

အဆင့်နဲ့သင်ကြားရတဲ့ဘာသာရပ်အလိုက် ခွဲထားတဲ့အုပ်စုငယ်တွေကို ကွဲပြားတဲ့ဖတ်စာတွေဖတ်ခိုင်းပါ။ နောက်ဆက်တွဲ ခ မှာပါ တဲ့ ဖတ်စာတွေဟာ အသက်အကြီးဆုံးကနေ အငယ်ဆုံးအထိဖတ်နိုင်ဖို့ ဒါမှမဟုတ် စာပေအတန်း ဒါမှမဟုတ် ပြည်သူ့နီတိအ တန်းအထိ သင့်တော်မှုကွဲပြားပါတယ်။ သင်တန်းသားတွေကို အတွေးအခေါ်ထွက်ပေါ်စေခြင်း၊ အဓိပ္ပာယ်ပုံဖော်ခြင်းနဲ့ ပြန်လည် စဉ်းစားခြင်း အဆင့်တိုင်းပါဝင်တဲ့ လေ့ကျင့်ခန်းတွေပါတဲ့ သင်ခန်းစာတွေလုပ်ခိုင်းပါ။

အတန်းသားတွေနဲ့ သင်ခန်းစာတွေက အစမ်းသင်ကြားတဲ့အခြေအနေမရောက်ခင် အုပ်စုတိုင်းနဲ့ အစီအစဉ်တွေကို ပြန်ကြည့်ဖို့ အချိန်ပေးပါ။ နောက်မှတ်ရမယ့်တချက်က မထင်မှတ်ပဲဖြစ်တဲ့အချက်က အရေးပါချင်ပါမှာမို့ အုပ်စုတွေကို ဖတ်စာပေးတဲ့အခါ ကျောင်းသားနေရာမှာ နေရမယ့်လူတွေက ဆရာလုပ်ရမယ့်လူတွေက မဖတ်ခိုင်းမချင်း ဖတ်စာတွေကိုမဖတ်မိအောင် ဂရုပြုပါ။ ပြီးရင်အုပ်စုတွေကို တလှည့်စီ သူတို့ရဲ့ဖတ်စာတွေသုံးပြီး တဖွဲ့လုံးနဲ့ သင်ခန်းစာတခုလုပ်ခိုင်းပါ။

အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ အစီအစဉ်လုပ်ခြင်း

ဒီနည်းစဉ်က နောက်တဆင့်က သင်တန်းသားတွေကို လက်တွေ့ကျတဲ့အဆင့်ကနေ အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ အစီအစဉ်လုပ်ခိုင်း ပါ။ သင်တန်းကိုတကယ်လက်တွေ့ကျစေပြီး သင်ယူခဲ့ရတာတွေကို ကျောင်းသင်ခန်းစာမှာ ပြန်သုံးနိုင်ဖို့ တကယ်အခန်းထဲမှာ သုံးတဲ့ဖတ်စာတွေသုံးပြီး အကောင်အထည်ဖော်ဖို့အတွက် တိကျတဲ့အစီအစဉ်တွေ လုပ်ဖို့လိုပါတယ်။ ဒီနည်းတွေကိုစသုံးခါစရှိ သေးတဲ့ သင်တန်းသားတွေဟာ ထောက်ခံအားပေးမှုလိုပါတယ်။ သင်တန်းကဒီအဆင့်မှာ လူတိုင်းအတွက် တီထွင်မှုရှိပြီး အကျိုး ရှိတဲ့ အတွေ့အကြုံတရပ်ပါ။ အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ အစီအစဉ်လုပ်တာဟာ အမြဲခက်ပါတယ်။ စမေးတဲ့မေးခွန်းတချို့ဟာ စဉ်း စားဖို့ ထောက်ပေးတာတွေ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ အောက်ပါတို့ဟာ အကြံပြုထားတဲ့ မေးခွန်းတွေပါ။

- မနက်ဖန် ကိုယ့်အတန်းထဲမှာ ဒီနေ့ဒီမှာလုပ်သွားမယ်လို့ စိတ်ကူးကြပါဖို့။ ဒီစာရေးသင်တန်းတိုက် လေ့ကျင့်ခန်းတွေကို ဘယ်အတန်းနဲ့ ဘယ်ဘာသာမှာသုံးမလဲ။

ဘယ်နည်းက အတန်းအတွက် အကျိုးရှိဆုံးဖြစ်မလဲ။

- ဒီနည်းတွေဘယ်လိုသုံးမလဲ။ ဘယ်လိုစမလဲ။ ဘာလုပ်မလဲ။
- အချိန်ဘယ်လောက်လိုမလဲ။
- ဒီနေ့လုပ်တာနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဘာမေးစရာရှိသလဲ။ ရှေ့ဆက်မလုပ်ခင် ဘာရှင်းဖို့လိုသလဲ။
- ကျောင်းသားတွေကို ဘာတတ်စေချင်သလဲ။ ဒါမှမဟုတ်ဘာလုပ်စေချင်သလဲ။ သူတို့ကိုကူညီဖို့ဘာလုပ်မလဲ။
- ဘာအနှောင့်အယှက်တွေရှိမလဲ။ ဘယ်လိုကျော်လွှားမလဲ။
- နောက်ဆုံးအနေနဲ့ ဒီအစီအစဉ်ကို ဘယ်လိုလက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်မလဲ။ ဘယ်လေ့ကျင့်ခန်းတွေ တကယ်လုပ်မလဲ။ ဘယ်တော့လဲ။ ဘယ်နှစ်ကြိမ်လုပ်မလဲ။

အစီအစဉ်တွေလုပ်ပြီးတာနဲ့တပြိုင်နက် တဖွဲ့လုံးကိုပြောပြရပါမယ်။ အဖွဲ့က အဲဒီအစီအစဉ်ရဲ့ ကောင်းပြီးတီထွင်မှုရှိတဲ့ အကောင်အထည်ဖော်မှုတွေရော ဖြစ်နိုင်တဲ့ဟာကွက်တွေရော ရှာရပါမယ်။ အစီအစဉ်ကို အများကိုပြောပြနေတဲ့အခါ အဖွဲ့ကတယောက်ချင်း ကိုယ့်ဟာကိုယ်တုန့်ပြန်ချက်တွေကို မှတ်စုရေးချင်ရေးပါမယ်။ ကောင်းတဲ့တုန့်ပြန်မှုတစ်ခုက စာရေးသင်တန်းတိုတုန်းကလို ချီးမွမ်းပြီး မေးခွန်းပေးတာဖြစ်ပါတယ်။ တုန့်ပြန်သူဟာ ချီးမွမ်းမှုနဲ့စပြီး ဘယ်အရာဟာ ချီးမွမ်းထိုက်သလဲဆိုတာ တိတိကျကျပြောပါ။ (“ကျနော်နားမလည်ပါဘူး။” “ဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီးပိုသိချင်ပါသေးတယ်။”စတဲ့)မေးခွန်းမေးတဲ့ တုန့်ပြန်မှုတွေဟာ တုန့်ပြန်သူတွေကို အပြုသဘောဆောင်တဲ့လေသံမျိုးရှိစေပြီး ဟာကွက်တွေကို ပြန်ကြည့်စေပါတယ်။

နောက်ဆက်တွဲလုပ်ရပ်အတွက်အစီအစဉ်လုပ်ခြင်း

သင်တန်းသားတွေဟာ သင်တန်းကြားကာလမှာ သင်တန်းကတင်ပြလိုက်တဲ့သင်နည်းတွေကို အတန်းထဲမှာသုံးတဲ့အတွေ့အကြုံတွေ အချင်းချင်းဖလှယ်ဖို့ တွေ့ကြုံမယ်လို့ မျှော်လင့်ပါတယ်။ ဒီလိုတွေ့ဖို့အစီအစဉ်လုပ်ရပါမယ်။ ရက်တွေသတ်မှတ်ပြီး တင်ပြဖို့ တာဝန်တွေ သဘောတူညီရပါမယ်။ (ဆိုလိုတာက တွေ့ဆုံချိန်စတဲ့အချိန်မှာ ဘယ်သူကဘာကိုတော့ စမ်းသပ်လုပ်ဆောင်ပြီးပြီ။ ဘယ်သူကတော့ တွေ့ဆုံဖို့နေရာရယူဖို့

တာဝန်ရှိတယ်။ ဘယ်သူကတော့ သဘာပတိလုပ်မယ်) သင်တန်းသားတွေဟာ အောက်ဖော်ပြပါတွေကို ဆွေးနွေးဖို့ကြိုတင် အစီအစဉ်လုပ်ရပါမယ်။

- အကောင်အထည်ဖော်မှု ယေဘုယျအားဖြင့် ဘယ်လိုနေသလဲ။
- အောင်မြင်မှုတွေက ဒါမှမဟုတ် အအောင်မြင်ဆုံးကဘာလဲ။
- ဘယ်လိုဆုံးရှုံးမှုတွေ ဒါမှမဟုတ် အခက်အခဲတွေ ကြုံခဲ့ရသလဲ။
- ကျောင်းသားတွေက ဘယ်လိုတုန့်ပြန်သလဲ။
- နောက်တခါဆိုရင် ဘယ်လိုပြောင်းလုပ်မလဲ။
- စိတ်ဝင်စားမှုအဆင့် ဘယ်လောက်မြင့်သလဲ။
- ဘယ်လောက်သင်ယူလိုက်ကြသလဲ။
- ဆရာအနေနဲ့ရော သင်ခန်းစာနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဘယ်လိုခံစားရသလဲ။ ကောင်းတယ်လို့ခံစားရသလား။ ဒါမှမဟုတ် ခက်ခဲပြီး ဝန်လေးတဲ့အပိုင်းတွေရှိသလား။
- ဘယ်နှစ်ကြိမ် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သလဲ။

သင်တန်းသားတွေကို အုပ်စုငယ်အလိုက် အတွေ့အကြုံတွေဖလှယ်ပြီး တဖွဲ့လုံးနဲ့တခါဖလှယ်ဖို့ အားပေးပါ။ အောင်မြင်မှု၊ မအောင်မြင်မှုတွေကို၊ ဒေသခံယဉ်ကျေးမှု၊ အခြေအနေတွေနဲ့ ဆရာအကြိုက်တို့ကို ကိုက်ညီအောင်နည်းစဉ်တွေကို ဘယ်လိုပြောင်းမလဲဆိုတာတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဆွေးနွေးဖို့အားပေးပါ။ ကျောင်းသားတွေအနေနဲ့ သင်ယူနေတဲ့အခြေအနေဟာ သူတို့အတွေးအခေါ်တွေကို စိတ်ချလက်ချ ဆွေးနွေးနိုင်တဲ့နေရာလို့ ထင်နေပါပြီ။ ဒါတွေအားလုံးလုပ်ဖို့ အချိန်ကုန်ပါတယ်။

(page 43)

အညွှန်းစာအုပ်များ

- Berthoff, A. (1981). *The making of meaning Metaphors, models, and maxing for writing teachers.* Portsmouth, NH: Boynton/Cook.
- Bonwell, C.C., & Eison, J.A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom (ASHE-ERIC Higher Education Report No.1).* Washington, DC: The George Washington University, School of Education and Human Development.
- Carin, A. (1997). *Guided discovery activtites for elementary school science(4th ed.).* Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Costin, F. (1972). *Lecturing versus other methods of teaching: A review of research.* *British Journal of Education Technology*, 3, 4-30.
- Dillon, J.T. (1988). *Questioning and teaching: A manual of practice.* New York: Teachers College Press.
- Elbow, P. (1982). *Writing without teachers.* New York: Oxford University Press.
- Gallas, K. (1995) *Talking their way into science: Hearing children's questions and theories, responding with curricula.* New York: Teachers College Press.
- Gardner, H. (1993). *The unschooled mind: How children think and how schools should teach.* New York: Basic Books.
- Lovell, J. (1992). *Response journals ina second grade classroom.* In C. Temple & P. Collins (Eds.), *Stories and readers.* Norwood., MA: Christopher Gordon.
- Manzo, A. (1969). *The ReQuest procedure.* *Journal of Reading*, 31(11), 123-126.
- Martin, R. Sexton, C., Wanger, K., & Gerlovich, J. (1998). *Science for all children: Methods for constructing understanding.* Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Moore, D., Moore, S., Chunningham, P., & Cunningham, J. (1994). *Developing readers and writes in the content areas, K-12.* White Plains, NY: Longmon.
- Palincsar, A., & Brown, A.L. (1984). *Reciprocal teaching of comprehension-fostering and comprehension-monitoring activities.* *Cognition and Instruction*, 1, 117-175.
- Penner, J.H. (1984). *Why many collge teachers cannot lecture.* Springfield, IL: Charles C. Thomas.
- Pittelam, S.D., Heimlich, J.E., Berglund, R.L., & French, M.P. (1991). *Semantic feature analysis: Classroom applications.* Newark, DE: International Reading Association.
- Temple, C., Meredith, K., & Steele, J. (1997). *How children learn: A statement of first principles.* Geneva, NY: Reading & Writing for Critical Thinking Project.
- Vacca, R., & Vacca, J.A. (1996). *content area reading (5th ed.).* New York: Harper Collins.
- Verner, C., & Dickinson, G. (1967). *The lecture: An analysis and review of research.* *Adult Education*, 17, 85-100.

အမိပ္ပါယ်ရှင်းလင်းချက်

- အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်း အကြောင်းအရာတစ်ခုခုနဲ့ပါတ်သက်ပြီး ဘာသိသလဲဆိုတာ ကျောင်းသားတွေကို စဉ်းစားခိုင်းတဲ့ အဆင့်။ ဒီအဆင့်မှာ ဒီအကြောင်းအရာနဲ့ပတ်သက်ပြီး မေးခွန်းတွေမေးနိုင်တယ်။ ပြီးတော့သင်ယူခြင်း ရဲ့ရည်ရွယ်ချက်ကိုလည်း သတ်မှတ်ပါတယ်။
- အမိပ္ပါယ်ပုံဖော်ခြင်း ကျောင်းသားတွေက အသိဉာဏ်ကို စစ်ဆေးရှာဖွေပြီး ဒီလိုလုပ်ခြင်းကြောင့် အမိပ္ပါယ်ပုံပေါ်လာစေ တဲ့ သင်ခန်းစာ အဆင့်တဆင့်
- ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်း ကျောင်းသားတွေဟာ တွေ့လာခဲ့ရတဲ့ အကြံတွေနဲ့ သူတို့ပုံဖော်ခဲ့တဲ့အဓိပ္ပါယ်ကို ပြန်ကြည့်ပြီး မေးခွန်းမေးခြင်း၊ အမိပ္ပါယ်ပြန်ခြင်း၊ အသုံးချခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်းနဲ့ ဒီအမိပ္ပါယ်ကို တခြားနေရာတွေမှာ သုံးခြင်းစတဲ့ သင်ခန်းစာ အဆင့်တဆင့်
- ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ စာဖတ်ခြင်း၊ စာရေးခြင်းနဲ့ စဉ်းစားခြင်းကျွမ်းကျင်မှုတွေကို ဖန်တီးပေးတဲ့ လေ့လာမှုတွေနဲ့ မတူပါဘူး။ ဒီစကားလုံးဟာ သမိုင်း၊ သင်္ချာ၊ သိပ္ပံနဲ့စာပေတို့လို လေ့လာရတာတွေကို ရည်ညွှန်းပါတယ်။
- ကွန်စတရပ်တစ်ဖင် စတင်တွေ့ရှိခြင်းနဲ့ အမိပ္ပါယ်ပြန်ဆိုခြင်းတို့အားဖြင့် လူသားတွေဟာ တီထွင်ဖန်တီးတယ် ဒါမှမဟုတ် အမိပ္ပါယ်တည်ဆောက်တယ်လို့ ယူဆတဲ့သင်ယူခြင်း သီအိုရီကိုင်းခွဲ
- ကြိုတင်ခန့်မှန်းခြင်း ဖော်ပြထားတာအပေါ် အခြေခံပြီး ဘာဖော်ပြအုံးမလဲဆိုတာ မျှော်လင့်ခြင်း
- အတည်ပြုခြင်း ကြိုတင်ခန့်မှန်းချက်တခု ဒါမှမဟုတ် မှန်းဆချက်တခုဟာ ဖော်ပြထားတာကနေ ပေါ်ထွက်လာတယ် ဆိုတာ အတည်ပြုခြင်း
- တက်ကြွစွာပါဝင်သင်ယူခြင်း စူးစမ်းလေ့လာမှု တွေ့ရှိမှုတို့ကိုအားပေးတဲ့ သင်ယူနည်းတခု
- အချက်အလက်တွေရအောင် စူးစမ်းခြင်း လေ့ကျင့်ခန်းတခုလုပ်အပြီးမှာ ပြန်ကြည့်ပြီး ပြန်စဉ်းစားတဲ့အချိန်
- အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း အတန်းထဲမှာ သင်ကြားနည်းအသစ်တွေ သုံးသလိုအတွေးအခေါ်တွေကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်း။

(page 45)

သဘောပေါက်နားလည်ခြင်း မသိတာကို သိတာနဲ့ဆက်ပြီး မိမိသိတာကို ကျယ်ပြန့်စေခြင်း

ဝေဖန်ပိုင်းခြားစဉ်းစားခြင်း ပေးထားတဲ့ အကြောင်းအရာထက်ကျော်လွန်တဲ့ အတွေးအခေါ်တွေရှိခြင်း။
အကြောင်းအရာတစ်ခုနဲ့ပါတ်သက်ပြီးရှုထောင့်အသစ်တွေမြင်ခြင်း။ ပြဿနာများရှာဖွေဖြေရှင်းခြင်း၊
အကျိုးအကြောင်းပြစာရေးခြင်း ဒါမှမဟုတ် စကားရည်လုခြင်းတို့မှာလို အတွေးအခေါ်တွေ ဝေဖန်
ပိုင်းခြားကြည့်ခြင်း

နမူနာပြခြင်း သရုပ်ပြခြင်း၊ တစ်စုံတယောက်ရဲ့ အတွေးအခေါ်တွေနဲ့ လုပ်ဆောင်မှုတွေကို စနစ်တကျ စီစဉ်နိုင်တဲ့
နမူနာပေးခြင်း

ဘောင် (များသောအားဖြင့် အစားထိုးလို့ရတဲ့) တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆက်စပ်နေတဲ့အကြံများ။ ဥပမာ၊ အကြံထွက်
ပေါ်စေခြင်း/ အဓိပ္ပါယ်ပုံဖော်ခြင်း/ ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်းဘောင်ဟာ ဒီအမျိုးအစားတွေကြားမှာရ
လဒ်ချင်းတူညီမယ့် သင်ကြားနည်းတစ်ခုနဲ့တစ်ခု အစားထိုးခွင့်ပေးပါတယ်။

နောက်ဆက်တွဲ က

အာရ်ဒဗယ်လ်ယူစီတီကို သိပ္ပံဘာသာသင်ကြားရာမှာ အသုံးပြုခြင်း

ကော့ဂ်နစ်တစ်စိုက်ကော်လော်ဂျီ (cognitive psychology)က တွေ့ရှိချက်တွေကို အခြေခံတဲ့သင်ကြားနည်းပုံစံအားဖြင့် တက်ကြွစွာပါဝင်သင်ယူနိုင်ခြင်းကို အာရ်ဒဗယ်လ်ယူစီတီက အားပေးပါတယ်။ ပီယာဂျေး (Piaget) လက်ထက်ကစပြီး ကွန်စတရပ်တစ် သင်ယူခြင်း သီအိုရီသမားများ (constructive learning theorists)က အဓိပ္ပါယ်ရှိတဲ့ သင်ယူခြင်းမှာ ကျောင်းသားတွေ ကိုယ်တိုင် မေးခွန်းမေးခြင်းနဲ့ တွေ့ရှိခြင်းနည်းစဉ်တွေရဲ့ အရေးပါပုံကို အလေးထားခဲ့ပါတယ်။ အခုအခါ ပရိုဂရက်စစ် ပညာပေးသူ များ (progressive educators) က သင်ကြားခြင်းကို ကျောင်းသားတွေကို သူတို့သိရှိပြီးသား အတွေးအခေါ်တွေကို အကျယ် ဆန့်ပြီး ပြန်လည်စိစဉ်ရာတွင် အကူအညီပေးတဲ့နည်းစဉ်လို့ ယူဆပါတယ်။ အကြံဉာဏ်တွေကို လွှတ်ပေးနေတာလို့ မယူဆပါဘူး။ ကွန်စတရပ်တစ်နည်းနဲ့ သင်ကြားခြင်းသင်ယူခြင်းတို့ကို လုပ်မယ်ဆိုရင်၊ တကယ်လို့ သင်ကြားခြင်းကို အရာအသစ်တွေကို သူတို့ သိပြီးသားနေရာက အဗျူဟာပြန်ဆိုပြီး နားလည်ဖို့ ကျောင်းသားတွေကို ကူညီတာလို့နားလည်ထားရင်၊ အကျိုးဆက် ၂ ရပ် ရှိပါ တယ်။ အကောင်းဘက်ကတော့ ကျောင်းသားတွေကို မေးခွန်းတွေ မေးစေခြင်းနဲ့ အဖြေတွေကိုတွေ့ရှိအောင် ကိုယ်တိုင်လုပ်ဆောင်ခြင်းကို အလေးပေးထားပါတယ်။ ကျောင်းသားတွေဟာ ကိုယ် ဘာသိပြီးသားလဲဆိုတာနဲ့ ဘာသိချင်လဲဆိုတာကို ကိုယ့် ကိုယ်ကို အမြဲသတိပေးနေရပါမယ်။ အဆိုးဘက်ကတော့ အတွေးအခေါ်အသစ်တွေကို မသင်ယူခင် မိမိတို့အတွေးအခေါ်လွှဲနေ တာတွေ ဘာတွေလဲဆိုတာ မသိသေးတဲ့ အန္တရာယ်ရှိ ပါတယ်။ တကယ်လို့ ကျောင်းသားတယောက်ဟာ အတွေးအခေါ်အသစ် တွေကို သူသိပြီးသားအရ အဓိပ္ပါယ် ကောက်ယူမယ် ဆိုရင် နဂိုထဲကအမှားဟာ မပြည့်စုံတဲ့ ဒါမှမဟုတ် လွှဲမှားတဲ့သင်ယူမှု ဖြစ်စေပါမယ်။ တာဝန်သိဆရာတစ်ဦးအနေနဲ့ကတော့ အရာအသစ်တွေ သင်ယူနေစဉ်မှာတောင် ကျောင်းသားတွေသိပြီးသား အတွေးအခေါ်တွေကို စစ်ဆေးဖို့ ဖော်ထုတ်ရပါမယ်။ (Gallas, 1995)

ဒီအတွေးအခေါ်တွေဟာ သိပ္ပံသင်ကြားရာမှာ အဆီလျော့ဆုံးဖြစ်ပါတယ်။ သိပ္ပံပညာဟာ သဘာဝနဲ့ကျောင်းသားတွေ အသက် ငယ်စဉ်ကတည်းက နားလည်ဖို့ကြိုးစားနေတဲ့ သက်ရှိလောကကို လေ့လာပါတယ်။ ကလေးတွေဟာ ငယ်စဉ်ကတည်း ကွာ လောကနဲ့ပါတ်သက်ပြီး သီအိုရီတွေကို ပြောင်းလဲနေပါတယ်။ အကောင်းဆုံးအခြေအနေမှာတော့ သိပ္ပံပညာသင်ကြားရေးဟာ ကလေးတွေကိုယ်တိုင်တွေ့ရှိသင်ယူမှုနဲ့ ကိုက်ညီပြီး ကမ္ဘာကြီးနဲ့ပါတ်သက်တဲ့ မိမိတို့ရဲ့ အတွေးအခေါ်တွေကို လုံးဝန်းတဲ့ကွာ ဟာ မိမိဝင်ရိုးပေါ်မှာ လည်ပတ်နေပြီး တခြားဂြိုဟ်ရစ်ခန့် နေကို လည်ပတ်နေတဲ့ လတုဂြိုဟ်တယ်ဆိုတာမျိုး သိပ္ပံပညာရှင်တွေ ဖော်ပြထားတာနဲ့ ကိုက်ညီတဲ့နည်းတွေနဲ့နည်းတူစွာ ပြောင်းလဲလာပါတယ်။

တကယ်လို့ သိပ္ပံပညာကို တက်တက်ကြွကြွ မသင်ယူဘူးဆိုရင် ကမ္ဘာကြီးအပေါ် မိမိတို့ထင်မြင်ထားချက်တွေကို အပြောင်းအလဲ မရှိပဲ အလွတ်ကျက်နိုင်ပါတယ်။ (Gardner, 1993) ပြီးတော့ လူငယ်ဘဝက ရှိခဲ့တဲ့အတွေးအခေါ်

(page 47)

တွေကို ပြောင်းလဲစရာမလိုပဲ လူကြီးတွေအနေနဲ့ ရှင်သန်နေနိုင်ပါတယ်။ သိပ္ပံပညာကို ကွန်စထရပ်တစ်ဗစ်နည်းနဲ့ သင်ခြင်းက ကျောင်းသားတွေရဲ့ စူးစမ်းမှုနဲ့ ကျောင်းသားတွေဟာ ကြွားကြီးကို ဘယ်လိုထင်သလဲဆိုတာတွေကို ဆက်စပ်ဖို့ကြိုးစားခြင်းတွေကို အလေးအနက်ထားပါတယ်။

သိပ္ပံပညာသင်ကြားခြင်းဟာ ကျောင်းသားတွေမှာ

- သိလိုစိတ်နဲ့ သိဖို့ရာလုပ်ကိုင်လိုစိတ်။
- ကာလကြာရှည်စွာ စွဲကိုင်ထားတဲ့ အတွေးအခေါ်တွေကို စူးစမ်းစစ်ဆေးလိုစိတ်
- အသိဉာဏ်ရှာဖွေရာမှာ အကျိုးအကြောင်းဆင်ခြင်ပြီး အထောက်အထားတွေကို သုံးနိုင်ခြင်း
- စဉ်းစားဖို့ရာအတွက် ကြွားနဲ့ပါတ်သက်တဲ့ အချက်အလက်တွေ အများကြီးရှိခြင်း
- စူးစမ်းလေ့လာဖို့နည်းစဉ်တွေရှိပြီး သုံးဖို့အဆင်သင့်ရှိပြီးနဲ့
- အကြောင်းအရာအသစ်တွေ သင်ယူတဲ့အခါ ကျောင်းသားတွေဟာ လောကကြီးကို မိမိတို့နားလည်ထားတာကို ပြန်လည်စိစဉ်ဖို့ မိမိအတွေးအခေါ်နဲ့ ယုံကြည်ချက်တွေကို အသင့်ရှိနေစေခြင်းစတဲ့ လက္ခဏာတွေရှိတဲ့ ပညာသဘောထား မွေးဖွားဖို့ကြိုးစားပါတယ်။

သိပ္ပံပညာသဘောထားရဲ့ဆန့်ကျင်ဘက်ကတော့

- စူးစမ်းလိုစိတ်မရှိခြင်း
- သက်သေအထောက်အထားအရမဟုတ်ပဲ လက်ခံထားတဲ့ယုံကြည်ချက်တွေအရ မိမိသိပြီးသားလို့ယူဆခြင်း
- လောကကြီးနဲ့ပါတ်သက်ပြီး မှားယွင်းတဲ့အတွေးအခေါ်တွေရှိလို့ မေးခွန်းအမှားတွေမေးပြီး ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့အမြင်တွေကို လွဲစေခြင်း
- စနစ်တကျမရှိခြင်း၊ သေချာစွာစူးစမ်းလေ့လာမှုမရှိခြင်းနဲ့ ဆင်ခြင်ဉာဏ်မရှိခြင်း
- မိမိစူးစမ်းလေ့လာမှုက တွေ့ရှိချက်တွေကို နေ့စဉ်အရာတွေကို တွေ့မြင်နားလည်ခြင်းက ခွဲခြားထားခြင်း တို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလက္ခဏာတွေဟာ သိပ္ပံပညာသင်ကြားရာမှာသာမက တက်ကြွစွာသင်ယူခြင်း ဝေဖန်ပိုင်းခြားစဉ်းစားခြင်းတို့မှာလည်း အတူတူပဲဖြစ်ပါတယ်။

(page 48)

မျက်နှာပြင်အမျိုးမျိုးမှ အငွေ့ပြန်ခြင်း နမူနာသင်ခန်းစာ

ပထမ ကျောင်းသားတွေကို မျက်နှာပြင်အမျိုးမျိုးပေါ်မှာ ရေသုတ်ခိုင်းပြီး ရေငွေ့ပြန်ဖို့ကြာချိန်ကို မှတ်ပါ။ သူတို့အကြားလျှောက် သွားပြီး ရေငွေ့ပြန်ချိန်အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်တဲ့ အချက်တချို့ရှာယူပါ။

စာရွက်တရွက်ယူပြီး ကျောင်းသားတွေကို ရေငွေ့ပြန်နှုန်းနဲ့ပါတ်သက်ပြီး သူတို့သိတာနဲ့ သိချင်တာတွေကို ရေးခိုင်းပါ။(သူတို့သိ ချင်တဲ့အချက်တွေဘေးမှာ မေးခွန်းအမှတ်အသားလုပ်ပါ။) မျက်နှာပြင်မှာ သုတ်လိုက်တဲ့ ရေပမာဏ၊ ရေသုတ်လိုက်တဲ့ မျက်နှာ ပြင်အမျိုးအစားနဲ့ နေ ဒါမှမဟုတ် လေနှံ့ထိတွေ့တဲ့မျက်နှာပြင် ပမာဏာ စတာတွေ ပါနိုင်ပါတယ်။ အခုကျောင်းသားတွေကို သူ တို့ လေ့ကျင့်ခန်းတွေဆီ ပြန်စေပြီး သူတို့ရဲ့ခန့်မှန်းချက်တွေနဲ့ လေ့လာချက်တွေကို သူတို့လုပ်ထားတဲ့ ဇယားမှာ မှတ်သားပါ။

ဒုတိယအနေနဲ့ ကျောင်းသားတွေကို သူတို့အခုလိုဖြေတဲ့မေးခွန်းတွေနဲ့ ဘယ်လိုဖြေမယ်ဆိုတာ ဆွေးနွေးဖို့ဦးဆောင်ပါ။ တကယ် လို့ သိပ္ပံပညာရှင်များဆိုရင် **Steven Fields** ပြောတဲ့အတိုင်း လုပ်ကြံပြောပြီး မှန်သလားဆိုတာ စမ်းသပ်ပါ။ ရေငွေ့ပြန်ခြင်းကို ဘာကမြန်စေ နှေးစေသလဲဆိုတာ ဘာဇာတ်လမ်းတွေ လုပ်ကြံနိုင်မလဲ။ မှန်မမှန် ဘယ်လိုစမ်းနိုင်မလဲ။

မေးခွန်းမေးခြင်းအားဖြင့် ရေငွေ့ပြန်နှုန်းမှာ ပါဝင်ပတ်သက်နေတဲ့ အချက်တွေကို စမ်းသပ်ဖို့ရာ သူတို့ဟာ အချက်တခုနဲ့တခုကို သီးခြားထားရမယ်ဆိုတာ ပေါ်လာပါလိမ့်မယ်။ စမ်းသပ်မှုတခုစီမှာ အချက်တချက်ကလွဲရင် အချက်တွေအားလုံးဟာ ပုံသေဖြစ်ရ ပါမယ်။ သူတို့ဟာ သတိထားပြီး ကြည့်ပြီး ဘာဖြစ်လဲဆိုတာကိုလည်း မှတ်တမ်းရေးထားရပါမယ်။

တတိယအနေနဲ့ ရေငွေ့ပြန်ခြင်းကို ဘာကမြန်စေ နှေးစေသလဲဆိုတာ ကောက်ချက်ချပြီးရင် ဥပမာ သိုးမွှေးထူနဲ့ချည်စပါးတို့လို တခြားပစ္စည်းတွေက ရေငွေ့ပြန်နှုန်းကို ခန့်မှန်းစေပြီး စမ်းသပ်ခိုင်းပါ။ တုတ်ချောင်းတွေ၊ အဝတ်ကြိုးတန်းတခုနဲ့ မျက်နှာသုတ်ပုဝါ အစို့တို့ပေးပါ။ အဝတ်တွေကို အမြန်ဆုံးခြောက်စေဖို့ အဝတ်ကြိုးတန်းကို ဘယ်မှာထားမလဲ။ (ဒီလေ့ကျင့်ခန်းကို **CArin, 1997** က ဆီလျော်အောင် သုံးထားပါတယ်။)

သိပ္ပံဘာသာကြားခြင်းနမူနာများ

တင်ပြတဲ့လေ့ကျင့်ခန်းဟာ ကျောင်းတွေမှာ များသောအားဖြင့် အဆင့်နိမ့်တဲ့အတန်းတွေမှာ သုံးလေ့ရှိပါတယ်။ အဲဒီနမူနာမှာ အပိုင်းသုံးပိုင်း ပါပါတယ်။ စူးစမ်းလေ့လာခြင်း ရှင်းပြခြင်းနဲ့ အကျယ်ချဲ့ခြင်းတို့ဖြစ်ပါတယ်။
(Marthin, Sexton, Wagner, & Gerlovich, 1998)

အဆင့် ၁။ စူးစမ်းလေ့လာခြင်း

ဒီအဆင့်မှာ ကျောင်းသားတွေကို စိတ်ဝင်စရာကောင်းပြီး ပဟေဠိဆန်တဲ့အရာတွေ တင်ဆက်ပြီး သူတို့ဒါတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး ရှင်းပြချက်တခုလုပ်ဖို့၊ နှိုင်းယှဉ်ဖို့၊ ခန့်မှန်းချက်တခုလုပ်ဖို့ စသဖြင့် ပိုသိအောင်လုပ်ဖို့ တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ သွယ်ဝိုက်ပြီးဖြစ်စေ စိန်ခေါ်ပါ။ ဒီနေရာမှာ ကျောင်းသားတွေရဲ့သိလိုစိတ်နဲ့ ပဟေဠိဆန်နေမှုကို နှိုးဆွလိုက်ပြီဖြစ်လို့ ဆရာဟာရှင်းပြဖို့ မကြိုးစားပါဘူး။

Martin တို့က အကြံပေးသလို ဆရာရဲ့အခန်းဟာ

- ကျောင်းသားတွေမေးခွန်းကိုဖြေခြင်း
- ကျောင်းသားတွေရဲ့ စူးစမ်းမှုကို ထိန်းသွားပေးဖို့နဲ့ ကျောင်းသားတွေကို သိပ္ပံနည်းစဉ် ဒါမှမဟုတ် စဉ်းစားမှုတွေမှာ ပါဝင်ဖို့ မေးခွန်းတွေမေးခြင်း
- သဲလွန်စတွေပေးပြီး စူးစမ်းလေ့လာမှုကို ရှေ့ဆက်သွားနေစေခြင်း (စာမျက်နှာ ၃၀၄)

တို့အားဖြင့် စိတ်ဝင်စားမှုကို နှိုးဆွပေးဖို့ပါပဲ။

- ဒီအဆင့်က လေ့ကျင့်ခန်းကို ဆရာအနေနဲ့ အောက်ပါမေးခွန်းတွေမေးပြီး ဂရုတစိုက်လုပ်ဖို့လိုပါတယ်။
- ကျောင်းသားတွေ စူးစမ်းလေ့လာမယ့် အတွေးအခေါ်က ဘာလဲ။
- ဒီအတွေးအခေါ်နဲ့ ရင်းနှီးသွားအောင် ကျောင်းသားတွေ ဘယ်လေ့ကျင့်ခန်းတွေ လုပ်ရမလဲ။
- ကျောင်းသားတွေက ဘယ်လိုလေ့လာမှုတွေလုပ်ပြီး ဒါမှမဟုတ် မှတ်တမ်းတွေထားရမလဲ။
- ဘယ်လိုသင်ကြားနည်းတွေ ကလေးတွေလိုမလဲ။ ဒီအတွေးအခေါ်အကြောင်းမပြောပဲ ဘယ်လိုသင်နိုင်မလဲ။

(Martin et. al., 1998, p.304)

အဆင့် ၂။ ရှင်းပြခြင်း

ကျောင်းသားတွေက အကြောင်းအရာတွေကို စူးစမ်းလေ့လာပြီးရင် ဆရာက သူတို့လေ့လာခဲ့တာကို ပြောပြစေဖို့ ဦးဆောင်ရပါမယ်။ ရည်ရွယ်ချက်က ဒီအတွေးအခေါ် တခုနဲ့ပါတ်သက်ပြီး ထွက်ဆိုချက်တခုရဖို့ပါပဲ။

ကျောင်းသားတွေ မိမိတို့ဖါသာ စဉ်းစားမှုကို ပြောင်းလဲဖို့လိုလားတဲ့အတွက် ပို့ချတာမျိုးကိုရှောင်ပြီး အပြန်အလှန်စကားပြော နည်း ဒါမှမဟုတ် မေးခွန်းမေးနည်းကို သုံးပြီးတော့ ကျောင်းသားတွေဆီက အတွေးအခေါ်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ ထွက်ဆိုချက်ကို ရယူပါတယ်။ **Martin et. al (1998)**က ဒီဒုတိယအဆင့်ကို စဉ်းစားနေတုန်း ဆရာတွေက အောက်ပါလမ်းညွှန်ချက်တွေကို ခေါင်းထဲမှာ ထားဖို့ အကြံပေးပါတယ်။

- ကျောင်းသားတွေက ဘယ်လိုမျိုး အချက်အလက်တွေ ဒါမှမဟုတ် တွေ့ရှိချက်တွေအကြောင်း ပြောရမလဲ။
- သူတို့တွေ့ရှိချက်တွေကို ဘယ်လို အကျဉ်းချုပ်နိုင်မလဲ။
- ကျောင်းသားတွေကို သူတို့ရဲ့နားလည်မှုက မပြည့်စုံရင်တောင်မှ သူတို့ဘာတွေသင့်သလဲဆိုတာ မပြောပဲ ဘယ်လို လမ်းညွှန်နိုင်မလဲ။
- ဒီအတွေးအခေါ်ကို ကျောင်းသားတွေက ဘယ်လိုအမည်ပေးဖော်ပြရမလဲ။
- ကျောင်းသားတွေက ဒီအတွေးအခေါ်ဘာလို့ အရေးကြီးသလဲလို့ မေးတဲ့အခါ ဘယ်လိုအကြောင်းပြချက်တွေ ပေးနိုင် မလဲ။ (စာမျက်နှာ ၃၀၅-၃၀၆)

အဆင့် ၃။ အကျယ်ချဲ့ခြင်း

အကျယ်ချဲ့ခြင်းအဆင့်မှာ သူတို့ရဲ့တွေ့ရှိချက်တွေကို သူတို့သိပြီးသားအသိနဲ့ ဆက်စပ်ပြီးပိုကြီးမားတဲ့ အကြောင်းအရာတွေနဲ့ ဆက်စပ်ပါတယ်။ ဒီအဆင့်မှာလုပ်တဲ့ လေ့ကျင့်ခန်းရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်က ကျောင်းသားတွေကို သူတို့သိပြီးသား နားလည်မှုတွေကို ပြန်စီစဉ်ဖို့နဲ့ အသစ်စီစဉ်ပြီးသား နားလည်မှုတွေကို သူတို့ရဲ့ လောကနဲ့ပတ်သက်ပြီး တွေးခေါ်ပုံတွေမှာ အသုံးချစေဖို့ပါပဲ။ တကယ်လို့ ကျောင်းသားတွေ ဘာသိသလဲဆိုတာထက် သူတို့စဉ်းစားပုံက ဘာထူးလဲဆိုတာ သိဖို့ဆိုရင် ဒီအဆင့်ဟာအင်မတန် အရေးကြီးပါတယ်။

Martin et. al (1998) က ဆရာတွေက ဒီအဆင့်မှာ သင်ကြားရေးအတွက် ပြင်ဆင်နေတုန်း သူတို့ကိုယ်သူတို့ အောက်ပါမေး ခွန်းတွေ မေးဖို့ အဆိုပြုပါတယ်။

- ဒီအတွေးအခေါ်နဲ့ဆက်စပ်ဖို့ ကျောင်းသားတွေမှာ ဘာအတွေ့အကြုံတွေရှိပြီးပြီလဲ။ ဒီအတွေးအခေါ်ကို ဒီအတွေ့အကြုံ တွေနဲ့ ဘယ်လိုဆက်စပ်နိုင်မလဲ။
- ကျောင်းသားတွေကို သူတို့ကို သို့မဟုတ် အကျိုးပေးပုံကိုသိဖို့ ဒီအတွေးအခေါ် က ဘယ်လိုအထောက်အကူပြုတယ် ဆိုတာ ပေးနိုင်တဲ့ဥပမာတွေက ဘာတွေလဲ။

- ဒီအတွေးအခေါ်ကို အသုံးချဖို့ ဒါမှမဟုတ် အကျယ်ချဲ့ဖို့ ဘယ်လိုအတွေးအကြံအသစ်တွေလိုသလဲ။
- လက်ရှိအတွေးအခေါ်နဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ နောက်အတွေးအခေါ်က ဘာလဲ။ နောက်အတွေးအခေါ်ကို စူးစမ်းလေ့လာဖို့ ဘယ်လို အားပေးနိုင်မလဲ။

အလယ်တန်းနဲ့အထက်တန်းသို့သင်ခန်းစာ။

စာအိုး ပိုးကောင်နဲ့စမ်းသပ်ချက်

ရိုလီပိုလီ(rolly-polies)လို့လည်းခေါ်တဲ့ စာအိုးပိုးကောင်တွေ (sow bugs)ကို သစ်တုံးတွေကျောက်တုံးတွေအောက်မှာ တွေ့ရလေ့ရှိပါတယ်။ ဒီပိုးကောင်တွေဟာ ဒီလိုပတ်ဝန်းကျင်မျိုးတွေ ဘာလို့ရွေးသလဲ။ သိအောင်လုပ်လို့ရတဲ့ စမ်းသပ်ချက်ရှိသလား။ ပထမ တတန်းလုံးကို အုပ်စုတစ်စုအနေနဲ့ ဘာဖြစ်လို့ ဒီစာအိုးပိုးကောင်လေးတွေဟာ ကျောက်တုံးတွေ ဒါမှမဟုတ် သစ်တုံးအောက်တွေမှာ နေချင်တာလဲဆိုတာနဲ့ ပါတ်သက်ပြီး မှန်းဆချက်တွေပြောခိုင်းပါ။ အတွေးအခေါ်ဖယားအနေနဲ့ သူတို့ရဲ့အတွေးအခေါ်တွေကို သင်ပုံးပေါ်မှာရေးပါ။ အဲဒီဖယားမှာ (သားကောင်တွေရန်ကပုန်းနေခြင်း ဒါမှမဟုတ် အစာရနိုင်တဲ့နေရာတွေနားမှာ ရှိခြင်းစတဲ့) ဘာလို့ပိုကြိုက်သလဲဆိုတဲ့ အကြောင်းပြချက်တွေတင်မက ရုတ်တရက်တုန့်ပြန်မှုနည်းစဉ်တွေပါ ပါသင့်ပါတယ်။ ဒီတုန့်ပြန်မှုနည်းစဉ်တွေမှာ လက်ဆုတ်လက်ကိုင်ပြနိုင်ဆုံး အချက်ကတော့ စာအိုးပိုးကောင်လေးတွေကို ပတ်ဝန်းကျင်က ဘယ်လွှာတွေက ဆွဲဆောင်သလဲ။ စာအိုးပိုးကောင်တကောင်က ဘယ်ဘက်ကိုလှည့်ရမလဲ။ ကောင်းတဲ့ပတ်ဝန်းကျင်ဘက်ရောက်အောင် ဘယ်လိုသွားရမလဲဆိုတာ ဘယ်လိုသိမလဲ။

နောက်တဆင့်မတက်ခင် စမ်းသပ်နိုင်တဲ့ မှန်းဆချက်တွေစာရင်း သင်ပုန်းပေါ်မှာ အသေအချာရှိနေစေပါ။ ဒုတိယအနေနဲ့ ကျောင်းသားတွေကို ငါးယောက်တစ်အုပ်စုဖွဲ့စေပါ။ အုပ်စုတိုင်းကို စမ်းသပ်ဖို့မှန်းဆချက်တစ်ခု ရွေးခိုင်းပါ။ (အဓိကမှန်းဆချက်တွေပါပါစေ။) အုပ်စုတိုင်းကို ကတ်ထူပြားနဲ့လုပ်ထားတဲ့ ပူးခပ်တိမ်တိမ် တပုဒ်၊ သဲတချို့၊ ရေ၊ (အရိပ်ရဖို့)ကတ်ထူပြားကြီးကြီးတချပ်နဲ့ စာအိုးပိုးကောင်လေး ၁၀ကောင်စီ ပေးပါ။ အုပ်စုတွေကို သူတို့ရဲ့ မှန်းဆချက်တွေ စမ်းသပ်ဖို့ စမ်းသပ်ချက်တစ်ခုစီစဉ်ခိုင်းပါ။

ပူးပေါင်းသင်ယူတဲ့နည်း သုံးလိုပါလိမ့်မယ်။ ဥပမာ-တစ်အုပ်စုမှာရှိတဲ့ ကျောင်းသားတွေကို ပစ္စည်းကိုင်သူ၊ အကျဉ်းချုပ်ရေးသူ၊ မှတ်တမ်းရေးသူ၊ (တခြားအုပ်စုတွေနဲ့တွေ့ပြီး သူတို့ဘယ်လိုနေသလဲဆိုတာ လိုက်ကြည့်ရတဲ့) အထူးကိုယ်စားလှယ်နဲ့ (စာအိုးပိုးကောင်လေးတွေ ညင်ညင်သာသာနဲ့ ကြင်ကြင်နာနာ ကိုင်တွယ်ဖို့) တိရိစ္ဆာန်အခွင့်အရေးကို စောင့်ကြည့်ရသူ စတဲ့ တာဝန်တွေကိုယ်စီပေးလိုပါလိမ့်မယ်။

တတိယအနေနဲ့ စမ်းသပ်မှုအတော်များများလုပ်ပြီးတဲ့အခါ တတန်းလုံးပြန်ပြီး အုပ်စုလိုက်သူတို့တွေ့ရှိချက် ရလဒ်တွေကို ဖလှယ်ခိုင်းပါ။ အစကမေးထားတဲ့ ဘယ်မေးခွန်းတွေကို ဖြေပြီးပြီလည်းဆိုတာနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဆွေးနွေးပါ။ အတန်းအနေနဲ့ သူတို့ရဲ့ တွေ့ရှိချက်တွေအပေါ် ဘယ်လောက်သေချာသလဲ။ မစမ်းသပ်ရသေးတဲ့ တခြားဖြစ်နိုင်တာတွေ ဘာတွေရှိသလဲ။ ဒီတွေ့ရှိချက်တွေက နောက်ထပ်ဘာတွေကို ရည်ညွှန်းသလဲ။ စာအိုးပိုးကောင်လေးတွေဟာ ဘာဖြစ်လို့ ပတ်ဝန်းကျင်တချို့ကို ရှာသလဲ။ ဒီလိုပတ်ဝန်းကျင်ကို ပိုကြိုက်လို့

(သားကောင်တွေကို ရှောင်ရှားဖို့၊ အဟာရရှာဖို့၊ ဒါမှမဟုတ် မျိုးဆက်ပြန့်ပွားစေဖို့စတဲ့)အကျိုးကျေးဇူးတွေ ဘယ်နှစ်မျိုး အတန်း အနေနဲ့ စဉ်းစားနိုင်မလဲ။

ဒီစမ်းသပ်မှုကို အလယ်တန်းနဲ့အထက်တန်း သိပ္ပံဘာသာကျောင်းသားတွေ ဓာတ်ခွဲခန်းမှာ အလုပ်လုပ်ပြီးတဲ့အခါ သုံးလေ့ရှိတဲ့ နမူနာကို အခြေခံထားပါတယ်။ ဒီနမူနာမှာ အဆင့်သုံးဆင့်ရှိပါတယ်။

အဆင့်တစ်။ ။ စိတ်ဝင်စားမှုနှုန်းဆွပေးခြင်း။ ဒီစစ်ချင်းအဆင့်မှာ ကျောင်းသားတွေဟာ စိတ်ဝင်စားမှုကို နှိုးဆွပေးတဲ့အရာတစ်ခုနဲ့ ထိတွေ့လိုက်ရပြီး ဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီး မေးခွန်းတွေမေးစေပါတယ်။ ပြီးတော့ဒီမေးခွန်းတွေကို စမ်းသပ်လို့ရတဲ့ မှန်းဆချက်တွေအနေ နဲ့ ပြန်လည်ပြောစေတယ်။

အဆင့်နှစ်။ ။ မေးခွန်းတွေဖြေဖို့ စူးစမ်းလေ့လာခြင်း။ အခုကျောင်းသားတွေကို သူတို့ရဲ့မှန်းဆချက်တွေကို စမ်းသပ်ဖို့ အစီအစဉ် လုပ်စေပါတယ်။ ဆရာက ဘယ်ဟာတွေကဖြင့် ဖြစ်နိုင်တယ်ဆိုတာသိဖို့ ဆွေးနွေးပါတယ်။

အဆင့်သုံး။ ။ ကောက်ချက်ချခြင်းနဲ့ ရလဒ်တွေကို ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်း။ ကောက်ချက်ချဖို့ရာ လွယ်ချင်လွယ်ပါမယ် ဒါမှမဟုတ် တွေ့ရှိချက်တွေဟာ အကြောင်းတရားတွေကြောင့်ဖြစ်ပြီး တိုက်ဆိုင်မှုကြောင့်မဟုတ်ဘူးဆိုတာ ဆုံးဖြတ်ဖို့ စာရင်းအင်းနဲ့ဆိုင်တဲ့ ဖော်မြူလာတွေသုံးချင်သုံးရပါလိမ့်မယ်။ ကောက်ချက်ချပြီးရင် ကျောင်းသားတွေဟာ ဒါဆိုရင်ဘာဖြစ်မလဲဆိုတဲ့ နောက်မေးခွန်း မေးရပါမယ်။ စာအိုးပိုးကောင်လေးတွေရဲ့ ဘယ်ပတ်ဝန်းကျင်ကို ပိုကြိုက်သလဲဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး သိလိုက်ရတာဟာ သူတို့ရဲ့ အသက်ရှင်နေထိုင်မှုလိုမျိုး ပိုကျယ်ပြန့်တဲ့ အကြောင်းအရာတွေနဲ့ရော ဘယ်လိုပတ်သက်နေသလဲ။

သိပ္ပံဘာသာသင်ကြားရေး နမူနာများနဲ့ အာရ်ဒပယ်ယူစီတီ သင်ယူမှု သံသရာ

အာရ်ဒပယ်ယူစီတီက တင်ပြလာတဲ့ သင်ကြားရေးနဲ့သင်ယူရေးပုံစံမှာ အဆင့်သုံးဆင့်ရှိပါတယ်။ အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်းဆိုတဲ့ အဆင့်နဲ့စပါတယ်။ ဒီအဆင့်မှာ ကျောင်းသားတွေရဲ့ စိတ်ဝင်စားမှုကို နှိုးဆွလိုက်ပြီး သူတို့ဆီက မေးခွန်းတွေရယူပြီး သူတို့စူးစမ်း ရခြင်းရည်ရွယ်ချက်ကို သတ်မှတ်လိုက်ပါတယ်။ နောက်တော့ အဓိပ္ပါယ်ထွက်ပေါ်စေခြင်းအဆင့်ကို သွားပါတယ်။ ဒီအဆင့်မှာ ကျောင်းသားတွေကို စူးစမ်းဖို့ သင်ပေးပါတယ်။ ဒီအဆင့်ကနေ ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်းအဆင့်ကို ရောက်သွားပါတယ်။ ဒီအဆင့်မှာ ကျောင်းသားတွေဟာ သူတို့အသိဉာဏ် ဗဟုသုတကို အကျဉ်းချုပ်ပြီး သူတို့သင်ယူလိုက်ရတာကို အရင်ကသိတာနဲ့ နှိုင်းယှဉ်၊ သူတို့ရဲ့မေးခွန်းတွေကို အတိုင်းအတာဘယ်လောက်အထိ အဖြေရသလဲဆိုတာ စိစစ် (ပြီးတော့လိုအပ်ရင် မေးခွန်းအသစ်တွေ မေး)၊ သူတို့သင်ယူပြီးတဲ့ဟာတွေကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်တဲ့အရာတွေမှာ အသုံးချ၊ တည်ဆောက်၊ အခြေအတင်ဆွေးနွေးပြီး သူတို့သင် ယူလိုက်ရတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး သူတို့ရဲ့အဓိပ္ပါယ်ကောက်မှုတွေကို ကာကွယ်စရာတွေကို လုပ်ပါတယ်။ အကြံထွက်ပေါ်ခြင်း/ အဓိပ္ပါယ်ပုံဖော်ခြင်း/ အပြန်အလှန်စဉ်းစားခြင်း နမူနာဟာ အခုလေးတင်တွေ့လိုက်ရတဲ့ သိပ္ပံဘာသာသင်ကြားခြင်းနဲ့ သင်ယူခြင်း နမူနာတွေနဲ့တူသလား။ ထင်ထင်ရှားရှားကို တူပါတယ်။ တူညီမှုတွေကိုနောက်စာမျက်နှာက ဇယားမှာအကျဉ်းချုပ်ထားပါတယ်။

အာရ်ဒဗယ်လ်ယူစီတီကို မူလတန်းနဲ့ အလယ်တန်းနဲ့အထက်တန်းအဆင့်တို့မှာ နှိုင်းယှဉ်ခြင်း

အာရ်ဒဗယ်လ်ယူစီတီအမျိုးအစား	အကြံထွက်ပေါ်စေခြင်း	အဓိပ္ပာယ်ပုံဖော်ခြင်း	ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်း
မူလတန်းအဆင့် သင်ကြားခြင်းနမူနာ	စူးစမ်းလေ့လာခြင်း	ရှင်းပြခြင်း	အကျယ်ချဲ့ခြင်း
အလယ်တန်းနဲ့အထက်တန်းအဆင့်	စိတ်ဝင်စားမှု	မေးခွန်းတွေဖြေဖို့စုံစမ်းခြင်း	ကောက်ချက်များချခြင်းနဲ့
သင်ကြားရေး နမူနာ	နှိုးဆွပေးခြင်း		ရလဒ်တွေကို ဆန်းစစ်ခြင်း

မူလတန်းအဆင့်မှာသိပ္ပံပညာသင်ကြားခြင်းနဲ့သင်ယူခြင်းပုံစံနဲ့အလယ်တန်းနဲ့အထက်တန်းအဆင့်တို့မှာ ဓာတ်ခွဲခန်းမှာသိပ္ပံပညာ သင်ကြားခြင်းနမူနာတို့ဟာ စူးစမ်းလေ့လာခြင်းအဆင့်နဲ့ စပါတယ်။ ဒီအဆင့်ရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်တွေဟာ နမူနာ ၂ မျိုးလုံးမှာ အတူတူပါပဲ။ စိတ်ဝင်စားမှု နှိုးဆွပေးဖို့၊ ကျောင်းသားတွေမေးခွန်းမေးရာမှာကူညီဖို့နဲ့ ကျောင်းသားတွေကို သင်ယူမှုရည်ရွယ်ချက် တွေပြုလုပ်ရာမှာ လမ်းညွှန်ဖို့တို့အတွက် ဖြစ်ပါတယ်။ မူလတန်းအဆင့်မှာ သိပ္ပံပညာသင်ကြားခြင်းနမူနာမှာ နောက် ရှင်းပြခြင်း အဆင့်ရှိပါတယ်။ ရည်ရွယ်ချက်က ကျောင်းသားတွေကို ကောက်ချက်ချစေခြင်းနဲ့ သူတို့စူးစမ်းလေ့လာနေတဲ့အရာမှာ တိတိကျ ကျမပြထားတဲ့ အတွေးအခေါ်တွေကို ထုတ်ပြောဖို့ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါနဲ့ကိုက်ညီတဲ့ အလယ်တန်းနဲ့အထက်တန်းအဆင့် သင်ကြား ရေးနမူနာက ပိုစည်းစနစ်ကြီးပါတယ်။ မေးခွန်းတွေဖြေဖို့ စုံစမ်းတဲ့အဆင့်မှာ ကျောင်းသားတွေဟာ ဥပမာ-ပဋိပစ္စုဖြစ်နေတဲ့ မှန်း ဆချက်တွေကို စမ်းသပ်ဖို့နဲ့ ရလဒ်တွေကို သေသေချာချာမှတ်တမ်းရေးဖို့ စတဲ့ စမ်းသပ်မှုတွေကို စီစဉ်ရပါမယ်။ သင်ယူဖို့ရည်ရွယ် ချက်ချမှတ်ပြီးတဲ့အခါ ကျောင်းသားတွေဟာ သူတို့သိဖို့ရည်ရွယ်ထားတာကို ရှာဖွေရပါမယ်။ ပြီးတော့ လက်ရှိမေးခွန်းကိုသာမက တခြားမေးခွန်းတွေအကြောင်းကိုလည်း အနာဂတ်မှာ ရှင်းနိုင်မယ့် ကရိယာတွေဖြစ်တဲ့ သင်ယူနိုင်ခြင်းနဲ့ စုံစမ်းခြင်းနည်းတွေကို အလေးပေးထားပါတယ်။

အာရ်ဒဗယ်လ်ယူစီတီနမူနာရဲ့ နောက်ဆုံးအဆင့်မှာတော့ ကျောင်းသားတွေဟာ အစမှာသူတို့ပေးထားတဲ့ မေးခွန်းတွေရဲ့အဖြေ တွေအနေနဲ့ ချထားတဲ့ကောက်ချက်တွေကို လုံလောက်မှုရှိမရှိ စိစစ်ပါတယ်။ အဓိပ္ပာယ်ရဲ့ အရေးပါမှုကို စူးစမ်းလေ့လာ၊ စမ်းသပ် အသုံးချ၊ နောက်ဆက်တွဲ ဆိုလိုချက်တွေနဲ့ ကန့်သတ်ချက်တွေ စဉ်းစားပြီး နောက်ထပ်ဘယ်လို စုံစမ်းမှုတွေလုပ်ရမလဲဆိုတာ ဆုံး ဖြတ်ပါတယ်။ ဒီအဆင့်မှာ ကျောင်းသားတွေဟာ သူတို့ရဲ့တွေ့ရှိချက်တွေကို မူလမေးခွန်းတွေနဲ့ ပြန်ဆက်စပ်ပေးစေပြီး မိမိတို့ဘဝ ဒါမှမဟုတ် သူတို့သိပြီးအလေးထားတဲ့ တခြားအရာတွေနဲ့လည်း

(page 54)

ဆက်စပ်ပေါ်တယ်။ အလယ်တန်းနဲ့အထက်တန်းအဆင့် သင်ကြားရေးနမူနာက ကောက်ချက်ချခြင်းနဲ့ တွေ့ရှိချက်တွေကို ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်းဟာလည်း တူညီတဲ့ ရည်မှန်းချက်တွေရှိပါတယ်။

သိပ္ပံဘာသာရပ်ကို ဖတ်စာတွေနဲ့သင်ခြင်း

သိပ္ပံဘာသာသင်ရိုးညွှန်းတမ်းကို ဘယ်လောက်ပဲ တက်တက်ကြွကြွရှိစေချင်ပေမဲ့ သင်ယူစရာတွေဟာ ကျောင်းသားတွေကို တိုက်ရိုက်တွေ့ကြုံခြင်းကြောင့်သိလာရတာထက် အများကြီးပိုများပါတယ်။ နှစ်ပေါင်းရာပေါင်းများစွာ သိပ္ပံပညာရှင်တွေရဲ့အလုပ်က ပို့ချချက်တွေ၊ စာအုပ်တွေ၊ ရုပ်ရှင်တွေနဲ့ ကွန်ပျူတာနဲ့အင်တာနက်ကနေ ကျွန်ုပ်တို့သင်နိုင်တဲ့ အသိပညာတွေပေးပါတယ်။ များသောအားဖြင့် ဒီအသိပညာတွေကို စုံစမ်းလေ့လာတဲ့နည်းနဲ့ သင်ယူနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ဒီနည်းစဉ်တွေဟာ အာရ်ဒဗယ်လ်ယူစီတီသင်တန်းတိုတွေမှာ တင်ပြခဲ့တဲ့ နည်းစဉ်တွေနဲ့ အတူတူပါပဲ။ သိပြီးသား/သိလိုတာ/သင်ယူမှုနည်း၊ တိုးမြှင့်ထားတဲ့ ပို့ချချက်နည်းနဲ့ ပူးပေါင်းသင်ယူခြင်းနဲ့သင်ယူဖို့စာရေးခြင်း လေ့ကျင့်ခန်းအမျိုးမျိုးတို့ဖြစ်ပါတယ်။

(page 55-a)

နောက်ဆက်တွဲ ၁။ ။ သင်တန်းတိုလေ့ကျင့်ခန်းတွေမှာ သုံးဖို့ဖတ်စာများ

ကျမရှေ့ကဒယ်အိုး၊ ဒန်အိုးနဲ့ မီး

ကျမတို့အမျိုးသမီးတွေအရှေ့မှာ
ဒီအရာတွေအစဉ်ရှိနေတာ
ကြာပါပြီ။
သုံးသူအားနဲ့မျှတဲ့
အရွယ်တော်ဒယ်အိုး၊
ဆန်စေ့တွေတစေ့ပြီးတစေ့
ဝင်းကြွလာစေဖို့
ထမင်းနဲ့တော်မဲ့ဒန်အိုး၊
မမှတ်မိနိုင်လောက်တဲ့အချိန်ထဲက အမွေရလာတဲ့ မီးကအပူ
ဒါတွေအရှေ့မှာ
အစဉ် မိခင်တွေ၊ အဖွားတွေနဲ့ သူတို့မိခင်တွေ။

ဒီအရာတွေထဲ
သူတို့မေတ္တာစေတနာပမာဏ
အဘယ်မျှပုံအောလောင်းချထားပါလိမ့်။
အခု မုန်လာဥနီ၊
အခုကျောက်ပွင့်အနက်၊
အခုငါးဖယ်ခြစ်။

မနက်၊ နေ့လည်၊ ညစာ
မီးဖိုမှာ အမြဲအတိအကျပြင်
ဒီပြင်ဆင်မှုတွေရှေ့မှာ
အမြဲတန်းစီနေတာက
နွေးထွေးတဲ့ ခူးတွေနဲ့ လက်တွေ

အော် စောင့်မျှော်နေသူတွေသာကင်းမဲ့ခဲ့ရင်
အမျိုးသမီးတွေဘယ်လိုများ
ဒီလောက် ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် ဆက်ပြီးချက်ပြုတ်နိုင်ကြပါ့မလဲ။
တိုင်ပေါ်လှံမစိုက်တဲ့ သူတို့ဂရုဏာ၊
နေ့စဉ်လုပ်ရလွန်းလို့ ကိုယ်တိုင်တောင်သတိမထားမိ။

အချက်အပြုတ်ကို အမျိုးသမီးတွေတာဝန်လို့
လျှိုဂှက်ဆန်းကြယ်စွာ ပေးထားပေမဲ့
ကံခေလို့လို့မထင်၊
ဒါကြောင့်ပဲ သူတို့ရဲ့ ဗဟုသုတနဲ့
လူမှုအဖွဲ့အစည်းက နေရာတွေ
ခေတ်နောက်ကျန်ခဲ့ပေမဲ့
သိပ်နောက်မကျသေးပါဘူး။
အရှေ့မှာရှိတဲ့
ဒယ်အိုး၊ ဒန်အိုးနဲ့မီး
ဒီရင်းနှီးပြီးသားအရာတွေအရှေ့မှာ
အစိုးရ၊ စီးပွားရေး၊ စာပေတို့ကို
အသားနဲ့အာလူးချက်သလို

“The Pan, the Pot, the Fire Before Me”
For a long time
these things have always been placed
before us women:
the pan of a reasonable size
suited to the user's strength,
the pot in which it's convenient for rice
to begin to swell and shine, grain by grain,
the heat of the fire inherited from time
Immemorial--
before these there have always been
mothers, grandmothers, and their mothers.

What measures of love and sincerity
these persons must have poured into these
utensils—
now red carrots,
now black seaweed,
now crushed fish

In the kitchen, always accurately
for morning, noon, and evening, preparations
have been made
and before the preparations, in a row, there
have always been
some pairs of warm knees and hands.

Ah without those persons waiting
how could women have gone on
cooking so happily?
their unflagging care, so daily a service they
became unconscious of it.

Cooking was mysteriously assigned
to women, as a role,
but I don't think that was unfortunate;
because of that, their knowledge and
positions in society
may have lagged behind the times
but is isn't too late:
the things we have before us,
the pan, the pot, and the burning fire,
before these familiar things,
let us study government, economy, literature

(page 55-b)

လေးလေးနက်နက်
လေ့လာကြပါစို့။

as sincerely
as we cook potatoes and meat.

စိတ်ကြီးဝင်ပြီး ဂုဏ်ဖော်ဖို့မဟုတ်ပဲ
လူတိုင်း
တခြားလူတွေအားလုံးအတွက်အကျိုးပြုပြီး
မေတ္တာနဲ့အလုပ်လုပ်ဖို့ပါ။

not for vanity and promotion
but so everyone
may serve all
soeveryonewill work for love.

Ishigaki Rin (Translated by Hiroaki Sato)

စွန့်စားသူ မာကိုလိုလို

၁၂၉၈ ခုနှစ်မှာ မာကိုလိုလို ခေါ်တဲ့ ဗင်းနစ်မြို့သားတယောက်ဟာ သူ့ရောက်သွားခဲ့တဲ့ အရှေ့တိုင်းက ခရီးစဉ်တွေအကြောင်း စိတ်ဝင်စားစရာသိပကောင်းတဲ့ စာအုပ်တအုပ်ရေးခဲ့ပါတယ်။ လူတွေဟာ သူပြောပြတဲ့ အရှေ့တိုင်းက ကြယ်ဝချမ်းသာမှုတွေ အကြောင်းဖတ်ပြီး တရုတ်၊ ဂျပန်နဲ့ အိန္ဒိယနိုင်ငံသွား ပင်လယ်လမ်းကြောင်းတွေ ရှာလိုစိတ်ပြင်းပြလာခဲ့ကြပါတယ်။ နှစ်၂၀၀ အကြာမှာ ကိုလံဘတ်တောင်မှ သူ့ရဲ့ **The Book of Sea Marco Polo** ဆိုတဲ့စာအုပ်ကို မကြာခဏ ဖတ်ခဲ့ရပါတယ်။

မာကိုရဲ့ ခေတ်တုန်းက ဒီစာအုပ်ကို ဘာသာစကားအမျိုးမျိုးကို ဘာသာပြန်ခဲ့ပြီး လက်နဲ့ ကူးယူခဲ့ကြပါတယ်။ ၁၄၄၀ ခုနှစ် တွေမှာ ပုံနှိပ်လုပ်ငန်းပေါ်လာပြီးနောက် ဒီစာအုပ်ကို ပိုကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြန့်ဝေခဲ့ပါတယ်။ တချို့ကတော့ ဒီစာအုပ်ကို ပုံပြင်စာအုပ် ဒါမှမဟုတ် အကြီးအကျယ်ပုံကြီးချဲ့ထားတယ်လို့ ထင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ပညာတက်သူတချို့ကတော့ မာကိုဟာ တကယ့်အဖြစ်မှန်ရေးထားတယ်လို့ ယူဆကြပြီး ဝေးလံတဲ့ဒေသတွေနဲ့ အမည်မသိလူမျိုးတွေဆီကို မာကိုရဲ့ ဇာတ်လမ်းတွေကိုဖြန့် ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီနေ့ပထဝီ ပညာရှင်တွေက မာကိုရဲ့ စာအုပ်ဟာ အံ့ဩစရာကောင်းလောက်အောင် တိကျတယ်လို့ ဆိုတာ သဘောတူကြပါတယ်။

မာကိုပိုလိုကို ၁၂၅၄ ခုနှစ်မှာ ဗင်းနစ်မြို့ နိုင်ငံမှာမွေးခဲ့ပါတယ်။ သူ့ အဖေနဲ့ ဦးလေးတွေက ကုန်သွယ်ဖို့ နိုင်ငံရပ်ခြားခရီးသွားပါတယ်။ ၁၂၆၅ ခုနှစ်မှာ မာကိုရဲ့ အဖေကိုလိုနဲ့ သူ့ဦးလေးမာဖီယိုတို့ ဟာ နှစ်ပေါင်းများစွာခရီးသွားနေရာမှ ပြန်လာခဲ့ပါတယ်။ ကုန်သွယ်ရေးခရီးတခုမှာ ကသေး (တရုတ်နိုင်ငံ) အထိ ကုန်းလမ်းခရီးနဲ့ သွားခဲ့ပါတယ်။ တရုတ်ပြည်က မွန်ဂိုဘုရင် ကူဘလိုင်ခန်က သူတို့ ကိုယ့် လူမျိုးတွေအတွက် ဆရာတွေ၊ သာသနာပြုတွေနဲ့ ပြန်လာဖို့ မှာပါတယ်။ ဒါကြောင့် သူတို့ ဟာ ၁၂၇၁ ခုနှစ်မှာ ခရီးတခေါက်ထပ်ထွက်ပြီး ဒီတခါမှာတော့ မာကိုကိုပါ ခေါ်သွားပါတယ်။

ပိုလိုတို့ ဟာဗင်းနစ်ကနေ ပါလက်စတိုင်းမှာရှိတဲ့ အခရာမြို့ အထိ သင်္ဘောနဲ့ သွားခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီမှာ တရုတ်ပြည်သာသနာပြု သွားမယ့်ဘုန်းကြီး ၂ ပါးက သူတို့ နဲ့ အတူတူလိုက်လာပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လာမယ့်ခရီးကြမ်းကိုလန့်ပြီး မကြာခင်မှာပဲ ဘုန်းကြီးတွေက လှည့်ပြန်သွားပါတယ်။ ပိုလိုတို့ ဟာ ပါးရှား(အီရန်) နဲ့ အာဖဂန်နစ္စတန်တို့ က သဲက္ကာရတွေကို ဖြတ်ကျော်ခဲ့ပါတယ်။ ကွာ့ခေါင်မိုးလို့ ခေါ်တဲ့ ပါမီယားတောင်တွေကိုတက်ခဲ့ပြီး ကရိုဂါး(ဂျူး)နဲ့ ယာကန် (စီချီ) စတဲ့ ကုန်သွယ်ရေးမြို့ တွေကိုဆင်းခဲ့ပါတယ်။ ခြောက်သွေ့ နေတဲ့ ဂိုဘီကန္တာရကို ဖြတ်ခဲ့ပါတယ်။ ၁၂၇၅ ခုနှစ်အစောပိုင်းမှာ သူတို့ ဟာ ကမ်ဗာလု(ပီကင်း)မှာရှိတဲ့ ကူဘလိုင်ခန်ရဲ့ နန်းတော်ကို ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ မာကိုဟာ ၂၁ နှစ်ရှိပါပြီ။

မဟာခန်ရဲ့ နန်းတော်မှာ

မကြာခင်မှာပဲ မာကိုဟာ ကူဘလိုင်ခန်ရဲ့ အချစ်တော်လက်စွဲဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ သုံးနှစ်လောက်သူဟာ လူဦးရေ ၂ သိန်း ၅ သောင်းရှိတဲ့ လူများတဲ့ ရန်ချောင်မြို့ကို အုပ်စိုးခဲ့ရပါတယ်။ သူဟာ အဲဒီအင်ပါရာထဲက အင်ဒိုချိုင်းနား၊ တီဗတီ၊ ယူနန် နဲ့ ဗမာပြည်စတဲ့ ဝေးလံတဲ့ နေရာတွေကို အလုပ်တာဝန်နဲ့ ပို့ ခံရပါတယ်။ ဒီနေရာတွေကလူတွေနဲ့ သူတို့ ဘဝအကြောင်း ဇာတ်လမ်းတွေကို မာကိုပိုလိုပြန်ယူလာပါတယ်။

ကသေးမှာပိုလိုတို့ ဟာ ချမ်းသာလာပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ခန်သေသွားရင် နန်းတော်က မနာလိုတဲ့လူတွေက သူတို့ ကိုဖျတ်မှာကို သူတို့ စကြောက်လာပါတယ်။ သူတို့ ကို ဗင်းနစ်ပြန်ခွင့်ပေးဖို့ တောင်းတယ်။ ကူဘလိုင်ခန်က ငြင်းဆိုတယ်။ ပြီးတော့ ပါးရှားက ခန်ရဲ့ အထူးသံတမန် ရောက်လာတယ်။ သူက ကူဘလိုင်ခန်ဆီက မွန်ဂိုမင်းသမီးတယောက်ကို သတိုးသမီးအနေနဲ့ တောင်းတယ်။ ပြီးတော့ ဒီတာဝန်ဟာ သူတို့ ရဲ့ အချိန်ကြာမြင့် စွာသွားချင်နေတဲ့ဗင်းနစ်အလည်အပတ်ခရီးကိုလည်း ဖြစ်စေမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ခန်က ဝန်လေးစွာပဲ သဘောတူလိုက်ပါတယ်။ ကုန်းလမ်းကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းတွေမှာ ခါးပြဲတွေနဲ့ ခန်ရဲ့ ရန်သူတွေရဲ့ အန္တရာယ်ရှိလို့ ရေ ကြောင်းခရီးနဲ့ သွားဖို့ သင်္ဘောတွေ အများကြီးဆောက်ပါတယ်။ ၁၂၉၂ ခုနှစ်မှာ ပိုလိုတွေရယ်၊ ဒီမင်းသမီးရယ်နဲ့ ကသေးကမူးမတ် ၆၀၀

တို့ဟာ ဒီသင်္ဘောတွေနဲ့ ခရီးထွက်ခဲ့ကြပါတယ်။ သူတို့ဟာ အင်ဒိုချိုင်းနားနဲ့ မလေးကျွန်းဆွယ်ကနေ စုမာထရာတလျှောက် တောင်ဘက် ခရီးထွက်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီမှာ လပေါင်းများစွာ ခရီးဖင့်ခဲ့ပါတယ်။ ပြီးတော့သင်္ဘောတွေဟာ အနောက်ဘက်လှည့်ပြီး သီရိလင်္ကာနဲ့ အိန္ဒိယတို့ကို အလည်သွားခဲ့ပါတယ်။ သူတို့ဟာ အရှေ့အာဖရိကကမ်းခြေကိုလည်း ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ ခရီးဟာ အန္တရာယ်များပြီး ပါးရှားအရောက်မှာ မူးမတ်ဖိဝေထဲက ၁၈ယောက်သာ ကျန်ပါတော့တယ်။ ပိုလိုတို့နဲ့ မင်းသမီးကတော့ အန္တရာယ်ကင်းခဲ့ပါတယ်။ ပိုလိုတို့ဟာ ဗင်းနစ်ကိုရောက်ချိန်မှာတော့ သူတို့ဟာ ဒီနေရာကနေထွက်ခဲ့တာ ၂၄ နှစ်ရှိခဲ့ပါပြီ။ ကသေးကနေ သူတို့ဝယ်လာတဲ့ အဖိုးတန်ကျောက်တွေဟာ ဗင်းနစ်တရုလုံးကို အံ့ဩစေပါတယ်။ နောက်မှာ မာကိုဟာ သင်္ဘော တစင်းရဲ့ ကပ္ပတိန်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ပါတယ်။ အဲဒီသင်္ဘောဟာ အပြိုင်ကုန်သွယ်နေတဲ့ ဂျီနိုဝါလူမျိုးတွေက လွှတ်လိုက်ပါ တယ်။ သူဟာဗင်းနစ်ကိုပြန်ပြီး ကူးသန်းရောင်းဝယ်ပါတယ်။ သူ့ခေတ်က တရားရုံးမှတ်တမ်းတွေမှာ ပိုင်ဆိုင်မှုနဲ့ ငွေကြေးတို့နဲ့ ပါတ်သက်တဲ့ တရားစွဲဆိုမှု အများအပြားမှာ သူ့နာမည်ပါပါတယ်။ သူဟာအိမ်ထောင်ပြုပြီး သမီးသုံးယောက်ရပါတယ်။ ၁၃၂၃ ခု နှစ်လောက်မှာ သူကွယ်လွန်ပါတယ်။

လေထုညစ်ညမ်းခြင်း

John H. Thomas and Paul J. Allen

သဘာဝကို ထိန်းသိမ်းခြင်းနဲ့ ထုတ်ကုန်အသစ်တွေကို ထုတ်ခြင်းအားဖြင့် လူသားတွေရဲ့ လူနေမှုအဆင့်အတန်းကို ပိုမိုကောင်းမွန် အောင် ကြိုးပမ်းမှုတွေဟာ လေထုညစ်ညမ်းမှု၊ ဒါမှမဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုကိုလည်း ဖြစ်စေပါတယ်။ ကွာလေထု၊ ရေထု၊ မြေထုတို့ အတော်များများဟာ ဓာတုစွန့်ပစ်ပစ္စည်းတွေနဲ့ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် အဆိပ်အတောက်ဖြစ်နေပါပြီ။ တချို့ နေရာတွေမှာဆို နေလိုမရတော့ပါဘူး။ ဒီညစ်ညမ်းမှုတွေဟာ ကွာတဝှမ်းလုံးမှာရှိတဲ့ လူတွေကို ရောဂါဘေးအန္တရာယ် ကျ ရောက်နေပြီ ဒါမှမဟုတ် အခုမျိုးတုံးသွားပါပြီ။ ဒီတိုးတက်မှုတွေကြောင့် အစိုးရတွေဟာ ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှု ဘေးအန္တရာယ် ကို ကန့်သတ်တဲ့ ဒါမှမဟုတ် ပြန်ပြောင်းစေမယ့် ဥပဒေတွေချမှတ်လိုက်ပါတယ်။ လေထုညစ်ညမ်းမှုတစ်ခုထဲကို ကြည့်ကြပါစို့။ စက်ရုံတွေနဲ့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဟာ လောင်စာဆီပမာဏ အများကြီးပေါ် မှီခိုနေရပြီးနှစ်စဉ် ကမ္ဘာတဝှမ်းလုံးမှာ မီးသွေးနဲ့ ဆီ တန်ချိန် ကုဏ္ဍသိန်းပေါင်းများစွာ သုံးကြပါတယ်။ ဒီလောင်စာဆီတွေ မီးလောင်တဲ့အခါ မီးခိုးနဲ့မမြင်နိုင်တဲ့ တခြားအပိုပစ္စည်းတွေ လေထုထဲကို စွန့်လွှတ်လိုက်ပါတယ်။ စွမ်းအင်လောင်စာစက်ရုံကြီးတွေနဲ့ ကားတွေက မီးခိုးတွေကို လေနဲ့မိုးရေတို့က တခါတရံ ဆေးပစ်လိုက်ပေမဲ့ လေထုညစ်ညမ်းမှုဆိုးကျိုးတွေ အစုအပေါင်းဟာလူတွေနဲ့ပတ်ဝန်းကျင်ကိုကြီးလေးတဲ့အန္တရာယ်ပေးနိုင်ပါတယ်။ နေရာအတော်များများမှာ စက်ရုံတွေနဲ့ ကားတွေက မီးခိုးတွေဟာ သဘာဝမြူနဲ့ ပေါင်းစပ်ပါတယ်။ ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ လန်ဒန်မြို့မှာ ဒီမြူနဲ့မီးခိုးပေါင်းစပ်မှု အန္တရာယ်ကို ကြုံခဲ့ရပါတယ်။

ဒီအန္တရာယ်ကြောင့် အထူးသဖြင့် အသက်ကြီးသူများနဲ့ ပြင်းထန်တဲ့အသက်ရှူရောဂါရှိသူတွေ သေနိုင်ပါတယ်။ လန်ဒန်မြို့က လေထုညစ်ညမ်းမှုဟာ အပူပေးလောင်စာတွေကို အကြီးအကျယ်သုံးရာက စခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၅၀လောက်ကစပြီး လေထုညစ်ညမ်းမှုကို အများအပြားသိလာကြပါတယ်။ အစမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံ ကာလီဖိုးနီးယားပြည် နယ် လော့စ်အင်းဂျလစ်မြို့ ပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ ဆက်စပ်ခဲ့ပါတယ်။ လော့စ်အင်းဂျလစ်မြို့ကို တောင်မြင့်တွေ ပတ်လည်ဝိုင်းရံထားပါတယ်။ ဒီတောင်တွေကနေ လေထုဟာ အောက်ကိုကျလာတဲ့အခါ ပစ်ဖိတ်သမုဒ္ဒရာကလာတဲ့ ပိုအေးတဲ့လေထုရဲ့ အထက်မှာရှိတဲ့ ပိုနွေးတဲ့အလွှာတလွှာအဖြစ် စုနေတဲ့အထိ အပူပေးခြင်းခံရပါတယ်။ အကျိုးဆက်ကတော့ အပူချိန်ပြောင်းလဲခြင်းပါပဲ။ ပိုလေးတဲ့ လေအေးတွေဟာ အပေါ်ယံ မျက်နှာပြင်မှာ ရှိနေပါတယ်။ ညစ်ညမ်းပွည့်ပွတ်တွေဟာလည်း မျက်နှာပြင်မှာ ပိတ်မိနေပါတယ်။ လော့စ်အင်းဂျလစ်မြို့မှာ လေထုလည်ပတ်မှုပုံစံတွေကြောင့် ညစ်ညမ်းတဲ့လေဟာ မြို့ရဲ့တနေရာက နောက်တနေရာကို ရွေ့ရုံက လေးသာ ရွေ့ပါတယ်။

လူဦးရေ ငါးသောင်းကျော်တဲ့ မြို့တွေအားလုံးဟာ လေထုညစ်ညမ်းမှုအတိုင်းအတာတခုအထိ ရှိပါလို့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေက ယုံကြည်ပါတယ်။ အမှိုက်ပုံတွေက အမှိုက်တွေကို မီးရှို့တာဟာ လေထုညစ်ညမ်းစေပါတယ်။ တခြားလေထုညစ်ညမ်းစေတဲ့ အရာတွေထဲမှာ ဆာလ်ဖိတ်အောက်ဆိုဒ်နဲ့ တခြားဘေးဖြစ်စေတဲ့ ဓာတ်ငွေ့တွေလည်းပါပါတယ်။ စက်ရုံတွေ ဘူမိဗေဒအားပေးစက်ရုံတွေ ထုတ်လွှတ်လိုက်တဲ့ ဆာလ်ဖိတ်အောက်ဆိုဒ်နဲ့ တခြားဘေးဖြစ်စေတဲ့ ဓာတ်ငွေ့တွေလည်းပါပါတယ်။ စက်ရုံတွေ ဘူမိဗေဒအားပေးစက်ရုံတွေ ထုတ်လွှတ်လိုက်တဲ့ မီးခိုးတွေအများကြီးထုတ်လွှတ်ပါတယ်။ စတီးနဲ့ ပလပ်စတစ်လုပ်ခြင်းက သတ္တုဖွံ့ဖြိုးမှုတွေ ဒါမှမဟုတ် ရှုတ်ထွေးပြီး တခါတလေ အသက်တောင်သေစေနိုင်တဲ့ ဓာတုပစ္စည်းအပိုင်းအစလေးတွေပါတဲ့ မီးခိုးပမာဏ အများကြီးထုတ်လွှတ်ပါတယ်။

လေထုညစ်ညမ်းမှုဖြစ်စေတဲ့ အဓိကအကြောင်းရင်းကတော့ ကားအင်ဂျင်က ဆလင်ဒါထဲမှာ ဓာတ်ငွေ့ပေါက်ကွဲမှုနဲ့ စွမ်းအင်ဖြစ်စေခြင်းပါပဲ။ မီးသွေးဟာ စတီးစက်ရုံတခုက မီးဖိုထဲမှာ လုံးဝဥသလောင်သွားခြင်းမရှိပါဘူး။ (မိုင်းတွေ၊ ပြာတွေနဲ့ တခြားအဖတ်တွေလို) ပြည့်ပြည့်စုံစုံ လောင်ကျွမ်းခြင်းမရှိတဲ့ အပိုင်းအစတွေဟာ လေထုထဲရောက်တာနဲ့ တပြိုင်နက်မီးလောင်ခြင်းမရှိသေးတဲ့ ဟိုက်ဒြိုကာဗွန်တွေ၊ ကာဗွန်မိုနောက်ဆိုဒ်၊ ဆာလ်ဖိတ်အောက်ဆိုဒ်၊ နိုက်ထြိုဂျင်အောက်ဆိုဒ်အမျိုးမျိုး၊ အိုဇွန်နဲ့ ခဲတို့ဟာ နေရောင်အောက်မှာ ဓာတ်ပြုမှုအမျိုးမျိုးဖြစ်ပါတယ်။ ရလဒ်ကတော့ သိပ်သည်းတဲ့ မြူနဲ့ညစ်ညမ်းမှုတွေ ပေါင်းစပ်ထားတာပါပဲ။ ဒါဟာ နိုက်ထြိုဂျင်အောက်ဆိုဒ်ပါတာများရင် အညိုရောင်သန်းပြီး အိုဇွန်အများကြီးပါရင်တော့ အပြာရောင်-မီးခိုးရောင် သန်းနေပါတယ်။ ဘယ်လိုဖြစ်ဖြစ် ကြာကြာထိတွေ့ရင်တော့ အဆုတ်ရဲ့တစ်သျှူးတွေကို ထိခိုက်စေပါတယ်။

လေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့် ကုန်ကျစရိတ်ဟာ အလွန်များပါတယ်။ ဆာလ်ဖိတ်အောက်ဆိုဒ်ရှိခြင်းဟာ ဆေးလိပ်သောက်ခြင်းနဲ့ ဆေးလိပ်သောက်သူတို့အနားနေခြင်းတို့ ပြီးရင် တတိယအဆုတ်ရောဂါဖြစ်စေတဲ့ အကြောင်းရင်းတရပ်လို့ အမေရိကန်အဆုတ်အသင်းက လေအိတ်ကလေးတွေမှာ ဖြစ်စေတဲ့ရာဂါ စတဲ့ရောဂါတွေဖြစ်ပွားမှု ပိုများလာတာလဲ လေထုထဲက အညစ်အကြေးတွေကြောင့်လို့ ဆိုကြပါတယ်။

၁၉၇၀ခုနှစ်တွေမှာ အက်စစ်မိုးရေလိုဆိုတဲ့အရာအကြောင်း လူတွေက ပိုသိလာလာပါတယ်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား စက်ရုံတွေက ထုတ်လွှတ်လိုက်တဲ့ ဆာလ်ဖိတ်အောက်ဆိုဒ်တွေဟာ လေထုထဲက အစိတ်အပိုင်းကလေးတွေနဲ့

ပေါင်းစပ်တဲ့အခါ အက်စစ်မိုးရေ ဒါမှမဟုတ် အက်စစ်နှင်းအဖြစ် အောက်ကိုပြန်ကျလာပါတယ်။ မိုးရည်နဲ့ နှင်းအပါအဝင် အရည်တွေရဲ့ အက်စစ် ဒါမှမဟုတ် ဘေ့စ်ဓာတ်ကို ပီအိတ်ချ်စကေးလို့ခေါ်တဲ့ အထူးစကေးနဲ့ တိုးတာပါတယ်။ ဒိန်းလူမျိုး ဇီဝဓာတုပညာရှင် **S.P.L.Sorensen** က ၁၉၀၉ခုနှစ်မှာ တီထွင်လိုက်တဲ့ ပီအိတ်ချ်စကေးကို ပျော်ရည်တခုမှာပါတဲ့ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ရှိတိုက်ခိုက်အက်တမ်ကလေးတွေ သိပ်သည်းမှုကို တိုင်းတာဖို့သုံးပါတယ်။ ပီအိတ်ချ် ၇.၀ဆိုရင် ဒီပျော်ရည်ဟာ ဘေ့စ်ဖြစ်ပါတယ်။ ၇.၀အောက်ဆိုရင် ဒီပျော်ရည်ဟာ အက်စစ်ဖြစ်ပါတယ်။ သာမန်မိုးရေဟာ ပီအိတ်ချ် ၅.၅ရှိပါတယ်။ အမျိုးသားလေထု သုတေသနစင်တာက အမေရိကန်အရှေ့မြောက်ပိုင်းက မုန်တိုင်းတွေက ပီအိတ်ချ် ၂.၁ရှိတယ်လို့ မှတ်တမ်းတင်ထားပါတယ်။ ဒါဟာ သံပုရာရည် ဒါမှမဟုတ် ရှာလကာရည်က အက်စစ်လောက်ပါ။ အက်စစ်မိုးရေကြောင့် ကနေဒါ၊ စကင်ဒီနေးဗီးယားနဲ့ အမေရိကန် နိုင်ငံအရှေ့မြောက်ပိုင်းတွေမှာ ထောင်ပေါင်းများစွာသော ရေကန်တွေနဲ့ စမ်းချောင်းတွေဆုံးရှုံးရပါတယ်။ ဒီရေကန်တွေဟာ အက်စစ်မိုးရေတွေ စုပ်ယူထားလိုက်တာ ငါးတွေအတွက် အစာအဟာရဖြစ်တဲ့ ရေမှော်တွေ၊ ရေပေါ်မှာမျောပါနေတဲ့ ပိုးမွှားတွေနဲ့ တခြားရေနေသတ္တဝါတွေ မပေးနိုင်တော့ပါဘူး။ အက်စစ်မိုးရေဟာ သာမန်အဆောက်အဦတွေနဲ့ အထိမ်းအမှတ်အဆောက်အဦတွေ၊ ကျောက်တိုင်တွေကိုလည်း ဖျက်ဆီးနိုင်ပါတယ်။ သိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာ ဥရောပ၊ ကနေဒါနဲ့ အမေရိကန် နိုင်ငံတို့ကသစ်တောတွေထဲက သစ်ပင်ထောင်ပေါင်းများစွာ သေဆုံးခြင်းအကြောင်းဟာ အက်စစ်မိုးရေကြောင့် ဖြစ်နိုင်တယ် ဆိုပြီးတော့လည်း စိုးရိမ် နေပါတယ်။

နောက်ထပ်ဒုက္ခပေးနိုင်တဲ့ လေထုညစ်ညမ်းမှုအသစ်တွေဟာ စီအက်ဖ်ဖီလို့လည်းခေါ်တဲ့ ကလိုရိုဖလူအိုကာဗွန် ဓာတုပစ္စည်းတွေကလည်း လာပါတယ်။ ဒီဓာတုပစ္စည်းတွေကို ကွန်ပျူတာအပြားလေးတွေ ဆေးတဲ့အရည်တွေကအစ လေအေးစက်တွေနဲ့ ရေခဲသေတ္တာတွေမှာတွေ့ရတဲ့ အေးစေတဲ့ဓာတ်ငွေ့တွေအထိ စက်ရုံလုပ်ငန်းအမျိုးမျိုးမှာ သုံးပါတယ်။ စီအက်ဖ်ဖီတွေဟာ ကြာအပေါ်ယံလေထုမှာရှိတဲ့ တခြားမော်လီကျူးတွေနဲ့လည်းပေါင်းစပ်ပြီး အိုဇွန်းမော်လီကျူးတွေအပေါ်မှာ တွယ်ကပ်ခြင်းကြောင့်၊ ပုံပြောင်းပြီး အကာအကွယ်ပေးတဲ့ အိုဇွန်းအလွှာကို ဖျက်ဆီးပါတယ်။ ရလဒ်ကတော့ ကြာမျက်နှာပြင်က ဂမိုင်းကျော်မြင့်တဲ့ စကြာတိုစဗီးယားလို့ခေါ်တဲ့ လေထုမှာ အိုဇွန်းတွေ သိသိသာသာ နည်းသွားတာပါ။ မြေပြင်အဆင့်မှာ အိုဇွန်းဟာ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ အဆုတ်တွေကို အန္တရာယ်ပေးနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အပေါ်ဘက်ကလေထုမှာတော့ နေရောင်က ခရမ်းပြာဓာတ်ရောင်ခြည်ဒဏ်က အကာအကွယ်ပေးမယ့် ခိုင်းလွှားလိုဖြစ်နေပါတယ်။ တကယ်လို့အိုဇွန်းအလွှာဟာ သိပ်ပါးလာရင် ဒါမှမဟုတ် ပျောက်ကွယ်သွားရင် ခရမ်းပြာဓာတ်ရောင်ခြည်ကြောင့် ကောက်ပဲသီးနှံတွေ မအောင်မြင်ပါဘူး။ ကပ်ရောဂါတွေလည်း ပျံ့ပွားပြီး၊ အရေပြားကင်ဆာနဲ့ တခြားကပ်တွေလည်း ဆိုက်နိုင်ပါတယ်။ ၁၉၈၇နှောင်ပိုင်းမှာ နိုင်ငံပေါင်း ၂၀ကျော်ဟာ စီအက်ဖ်ဖီတွေ ထုတ်တာကန့်သတ်ဖို့နဲ့ အဆုံးမှာ ပပျောက်သွားစေဖို့ သဘောတူညီချက်တရပ် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါတယ်။

လေထုညစ်ညမ်းမှုဟာ ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ အရှုတ်ထွေးဆုံးနဲ့ အကျယ်ပြန့်ဆုံးဥပဒေအချို့ရဲ့ အတိုက်အခိုက် အခံရဆုံးပါ။ ၁၉၇၀မှာ အမေရိကန် ကွန်ဂရက်က လေထုညစ်ညမ်းမှုဖြစ်စေတဲ့အရာတွေကို ရှောင်ရှားဖို့နဲ့ လေထုအခြေအနေတွေ သတ်မှတ်ဖို့ရည်ရွယ်ထားတဲ့ ဥပဒေအတည်ပြုလိုက်ပါတယ်။ နှစ်အနည်းငယ်အကြာမှာ ဓာတ်ဆီမှာခဲထည့်သုံးတာ တဖြည်းဖြည်းလျော့ရာမှာ လုံးဝမသုံးတော့အောင် ရည်ရွယ်ထားတဲ့ ဥပဒေတွေ အတည်ပြုလိုက်ပါတယ်။ ၁၉၇၅ခုနှစ်က စပြီး သာမန်အမေရိကန်လူမျိုးတယောက်ရဲ့ သွေးကြောထဲမှာ ခဲဓာတ်ပါဝင်မှုဟာ လျော့နည်းလာပါတယ်။ မြောက်အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပတလျှောက်မှာ အက်စစ်မိုးရွာစေတဲ့ အကြောင်းရင်းတွေကို တိုက်ခိုက်မှုကို အဆက်မပြတ် အခြေအတင် ဆွေးနွေးနေလျက်ရှိပါတယ်။

နိုင်ငံအတော်များများမှာ အဆိပ်ဖြစ်စေတဲ့ ဓာတုပစ္စည်းတွေကို ထုတ်လွှတ်တာဟာ ဥပဒေနဲ့ဆန့်ကျင်တာဖြစ်ပေမဲ့ မတော်တဆ ဖြစ်ပွားမှုတွေ ဖြစ်နိုင်ပြီး မကြာခဏဆိုသလို ဝမ်းနည်းစရာအဖြစ်တွေနဲ့ ကြုံရပါတယ်။ ၁၉၈၄မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဘိုပါးလ်မြို့မှာ ပိုး သတ်ဆေးစက်ရုံတစ်ခုက လေထုထဲကို အဆိပ်ဓာတ်ငွေ့တွေ ထုတ်လွှတ်လိုက်တာ နာရီပိုင်းအတွင်း လူပေါင်း ၂ သောင်းကျော် အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါတယ်။

အက်စစ်မိုး

ကျောက်မီးသွေး၊ ဓာတ်ဆီနဲ့ လောင်စာဆီစတဲ့ ရုပ်ကြင်းလောင်စာတွေကို မီးရှို့တဲ့အခါ သူတို့ဟာ လေထုထဲကို ဆာလ်ဖာ၊ ကာဗွန်နဲ့ နိုက်ထြိုဂျင်အောက်ဆိုဒ်တွေကို ထုတ်လွှတ်ပါတယ်။ ဒီအောက်ဆိုဒ်တွေဟာ လေထုထဲက ရေငွေ့နဲ့ပေါင်းပြီး ဆာလ်ဖရို ရစ်အက်စစ်၊ ကာဗွန်နစ်အက်စစ်နဲ့ နိုက်ထြစ်အက်စစ်တို့ဖြစ်လာပါတယ်။ မိုးရွာတဲ့အခါ ဒါမှမဟုတ် နှင်းကျတဲ့အခါမှာ ဒီအက်စစ် တွေဟာ အက်စစ်မိုးအနေနဲ့ မြေပေါ်ပြန်ကျလာပါတယ်။

၂၀ ရာစုနှစ်တွေထဲမှာ လေထုထဲက အက်စစ်ဓာတ်နဲ့ အက်စစ်မိုးတို့ဟာ ကြည့်ပတ်ဝန်းကျင်ရဲ့ တည်ငြိမ်မှုနဲ့ အနေအထားကို အန္တရာယ်ပြုနိုင်တဲ့အရာတွေမှာ ဦးဆောင်နေတယ်လို့ အသိအမှတ်ပြုထားကြပါတယ်။ အမေရိက၊ ကနေဒါ၊ ဂျပန်နဲ့ အရှေ့နဲ့ အနောက်ဥရောပက နိုင်ငံတွေစတဲ့ ကမ္ဘာ့မြောက်ပိုင်းက စက်မှုထွန်းကားတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ များသောအားဖြင့် ဒီအက်စစ်ဓာတ်ကို ထုတ်ပါတယ်။

အက်စစ်မိုးရဲ့ သက်ရောက်မှုဟာ လူသားတွေအပါအဝင် သက်ရှိအများအပြားကို ဒွေပေးနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့ရဲ့သက်ရောက် မှုကို ရေကန်တွေ၊ မြစ်တွေ၊ စမ်းချောင်းတွေနဲ့ အပင်တွေမှာ ပိုထင်ထင်ရှားရှားတွေ့နိုင်ပါတယ်။ ရေထဲက အက်စစ်ဓာတ်ဟာ သက်ရှိအရာတွေအားလုံးကို သတ်ပါတယ်။ ၁၉၉၀ အစောပိုင်းလောက်မှာတော့ ရေကန်ပေါင်းသောင်းပေါင်းများစွာဟာ အက်စစ်မိုးကြောင့် ပျက်စီးသွားပါတယ်။ နော်ဝေး၊ ဆွီဒင်နဲ့ ကနေဒါတို့မှာ ဒီပြဿနာ အပြင်းထန်ဆုံးပါ။

အက်စစ်မိုးအန္တရာယ်ကို ပထဝီအပိုင်းအခြားနဲ့ ကန့်သတ်မထားနိုင်ပါဘူး။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ လေက အညစ်အကြေးတွေကို ကြွာတဝှမ်းလုံး သယ်သွားလို့ပါ။ ဥပမာ- အမေရိကန်နိုင်ငံ အနောက်အလယ်ပိုင်းက ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအားနဲ့ လျှပ်စစ်ထုတ် လုပ်တဲ့စက်ရုံတွေက အညစ်အကြေးတွေဟာ ကနေဒါအရှေ့ပိုင်းနဲ့ အမေရိကန်နိုင်ငံ အရှေ့မြောက်ပိုင်းဒေသတွင် ပြင်းထန်တဲ့အက် စစ်မိုး ပြဿနာရဲ့ အဓိကအကြောင်းရင်း ဖြစ်တယ်လို့ သုတေသနအတော်များများက ထောက်ခံပါတယ်။ ပြီးတော့ အက်စစ်မိုး ဟာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိုပဲ ထိခိုက်တာမဟုတ်ပါဘူး။ ကျောက်တုံး၊ သတ္တုနဲ့ဘီလပ်မြေတို့နဲ့ လုပ်ထားတဲ့ အဆောက်အဦး တွေဟာလည်း ဖျက်ဆီးခံရပါတယ်။ ဥရောပက ဘုရားကျောင်းတွေနဲ့ ရောမမြို့က ကော်လစ်ယမ်တို့လိုကြီးကျယ်တဲ့ ကြည့်အ ထိမ်းအမှတ် အဆောက်အဦးတွေမှာ အက်စစ်မိုးကြောင့် ပျက်စီးလာတဲ့ လွှာတွေတွေ့ ရှိရပါတယ်။

သိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာ ပျော်ရည်တွေရဲ့ အက်စစ်ဓာတ်နဲ့ အယ်လ်ကလီဓာတ်တို့ကို တိုင်းတာဖို့ ပီအိတ်ချ်ဖက်တာ သုံးပါတယ်။ သူညီကနေ ၁၄ အထိပါတဲ့ စကေးမှာ သူညီက အက်စစ်အများဆုံးအဆင့်ကို ကိုယ်စားပြုပြီး ၁၄ က ဗေဒနာ ဒါမှမဟုတ် အယ်လ်က လီအကျဆုံးကို ပြပါတယ်။ အက်စစ် ဒါမှမဟုတ် အယ်လ်ကလီ ဒါမှမဟုတ် ဗေဒနာ မပါတဲ့ ပေါင်းခံရည်ဟာ နံပါတ် ၇ ဒါမှမဟုတ် ဓာတ်ပြယ်အမှတ် ရရှိပါတယ်။ တကယ်လို့ မိုးရေရဲ့ ပီအိတ်ချ်အမှတ်ဟာ ၅.၅

(page 61)

အောက်ကျခွဲပါရင် ဒီမိုးရေဟာ အက်စစ်ဓာတ်များတယ်လို့ ယူဆပါတယ်။ အမေရိကအရှေ့ပိုင်းနဲ့ ဥရောပကမိုးရေတွေဟာ များသောအားဖြင့် ၄.၅ က ၄.၀အထိ ရှိလေ့ရှိပါတယ်။

ဘာနာတွေ၊ စစ်တဲ့ဖိလ်တာတွေ၊ ဓာတုပစ္စည်းတွေနဲ့ ဆေးတဲ့ကရိယာတွေရဲ့ ကုန်ကျစရိတ်ဟာ ကြီးမားပေမဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ လူ့ဘဝကိုထိခိုက်တဲ့ ကုန်ကျစရိတ်က ပိုများပါတယ်လို့ ခန့်မှန်းရပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ဒီထိခိုက်မှုကို ပြန်မပြင်နိုင်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အကာအကွယ်ပေးမယ့် လုပ်ဆောင်မှုတွေကို လုပ်နေမဲ့ မြောက်အမေရိကမှာရှိတဲ့ ရေကန်ပေါင်း ၅သိန်းလောက် အထိနဲ့ ကုဗပေသိန်းပေါင်း လေးကုဏ္ဍ(ကုဗမီတာ ၁၁၈သန်း)ကျော်ရှိ ဥရောပ သစ်သားတွေဟာ ၂၀ ရာစုနှစ် မကုန်မီ အက်စစ်မိုးကြောင့်ပျက်စီးနိုင်ပါတယ်။